

IDENTYFIKACJA I POMIAR KORZYŚCI REGULACYJNYCH

Praktyczny przewodnik do sporządzania oceny skutków regulacji

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I Wprowadzenie, czyli jak ekonomiści myślą o korzyściach gospodarczych	3
1. Nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku	3
2. Koszty transakcyjne	4
3. Proporcjonalność analizy	5
4. Przegląd metod pomiaru korzyści.....	6
5. Korzyści bezpośrednie wobec korzyści pośrednich.....	9
6. Postępowanie w przypadku niepewności co do założeń podstawowych	10
CZĘŚĆ II Praktyczne wytyczne dotyczące identyfikacji i pomiaru korzyści ekonomicznych	12
1. Identyfikacja podmiotów, na które wariant rozwiązania może mieć wpływ.....	12
2. Identyfikacja skutków	15
3. Jakościowy opis korzyści ekonomicznych	21
4. Ustalenie wartości pieniężnej korzyści ekonomicznych.....	49
5. Porównanie korzyści netto	52
CZĘŚĆ III Studium przypadku: Elektroniczne bony (vouchery) żywieniowe w Belgii	54
1. Wstęp	54
2. Zastosowanie proponowanej struktury ramowej do przypadku elektronicznych kuponów żywnościowych.....	56
3. Wniosek.....	62
ZAŁĄCZNIK 1: Wybrane przykłady dobrych praktyk w procesie oceny skutków regulacji	64
LITERATURA	83

CZĘŚĆ I Wprowadzenie, czyli jak ekonomiści myślą o korzyściach gospodarczych

1. Nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku

Kluczowym elementem przeprowadzenia oceny wpływu w rządowym procesie legislacyjnym jest identyfikacja kosztów i korzyści związanych z interwencją legislacyjną. Identyfikacja i pomiar korzyści jest często większym wyzwaniem niż analiza kosztów, ponieważ w przypadku kosztów można oprzeć się na danych dotyczących istniejących rynków i cen, a w przypadku korzyści ceny nie zawsze są znane. Celem niniejszego przewodnika jest ułatwienie identyfikowania korzyści gospodarczych oraz oceny ich potencjalnej wartości osobom biorącym udział w procesie legislacyjnym, co pozwoli przygotować lepszą i bardziej kompleksową ocenę skutków regulacji (OSR).

Przewodnik zawiera wskazówki przydatne w procesie szacowania (ilościowego ujęcia) korzyści regulacji. Ponieważ niezwykle ważne jest zrozumienie teorii leżącej u podstaw korzyści (i kosztów) regulacyjnych, w pierwszej części przewodnika zawarto przegląd teorii ekonomicznej. Następnie szczegółowo opisano proces identyfikacji i szacowania korzyści regulacyjnych ze wskazaniem działań „krok po kroku”. Zostaną one przedstawione w formie listy kontrolnej oraz zobrazowane licznymi przykładami korzyści wynikających ze zmian legislacyjnych.

Według podstawowej, neoklasycznej teorii ekonomicznej rynki zapewniają optymalną alokację ograniczonych towarów i usług, jeśli są spełnione cztery warunki: (1) nie istnieje jeden podmiot rynkowy (nabywca lub sprzedawca) o dominującej sile rynkowej (tzn. zdolności do wpłynięcia na cenę rynkową), (2) produkty oferowane na rynku są jednorodne, (3) nie ma barier ograniczających wejście lub wyjście z rynku oraz (4) każdy podmiot rynkowy posiada zawsze dostęp do pełnej informacji na temat warunków rynkowych. Jeśli powyższe warunki są spełnione, konkurencja na rynku uznawana jest za doskonałą. Oznacza to, że cena obowiązująca na rynku odzwierciedla rzeczywistą kwotę, którą gotowi są zapłacić konsumenci oraz że ilość towarów i usług dostarczona na rynek jest optymalna (nie ma niedoborów ani nadwyżek). Na rynkach, na których panuje konkurencja doskonała, osiągnięte jest optimum społeczne. Optimum społeczne rozumiane jako społecznie pożądana cena i ilość obejmuje także oddziaływanie czynników zewnętrznych, takich jak zanieczyszczenie (to ostatnie nie jest uwzględnione w optimum prywatnym producentów).

W praktyce cztery powyższe warunki nie występują na większości rynków, ponieważ nie udaje im się osiągnąć optimum społecznego. Oznacza to, że cena rynkowa tak naprawdę nie odzwierciedla rzeczywistej wartości towarów i usług oraz/lub że ilość dostarczona na rynek nie jest optymalna (występuje nadmiar lub niedobór). Jeśli na rynku nie panuje konkurencja doskonała, mówimy o występowaniu nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku. Zwykle mówi się o czterech źródłach nieprawidłowości: (1) konkurencja niedoskonała, (2) wpływ efektów zewnętrznych, (3)

asymetria informacji i (4) istnienie dóbr publicznych. Ekonomiści coraz częściej do grupy tej zaliczają także koszty transakcyjne.

Rolą władz publicznych jest opracowanie interwencji w taki sposób, aby korygowały te nieprawidłowości, a rynek mógł zbliżyć się do poziomu optimum społecznego tworząc korzyści dla jednego lub większej liczby podmiotów rynkowych (np. konsumentów). Interwencje rządowe wiążą się też z pewnymi kosztami, które muszą ponieść uczestnicy rynku (np. producenci), oraz z negatywnym wpływem na siły rynkowe, które korzystały z nieprawidłowości na rynku (np. monopolista, który ustalił wyższe ceny, zanim regulacja umożliwiła wkroczenie na rynek nowych podmiotów konkurencyjnych). Niezwykle ważna jest zatem zdolność porównania i wyważenia kosztów oraz korzyści związanych z legislacyjną interwencją, ponieważ pozwala to na ocenę jej efektywności i celowości. Interwencja może przyjąć różne formy, a każda z nich wiąże się z innymi kosztami i korzyściami, co oznacza, że należy także ocenić, który z wariantów interwencji najefektywniej poradzi sobie z zawodnością rynku.

Dotychczas oceny kosztów i korzyści związanych z rządową interwencją miały charakter jakościowy, niedawno jednak przyznano, że ludzie podlegają różnego rodzaju psychologicznym uprzedzeniom, które uniemożliwiają im wybór wariantu najlepszego dla społeczeństwa. Rozwiązaniem tego problemu jest zastosowanie podejścia ilościowego (Sunstein, Simpler: The Future of Government, 2014). W sytuacji idealnej koszty i korzyści da się wyrazić w ujęciu pieniężnym, co umożliwi porównanie skutków różnych wariantów interwencji. W przypadku gdy koszty i korzyści interwencji można prześledzić na konkretnym rynku, ujęcie pieniężne jest względnie proste. Jeśli jednak koszty i korzyści nie mają odbicia w rynku, staje się to skomplikowane.

W niniejszym podręczniku opisano sposób przeprowadzenia oceny wpływu metodą ilościową. Zanim jednak przejdziemy do opisu strony praktycznej poniżej przedstawiliśmy przegląd teorii ekonomicznych leżących u podstaw analizy korzyści regulacyjnych.

2. Koszty transakcyjne

W odniesieniu do interwencji rządowej kluczowa jest koncepcja kosztów transakcyjnych uznawanych przez niektórych ekonomistów za jedną z nieprawidłowości występujących na rynku. Koszty transakcyjne to koszty korzystania z systemu rynkowego oraz wszelkie dodatkowe ponoszone podczas korzystania z rynku (np. koszty wyszukiwania, koszty informacyjne, koszty administracyjne czy koszty kontraktowe). Wyobraź sobie, że chcesz kupić nowy samochód za 5 000 euro. Poniesiesz koszty wyszukiwania i koszty informacyjne, poszukując odpowiedniego auta (przeglądanie Internetu, jazda próbna itp.), a następnie koszty kontraktowe, tzn. zawarcia umowy ze sprzedawcą. Transakcja rynkowa, której przedmiotem jest kupno samochodu, nie realizuje się automatycznie, lecz wymaga poniesienia określonych kosztów (w tym poświęcenia swojego czasu). Dlatego transakcja kupna samochodu wiąże się z kosztem 5 000 euro (cena) powiększonym o czas spędzony na szukaniu auta (zarówno czas nabywcy, jak i czas sprzedawcy) i czas przeznaczony

na zawarcie umowy. Czas jest dodatkowym wysiłkiem (a zatem kosztem), który trzeba włożyć w skuteczną realizację transakcji.

Koncepcja kosztów transakcyjnych jest obecna na każdym rynku i wiele interwencji rządowych/prawnych koncentruje się na ich obniżeniu i ułatwieniu zawarcia transakcji. Dobrym przykładem są zawody regulowane, takie jak lekarz, chirurg czy notariusz. Gdyby dowolna osoba mogła nazwać się lekarzem, osobie chorującej na określoną przypadłość bardzo trudno byłoby znaleźć specjalistę potrafiącego w odpowiedni sposób zająć się chorobą. Pacjent musiałby pytać wszystkich dookoła, próbując znaleźć osobę o właściwych kompetencjach lub osobę, która zna kogoś kompetentnego do wyleczenia danej choroby. Rezultat leczenia nadal pozostałby wysoce niepewny. Dzięki regulacji zobowiązującej lekarzy do posiadania odpowiednich kwalifikacji, pacjenci mogą polegać na wiedzy lekarza uzyskanej podczas studiów, co zauważalnie zmniejsza koszty wyszukiwania i koszty informacyjne.

Kolejnym przykładem jest obowiązująca w Europie dwuletnia gwarancja na elektronikę użytkową, obejmującą produkty takie jak smartfony, laptopy czy telewizory. Konsumentom przysługuje dwuletnia gwarancja na wadliwe towary, niezależnie od producenta i (zarejestrowanego) sprzedawcy urządzenia. Oznacza to, że konsumenci z UE mają pewność, że wszystkie elementy ich urządzenia są objęte gwarancją oraz że sprzedawca produktu jest odpowiedzialny za jego naprawę, wymianę lub zwrot kosztów. Dzięki temu koszty transakcyjne ponoszone przez konsumentów europejskich są znacznie niższe niż na przykład w Stanach Zjednoczonych.¹

Należy jednak mieć na uwadze, że oprócz korzyści dla konsumentów wskazanych w dwóch powyższych przykładach wywołujących zmniejszenie kosztów transakcyjnych, interwencja może też skutkować powstaniem innych kosztów wynikających z uregulowań prawnych. Wróćmy do przykładu dwuletniej gwarancji na elektronikę użytkową. Aby zapewnić zgodność z regulacją, producenci i sprzedawcy tych urządzeń muszą wdrożyć odpowiednie systemy informacyjne umożliwiające monitorowanie daty produkcji i sprzedaży. Ponieważ omówiony powyżej okres gwarancji jest określony prawem, muszą mu towarzyszyć przepisy dotyczące procedur dochodzenia roszczeń i postępowania sądowego.

3. Proporcjonalność analizy

Ocenę kosztów i korzyści należy prowadzić proporcjonalnie do zakresu i szczegółowości regulacji. Jeśli przewiduje się ograniczone korzyści danej regulacji, to podmiot podejmujący inicjatywę legislacyjną powinien rozważyć odpowiednie ograniczenie zakresu i szczegółowości analizy. W trakcie całego procesu oceny wpływu regulacji należy przestrzegać zasady proporcjonalności, aby zagwarantować zgodność poszczególnych wariantów rozwiązania problemu i ich skutków z celem, który ma zostać osiągnięty. Podczas analizy możliwych rozwiązań i ich zgodności z celem regulacji należy korzystać z następujących pytań pomocniczych:

¹ https://europa.eu/youreurope/business/dealing-with-customers/consumer-contracts-guarantees/consumer-guarantees/index_en.htm

- Skutki: Które skutki są na tyle istotne, że mogą wywołać znaczącą zmianę? Które skutki wydają się najważniejsze?
- Potrzeba: Jaki jest cel analizy? Czy konieczna jest znajomość konkretnych wartości korzyści, czy też wystarczy określenie przedziału ich wartości/skali? A może wystarczy sama wiedza, że korzyści przewyższają koszty? Czy na pewno konieczne jest wskazanie wariantu rozwiązania problemu, który zapewnia osiągnięcie celu, przy równoczesnym generowaniu najwyższego poziomu korzyści netto (tzn. korzyści minus koszty)?
- Znaczenie: Czy w oparciu o aktualne dane, jak również dostępny czas i zasoby (potrzebne, aby znaleźć lub zebrać więcej danych), można określić wartość liczbową i pieniężną korzyści? Jeśli pomiar w oparciu o dostępne dane nie jest tak dokładny, aby uzyskać odpowiedzi na te pytania, to szacowanie wartości oraz/lub wyrażenie w wartości pieniężnej jest pozbawione znaczenia.

4. Przegląd metod pomiaru korzyści

Wiele towarów i usług jest sprzedawanych na określonych, **istniejących rynkach**. Poprzez obrót towarem lub usługą producenci i konsumenci tworzą wartość rynkową, a ustanawiając określony poziom podaży i popytu kształtują zrównoważoną cenę i ilość produktów. W większości przypadków cena (standardowych) produktów i usług odzwierciedla faktyczną wartość towaru, tzn. cena rynkowa jest zgodna z tym, co konsumenci rzeczywiście są gotowi zapłacić. Jeśli przez długi czas cena rynkowa byłaby zbyt niska, wzrosłaby konsumpcja oraz, w konsekwencji, cena. Jeśli przez długi czas cena rynkowa byłaby zbyt wysoka, konsumpcja spadłaby (konsumenci nie byłiby gotowi płacić tak wysokiej ceny), a cena w sposób naturalny także by spadła. Dlatego ekonomiści uważają, że mechanizm cenowy może służyć ocenie wartości danego towaru lub usługi. Załóżmy, że miasto Warszawa chciałoby przeprowadzić ocenę wpływu regulacji dotyczącej ustanowienia "strefy niskiej emisji" (SNE) w celu obniżenia emisji CO₂ przez prywatne samochody o 25% w pewnym okresie. Władze Warszawy musiałyby określić, jakie korzyści przyniosłaby proponowana interwencja prawna. Jedną z korzyści ekonomicznych z wprowadzenia SNE byłby pozytywny wpływ na sprzedaż pojazdów hybrydowych i elektrycznych. W tym przypadku wskazanie korzyści z interwencji rządowej byłoby proste, ponieważ wystarczy w tym celu spojrzeć na aktualne ceny rynkowe i liczbę pojazdów tego typu.

Chcąc zastosować cenę rynkową dla standardowych towarów, należy jednak wziąć pod uwagę kilka aspektów. Pierwszym jest gwałtowny wzrost lub spadek popytu na dany produkt po interwencji regulacyjnej. Jeśli w Warszawie miałyby zostać wprowadzona SNE, prawdopodobnie wzrosłoby zapotrzebowanie na samochody przyjazne środowisku. Jeśli jednak zapotrzebowanie wzrosłoby zbyt gwałtownie (na przykład trzykrotnie), producenci nie byłoby w stanie mu sprostać, co mogłoby skłonić ich do podniesienia cen. Należy jednak pamiętać, że w przypadku większości towarów i usług popyt musi pozostawać na znacznie wyższym poziomie przez określony czas, zanim producenci zaczną wprowadzać zmiany cen. Jeżeli na przykład dwadzieścioro studentów kupiłoby w lokalnej cukierni po jednym ciastku z wiśniami, cukiernik nie podniósłby ceny już kolejnego dnia. Zrobiłby to dopiero, gdyby studenci kupowali ciastko codziennie przez dwa miesiące. Co więcej, zważywszy na to, że większość towarów i usług sprzedawanych jest na rynkach krajowych lub

międzynarodowych, prawdopodobieństwo natychmiastowego podniesienia cen jest niskie. Podsumowując, można wykorzystać system cenowy pod warunkiem, że odzwierciedla on rzeczywistą wartość towaru. Należy zachować ostrożność przy stosowaniu mechanizmu cenowego w sytuacji wystąpienia nagłego i widocznego wzrostu lub spadku popytu w bezpośrednim następstwie wprowadzenia regulacji.

Drugą sprawą, na którą należy zwrócić uwagę przy korzystaniu z cen rynkowych, jest uwzględnienie dotacji publicznych, zniekształcających rzeczywisty poziom tych cen. Wróćmy do przykładu ustanowienia w Warszawie SNE oraz jej pozytywnego wpływu na sprzedaż pojazdów hybrydowych i elektrycznych. Korzystając z wiedzy na temat obecnych cen rynkowych i liczby tego typu pojazdów, można określić korzyść interwencji regulacyjnej dla przemysłu samochodowego. Jeśli jednak producenci tych samochodów otrzymują od rządu dotacje, cena rynkowa (ta, którą płacą konsumenci) jest sztucznie zaniżona i należy ją powiększyć o kwotę dotacji, aby uzyskać rzeczywistą cenę rynkową. W tym przypadku skorygowana cena rzeczywista jest zwana ceną kalkulacyjną (dualną) dóbr. Podsumowując, cenę rynkową na zniekształconym rynku można skorygować, stosując ceny kalkulacyjne umożliwiające uzyskanie optimum społecznego.

Trzeci element, który należy uwzględnić, dotyczy dóbr i usług, które zasadniczo **nie mają swojego rynku**, do których nie odnosi się mechanizm kształtowania ceny. Przykłady takich dóbr to czyste powietrze, czysta woda, bioróżnorodność, pewność prawa czy dobry stan zdrowia. Wartości ekonomicznej tych dóbr nie sposób ocenić przez pryzmat ceny rynkowej (gotowość do zapłaty ceny), ponieważ nie istnieje rynek, na którym są one sprzedawane. Dobra te nazywamy dobrami nierynkowymi lub niehandlowymi. Wracając do przykładu wprowadzenia w Warszawie strefy niskiej emisji oraz określenia korzyści z tej interwencji, można by pomyśleć o poprawie jakości powietrza w mieście. Aby wycenić tą korzyść należałoby odwołać się do nierynkowych technik wyceny.

W ostatnim dziesięcioleciu metodyka wyceny ulegała zmianom. Wiele technik zostało dostosowanych tak, aby odpowiadały specyficznym cechom w poszczególnych sytuacjach. W tym czasie badacze proponowali różne klasyfikacje dostępnych technik, lecz jak dotąd żadna z nich nie uzyskała przewagi (Melichar & Ščasný, 2006). Jedno z podejść, które mogłoby przydać się dla naszych celów, rozróżnia dwa typy schematów: po stronie popytu i po stronie podaży (Campbell & Brown, 2016).

Podejście **popytowe** skupia się na określeniu gotowości konsumenta do zapłaty za daną korzyść ekonomiczną. Są dwa sposoby, aby to zrobić: metodami preferencji deklarowanych lub metodami preferencji ujawnionych.

W przypadku metod **preferencji deklarowanych** korzyści mierzy się poprzez badanie gotowości konsumentów (i, w mniejszym stopniu, innych zainteresowanych stron) do zapłaty. Najczęściej stosowane metody badania preferencji deklarowanych to: (1) metoda otwartych pytań dotyczących gotowości do zapłaty, (2) metoda zamkniętych pytań ofertowych, (3) metoda wyboru

warunkowego, (4) metoda wyboru dwudzielnego oraz (5) analiza pomiaru wieloczynnikowego (conjoint) (Boardman i in., 2011; Rao, 2014).

Jednym z możliwych sposobów zmierzenia wartości SNE w Warszawie byłoby przeprowadzenie wśród mieszkańców badania dotyczącego ich gotowości do zapłaty za mniej zanieczyszczone środowisko. Ankieta rozpoczynałaby się od szczegółowego opisu, a nawet wizualizacji trzech możliwych stanów zanieczyszczenia Warszawy: stanu obecnego oraz dwóch stanów niższych niż obecny. Następnie respondenci zostaliby zapytani, czy byliby gotowi zapłacić pewną niską kwotę każdego roku, aby co roku poprawiać jakość powietrza. Jeśli respondent odpowiedziałby twierdząco, zostałby zapytany, czy byłby gotowy zapłacić dodatkową stałą kwotę. Tak długo, jak respondent odpowiadałby twierdząco, ankieter dodawałby kolejną stałą kwotę, do chwili stwierdzenia przez respondenta, że to ostateczna suma, jaką byłby gotowy zapłacić. Problem z tą metodą polega na tym, że techniki badania deklarowanych preferencji są wrażliwe na wszelkiego rodzaju stronniczość i sugerowanie odpowiedzi (Boardman i in., 2011).

Drugim sposobem określenia gotowości zapłaty za korzyści nierynkowe jest obserwowanie działań ludzi i wnioskowanie na ich podstawie, jaką wartość przypisują dobrom i usługom - jest to technika **preferencji ujawnionych**. W tym przypadku konsumentów nie pyta się ani o określony wariant rozwiązania problemu, ani o gotowość do zapłaty za korzyść. Wręcz przeciwnie, wybory i zachowania konsumentów są obserwowane w normalnych okolicznościach lub określane na podstawie dostępnych danych. Wracając do przykładu SNE w Warszawie, zgodnie z metodą preferencji ujawnionych wartość SNE w oczach mieszkańców miasta zmierzono by analizując liczbę kupionych przez gospodarstwa domowe urządzeń poprawiających jakość powietrza, takich jak oczyszczacze powietrza, rośliny oczyszczające powietrze czy filtry do klimatyzatorów i systemów ogrzewania. Na podstawie tych danych można by określić kwotę, jaką ludzie są gotowi zapłacić, aby podnieść jakość powietrza do danego poziomu. Trudnością wiążącą się z tą metodą jest identyfikacja i obserwacja działań, na podstawie których należałoby dojść do określonych wniosków. Zdarza się, że techniki preferencji deklarowanych stanowią jedyną możliwą do wykonania i opłacalną opcję określenia wartości bez konieczności stosowania szeroko zakrojonych (i kosztownych) badań.

Podójście koncentrujące się na **podazy** oferuje alternatywne metody pomiaru korzyści wynikających z interwencji. Można na przykład zmierzyć **nieponiesione koszty** (avoided costs) interwencji (DG Regional and Urban Policy, 2014). Należałoby zatem założyć, że wartości rynkowe nieponiesionych kosztów (korzyści) są znane lub możliwe do bezpośredniego zaobserwowania. Na przykładzie SNE w Warszawie korzyści zdrowotne dla mieszkańców można by zmierzyć, analizując wynikające z zanieczyszczenia powietrza koszty hospitalizacji i konsultacji medycznych udzielanych mieszkańcom. Oznaczałoby to, że zarówno koszt medyczny na mieszkańca, jak i liczba narażonych mieszkańców, jest znana lub możliwa do zaobserwowania. Metoda oparta na kosztach nieponiesionych lub zapobiegawczych jest zazwyczaj bardziej efektywna pod względem wykorzystania zasobów niż metody preferencji ujawnionych. Podójście to stanowi więc rozsądny punkt wyjścia do pomiaru korzyści interwencji regulacyjnej i zostanie ono omówione w dalszej

części niniejszego podręcznika. Warto jednak zaznaczyć, że metoda ta nie mierzy dobrobytu, lecz określony element wpływający na jego kształtowanie. Może ona wiązać się zatem z ryzykiem niedoszacowania dobrobytu, skupiając się bardziej na oszacowaniu dolnego jego progu.

Aby podsumować powyższy przegląd procesu ustalania wartości pieniężnej, wróćmy do punktu wyjścia tych rozważań, a mianowicie do identyfikacji potrzeb i proporcjonalności analizy. Załóżmy, że Warszawa mogłaby wdrożyć SNE na trzy sposoby: (1) montując inteligentne kamery rozpoznające samochody, które nie mają wstępu do SNE, (2) wydając właścicielom samochodów winiety uprawniające do wjazdu na obszar SNE oraz (3) łącząc montaż inteligentnych kamer z wydawaniem winiet. Jeśli władze sformułowałyby wszystkie trzy działania tak, by każda z nich zapewniała osiągnięcie tego samego celu strategicznego, na przykład obniżenia o 25% emisji CO₂ przez samochody prywatne, ustalenie wartości pieniężnej korzyści nie byłoby już konieczne, ponieważ wszystkie działania miałyby taki sam cel. W takim wypadku należałoby jedynie zmierzyć koszty interwencji regulacyjnej dla każdej z nich (np. koszty montażu kamer, koszty winiet itp.).

5. Korzyści bezpośrednie wobec korzyści pośrednich

Korzyści z interwencji rządowej można ogólnie podzielić na bezpośrednie i pośrednie. Korzyści bezpośrednie są związane ze strategicznym celem regulacji. Są one bezpośrednią konsekwencją samej regulacji. Istnieją dwa rodzaje **bezpośrednich korzyści**. Po pierwsze, są to korzyści wpływające na opisane wyżej nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku (np. wzmocnienie konkurencji na rynku, internalizacja skutków zewnętrznych, eliminacja nieprawidłowości dotyczących informacji czy doprowadzenie produkcji dóbr publicznych do społecznie pożądanego poziomu). Po drugie, korzyści powszechne, które pozytywnie oddziałują na społeczeństwo jako całość, też uznawane są za korzyści bezpośrednie. Drugim rodzajem korzyści interwencji rządowej są **korzyści pośrednie**. Są to: (1) korzyści z postępowania przez stronę trzecią zgodnie z przepisami prawnymi, (2) korzyści z osiągnięcia celów strategicznych oraz (3) szerszej zakrojone korzyści ekonomiczne wywołane efektem mnożnikowym.²

Zobrazujmy powyższe koncepcje kilkoma przykładami. Powiedzmy, że władze chcą zachęcić więcej młodych ludzi do studiowania, obniżając czesne. Skutki bezpośrednie to: oszczędności dla rodzin, więcej kandydatów na studia, większa liczba absolwentów po kilku latach itp. Skutki pośrednie to mniejsze bezrobocie po kilku latach (mniejsze zagrożenie bezrobociem dla osób o wyższym wykształceniu) czy potencjalny spadek wskaźnika przestępczości.

Po drugie, rozważmy przykład wprowadzonego w 2004 roku przez belgijskie władze rozwiązania Car Pass, które miało uporządkować chaos informacyjny w obszarze handlu samochodami na rynku wtórnym (PwC, 2016). Nabywca ma mniej informacji o używanym samochodzie niż sprzedawca.

² Boardman, A., Greenberg, D., Vining, A., & Weimer, D. (2011). *Cost-Benefit Analysis, Concepts and Practice*. London: Pearson.

Ponieważ nabywcy obawiają się, że jakość takiego samochodu może być niższa niż ta, o której zapewnia sprzedawca, w niektórych sytuacjach nie są oni gotowi zapłacić ceny odzwierciedlającej rzeczywistą wartość pojazdu, nawet jeśli jest on w dobrym stanie technicznym. Właściciele samochodów używanych wysokiej jakości są świadomi tego zjawiska i nie chcą sprzedawać pojazdu po bieżącej cenie rynkowej niższej niż cena optymalna. Z tego powodu samochody używane niższej jakości eliminują z rynku samochody używane wyższej jakości, a liczba sprzedawanych samochodów używanych jest nieoptymalna. Car Pass to wymagany prawem dokument wydawany w celu ochrony nabywców używanych samochodów. Każdy warsztat naprawczy, serwis opon, stacja kontroli pojazdów itp. musi zarejestrować przebieg każdego obsługiwanego samochodu w bazie danych Car Pass podczas naprawy/konserwacji pojazdu. Po sprzedaży samochodu na rynku wtórnym sprzedawca przekazuje Car Pass nabywcy. Korzyścią z wprowadzenia tego rozwiązania jest uporządkowanie asymetrii informacji dotyczących używanych samochodów. Przed wprowadzeniem Car Pass nabywca, który chciał sprawdzić jakość samochodu, musiał zapłacić 50 euro za przeprowadzenie niezależnej kontroli. Po wprowadzeniu Car Pass wydatek ten jest już zbędny, konsument czerpie więc bezpośrednią korzyść, oszczędzając kwotę 50 euro. Sprzedawca może jednak obciążyć, choćby częściowo, nabywcę kosztem prowadzenia Car Pass. W takim przypadku bezpośrednia korzyść nabywcy wynosi mniej niż wspomniane wyżej 50 euro. Pośrednie korzyści z wprowadzenia Car Pass to, między innymi: (1) wzrost zaufania na wtórnym rynku motoryzacji, (2) poprawa bezpieczeństwa na drogach dzięki lepszemu stanowi technicznemu pojazdów oraz (3) zmniejszenie liczby "anonimowych" napraw. Przykład ten dowodzi, że możliwe jest podzielenie korzyści regulacyjnych wśród różnych interesariuszy (konsumentów, przedsiębiorstw, sektorów lub rynków i rządów). Warto zauważyć, że niektórzy interesariusze zyskają, a niektórzy tracą.

Zasadniczo zalecamy wykluczenie korzyści pośrednich z procesu szacowania korzyści. Starannie identyfikując bezpośrednie korzyści ekonomiczne interwencji rządowej oraz koncentrując się na najbardziej istotnych korzyściach, można zminimalizować *błąd pominięcia* w analizach korzyści pośrednich.

6. Postępowanie w przypadku niepewności co do założeń podstawowych

Aby zmierzyć skutek planowanej interwencji regulacyjnej, należy sformułować kilka założeń odnoszących się do poszczególnych parametrów. Na przykład w przypadku ustanowienia SNE w Warszawie można by określić korzyść z interwencji stosując podejście kosztów nieponiesionych. Osoby kierujące samochodami powodującymi znaczne zanieczyszczenie nie mają wstępu do SNE, co oznacza, że korzyść ze SNE można zmierzyć określając w ujęciu pieniężnym wartość emisji, których uniknięto dzięki niewpuszczeniu tych pojazdów do SNE. Aby wyrazić w ujęciu pieniężnym wartość emisji z samochodów szkodzących środowisku, należy znać bieżącą wartość następujących parametrów: (1) liczba samochodów, które nie mogą wjeżdżać na teren SNE, (2) liczba kilometrów pokonywanych przez te samochody każdego roku w ramach strefy, (3) CO₂, NO_x i inne gazy emitowane przez te pojazdy na kilometr jazdy oraz (4) koszt na jednostkę emisji każdego z tych gazów. W tym przypadku należałoby sformułować kilka założeń. Przykładowo, jedno z nich powinno dotyczyć liczby kilometrów przejeżdżanych przez szkodliwe dla środowiska samochody

w obrębie strefy, ponieważ mało prawdopodobne jest, że informacje te są znane lub dostępne. Założenie to opiera się zwykle na wiarygodności, a nie prawdopodobieństwie. **Analiza wrażliwości** może pomóc w ocenie wpływu niepewności co do niektórych założeń.

W analizie wrażliwości, w uzasadnionych odstępach czasowych, zmienia się wartość przyjętego parametru aby sprawdzić skalę i oznaki zmian w korzyściach. Załóżmy, że władze uznają za wiarygodne, że każdy z 20 000 zarejestrowanych samochodów szkodliwych dla środowiska w Warszawie przejeżdża w centrum miasta średnio 500 kilometrów rocznie. Załóżmy też, że, biorąc pod uwagę gazy cieplarniane emitowane przez te pojazdy, koszt, jaki ponosi społeczeństwo z powodu tych emisji oraz koszt budowy infrastruktury SNE, całkowita korzyść netto ze strefy jest dodatnia (co oznacza, że wprowadzenie SNE byłoby rozwiązaniem efektywnym). Zalecane byłoby więc przeprowadzenie analizy wrażliwości, aby wykluczyć ryzyko podjęcia decyzji w sprawie SNE w oparciu o błędne założenie dotyczące liczby kilometrów. Władze prowadzące ocenę wpływu dotyczącą SNE mogłyby, konsultując się z urzędnikami, zdecydować, że średni zakres 250-750 km jest wiarygodnym zakresem wartości nieznanego parametru. Jeśli mielibyśmy obliczyć korzyści netto dla niższych i wyższych szacowanych wartości tego parametru i okazałoby się, że korzyść jest w obu przypadkach podobna (lub przynajmniej różnica nie jest znaczna na tyle, żeby bardziej efektywny był inny wariant), nie byłoby potrzeby zbierania większej ilości danych, ponieważ wyniki byłyby prawidłowe dla wszystkich prawdopodobnych wartości parametru. Z drugiej strony jeśli sprawa przedstawiałaby się inaczej, należałoby zebrać więcej szczegółowych danych lub przeprowadzić więcej analiz, aby ograniczyć niepewności w odniesieniu do wartości tej zmiennej. W naszym przykładzie zmieniliśmy liczbę kilometrów przejechanych przez samochody w centrum miasta. W przypadku prawdziwej oceny wpływu należałoby jednak przebadać wszystkie założenia (najlepiej równocześnie), aby przekonać się czy (i w jakim zakresie) zmienia się wynik analizy. Analiza wrażliwości jest niezbędnym składnikiem każdej oceny wpływu. Umożliwia ona minimalizację mogących wystąpić w założeniach *błędów prognozowania i wyceny*, a w konsekwencji wiarygodniejszą identyfikację korzyści netto.

Dalsza część przewodnika zawiera praktyczne wytyczne dla podmiotów podejmujących inicjatywę legislacyjną w zakresie sposobu identyfikacji i pomiaru korzyści ekonomicznych.

CZĘŚĆ II Praktyczne wytyczne dotyczące identyfikacji i pomiaru korzyści ekonomicznych

W ostatnich latach, z inicjatywy Komisji Europejskiej i OECD, w coraz większym stopniu decyzje były podejmowane w oparciu o ocenę skutków regulacji (OSR). OSR pomaga instytucjom opracowywać polityki oparte na dowodach i podejmować decyzje. Celem procesu oceny wpływu jest porównanie możliwych wariantów rozwiązań w kontekście interwencji mającej usunąć nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku. Dla każdego wariantu rozwiązania problemu należy zidentyfikować, opisać i wyrazić w ujęciu pieniężnym skutki w celu określenia korzyści netto.

Proces identyfikowania, opisywania i pomiaru skutków interwencji rządowej można przedstawić w pięciu krokach:

- 1) Identyfikacja podmiotów, na które ma wpływ dany wariant rozwiązania problemu
- 2) Identyfikacja skutków obejmujących:
 - a. Koszty i korzyści
 - b. Korzyści ekonomiczne i pozaekonomiczne
 - c. Wymierne i niewymierne korzyści ekonomiczne
 - d. Bezpośrednie i pośrednie korzyści ekonomiczne
 - e. Jednorazowe i stałe korzyści ekonomiczne
- 3) Jakościowy opis korzyści ekonomicznych
- 4) Ustalenie korzyści ekonomicznych w postaci pieniężnej
- 5) Porównanie korzyści netto.

Każdy z kroków został szczegółowo opisany poniżej w formie listy kontrolnej. Lista kontrolna umożliwia twórcom polityk publicznych monitorowanie swoich działań ułatwiające prawidłową identyfikację i pomiar skutków ekonomicznych. Listę kontrolną należy wypełnić dla każdego z rozważanych wariantów.

1. Identyfikacja podmiotów, na które wariant rozwiązania może mieć wpływ

KROK 1: IDENTYFIKACJA ZAANGAŻOWANYCH PODMIOTÓW		
☐	I.	Zastanów się, które z czterech typów podmiotów odczują skutki rozważanego wariantu rozwiązania problemu
☐	II.	W ramach każdego z typów podmiotów wskaż konkretne grupy/rodzaje podmiotów, które odczują skutki danego rozwiązania.
☐	III.	Opisz, w jaki sposób dany wariant rozwiązania wpłynie na każdą zidentyfikowaną grupę.

- I. Zastanów się, które z czterech typów podmiotów odczują skutki proponowanego wariantu rozwiązania problemu.

Ogólnie rzecz ujmując, interwencja regulacyjna może przynieść korzyści ekonomiczne czterem typom podmiotów: (1) konsumentom, (2) przedsiębiorstwom, (3) rynkom i (4) instytucjom publicznym, co przedstawia Rysunek 3 na końcu Części II.

W ramach przykładu przyjmijmy, że właściwy organ wprowadza limit emisji CO₂ przez zakłady hutnicze położone w pobliżu dzielnicy mieszkaniowej. W tym przypadku proponowana interwencja miałaby wpływ na cztery typy podmioty: konsumentów, przedsiębiorstwa, rynki i instytucje publiczne.

II. Dla każdego z tych podmiotów należy wskazać, które zidentyfikowane grupy/rodzaje pomiotów odczują skutki interwencji.

Niniejsza część dotyczy wskazywania podmiotów, na które wpłynie zastosowany środek. Podmioty te należy opisać możliwie szczegółowo (np. "producenci wyrobów mięsnych" jest trafniejszym określeniem niż "producenci żywności"). Poszczególne podmioty można opisać przy pomocy kryteriów geograficznych (np. wszystkie gospodarstwa domowe w promieniu 15 km od zakładu), operacyjnych (np. wszystkie przedsiębiorstwa założone po 2016 r.), sektorowych (np. wszystkie przedsiębiorstwa rolne), konsumpcyjnych (np. wszyscy konsumenci mleka) itp. Czasem określenie grupy docelowej wymaga skorzystania ze źródeł zewnętrznych (naukowych) lub literatury. W analizowanym przez nas przypadku możliwe, że badania naukowe wykazałyby, iż jedynymi podmiotami odczuwającymi skutki emisji CO₂ są ludzie mieszkający w promieniu 15 km od zakładów hutniczych. Jeśli byłoby tak rzeczywiście, grupę konsumentów odczuwającą skutki interwencji można by opisać jako liczbę osób mieszkających w promieniu 15 km od zakładów.

Ponieważ ograniczenie emisji obowiązuje wszystkie przedsiębiorstwa na danym rynku lub w danej branży, należałoby opisać cały sektor producentów stali i stosowne podsektory, aby przedstawić rzetelny obraz sektora. Dzięki temu decydenci mogliby lepiej zidentyfikować skutki regulacji dla poszczególnych rynków lub sektorów. Aby lepiej zrozumieć rynek lub sektor, można udzielić odpowiedzi na następujące pytania:

- Ile przedsiębiorstw działa na danym rynku/w sektorze?
- Jak można określić ich działalność?
- Jaki jest ich udział w rynku biorąc pod uwagę ich sprzedaż?
- Jakie są średnie obroty tych przedsiębiorstw?
- Jakie są ich cechy charakterystyczne lub wspólne? Czy przedsiębiorstwa te są podmiotami zależnymi należącymi do międzynarodowych grup? Czy prowadzą działalność eksportową? Czy są położone w klastrze regionalnym?

III. Opisz, w jaki sposób proponowany wariant rozwiązania wpłynie na każdą z grup.

W przypadku **konsumentów** lub gospodarstw domowych skutki regulacji zwykle dotyczą:

- Ceny rynkowej, liczby oraz wyboru towarów i usług;
- Stopnia poinformowania i zaufania konsumentów do rynku;
- Jakości, bezpieczeństwa i zrównoważonego pod względem środowiskowym charakteru towarów i usług;
- Kosztów ponoszonych przez konsumentów w konsekwencji wprowadzenia regulacji.

Szczególną uwagę należy zwrócić na wrażliwych konsumentów i wrażliwe gospodarstwa domowe, tj. dzieci, osoby starsze, niepełne rodziny czy grupy mniejszościowe.

W przypadku **przedsiębiorstw** lub producentów (na poziomie mikro) skutki regulacji powodują zmianę:

- kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, w skład których wchodzi koszty operacyjne (związane z produkcją), koszty regulacyjne (związane z regulacją) i koszty finansowe (związane z finansowaniem działalności);
- poziomu innowacyjności i badań.

Zgodnie ze stosowaną przez Komisję Europejską zasadą "najpierw myśl na małą skalę", szczególnie dużo uwagi należy poświęcić skutkom w stosunku do małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).

Konsumenci i przedsiębiorcy działają oraz wchodzi w interakcje na różnych rodzajach **rynków**, w tym na rynku towarów, rynku usług, rynkach sektorowych, rynkach regionalnych, rynkach krajowych, na rynku międzynarodowym itp. Interwencja regulacyjna może wpłynąć na wyznaczniki jakości tych rynków, w tym na:

- przeszkody ograniczające wejście na rynek i spójność przepisów;
- swobodny przepływ osób, towarów, usług i kapitału;
- dostęp do pracy, towarów, usług i kapitału;
- konkurencję.

Skutki interwencji regulacyjnej prawdopodobnie odczują także instytucje publiczne. Skutki te będą w największym stopniu dotyczyć kosztów regulacyjnych ponoszonych przez te instytucje. Kolejna część podręcznika zawiera bardziej szczegółowe omówienie kosztów regulacyjnych.

Skutki, które mogą odczuć te cztery podmioty odzwierciedlają zmiany **czynników makroekonomicznych**, takich jak zatrudnienie, inwestycje czy rozwój gospodarczy.

MOŻLIWE SKUTKI REGULACJI W ODNIESIENIU DO POSZCZEGÓLNYCH PODMIOTÓW					
Skutek		Konsumenci	Rynki	Przedsiębiorstwa	Instytucje publiczne
Towary i usługi	Cena	•			
	Ilość	•			
	Wybór	•			
	Dostępność	•			
Ochrona konsumentów	Informacje	•			
	Wiedza	•			
	Zaufanie	•			
Jakość	Bezpieczeństwo	•			
	Zrównoważenie pod względem środowiskowym	•			
Bariery przy wejściu na rynek			•	•	
Zbliżenie przepisów			•	•	•
Swobodny przepływ	Osób	•	•	•	
	Towarów i usług	•	•	•	
	Kapitału	•	•	•	
Dostęp do	Pracy		•	•	
	Towarów i usług		•	•	
	Kapitału		•	•	
Konkurencja	Struktura rynkowa		•	•	
	Udział w rynku		•	•	
Koszt prowadzenia działalności/ Koszt zachowania zgodności z przepisami	Koszty operacyjne	•		•	
	Koszty regulacyjne	•		•	•
	Koszty finansowe	•		•	
Innowacje i badania			•	•	
Oddziaływanie makroekonomiczne				•	

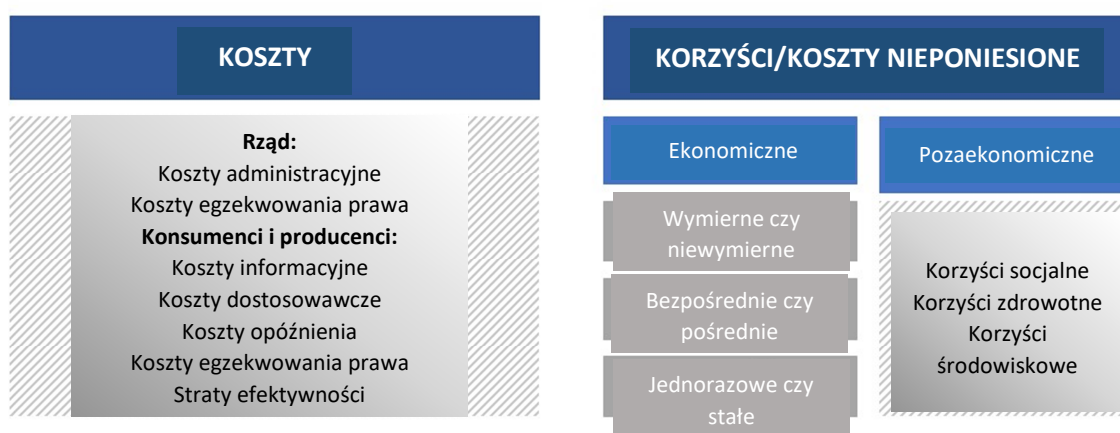
2. Identyfikacja skutków

KROK 2: IDENTYFIKACJA SKUTKÓW		
☐	I.	Zidentyfikuj wszystkie koszty i korzyści wynikające z proponowanego wariantu rozwiązania problemu.
☐	II.	W odniesieniu do zidentyfikowanych korzyści zastosuj zasadę proporcjonalności.
☐	III.	Rozdziel korzyści na ekonomiczne i pozaekonomiczne oraz wybierz tylko te ekonomiczne.
☐	IV.	W odniesieniu do każdej korzyści ekonomicznej zidentyfikuj korzyści wymierne i niewymierne oraz wybierz tylko te wymierne.
☐	V.	W odniesieniu do każdej korzyści ekonomicznej zidentyfikuj korzyści bezpośrednie i pośrednie.

□	VI.	W odniesieniu do każdej korzyści ekonomicznej zidentyfikuj korzyści jednorazowe i stałe oraz wybierz tylko te stałe.
---	-----	--

Bez wymiernych korzyści określenie wartości pieniężnej nie jest możliwe. Konieczne jest zatem jak najpełniejsze zrozumienie skutków proponowanej interwencji. Pierwszym krokiem w procesie identyfikowania skutków jest sporządzenie listy wszystkich kosztów i korzyści związanych z interwencją regulacyjną. Aby zapewnić ustrukturyzowany i kompletny katalog wymiernych korzyści regulacyjnych w ocenie wpływu, należy odpowiednio sklasyfikować zidentyfikowane korzyści. Rysunek 1 przedstawia schemat klasyfikacji korzyści, jaki należy przygotować oraz przegląd rodzajów korzyści, które należy zastosować w procesie identyfikowania skutków. Poniżej znajduje się szczegółowy opis sześciu podetapów, z których składa się krok 2.

Rysunek 1: Klasyfikacja i wybór kosztów i korzyści

I. Zidentyfikuj wszystkie koszty i korzyści wynikające z proponowanego wariantu rozwiązania problemu.

Aby zidentyfikować wszystkie koszty i korzyści wynikające z proponowanego wariantu rozwiązania problemu, należy spojrzeć na jego skutki całościowo. Jak wspomniano wyżej, warto zacząć od zidentyfikowania podmiotów, na które dany wariant ma wpływ.

Należy pamiętać, że koszty i korzyści są często jak dwie strony tej samej monety, tj. koszt dla jednego podmiotu może być korzyścią dla drugiego. Rozważmy przykład interwencji mającej na celu ograniczenie emisji CO₂ przez zakłady hutnicze w pobliżu dzielnicy mieszkaniowej. Z jednej strony na obniżonej emisji skorzystają pobliscy mieszkańcy - mniej zanieczyszczeń oznacza mniejszą szkodliwość dla zdrowia. Z drugiej strony zakłady hutnicze poniosą koszty wynikające z interwencji. Zakłady będą musiały zamontować odpowiednie filtry i inny sprzęt niezbędny do tego, by spełnić surowsze wymagania w zakresie emisji.

Przykład wpływu ograniczenia emisji na zakłady hutnicze dobrze ilustruje koncepcję nieponiesionych kosztów. Korzyści zdrowotne dla ludzi zamieszkujących pobliski obszar są w rzeczywistości kosztem nieponiesionym. Dzięki instalacji filtra mniejsza liczba okolicznych mieszkańców będzie cierpieć na choroby układu oddechowego,

a w konsekwencji będą oni wydawać mniej pieniędzy na leki i wizyty u lekarzy. Kolejnym kosztem, którego można uniknąć jest spadek produktywności wywołany częstszym przebywaniem osób na zwolnieniu lekarskim lub ich złym samopoczuciem w miejscu pracy, powodującym obniżoną wydajność pracy.

W opinii Marneffe & Vereeck (2011) dogłębne zrozumienie kosztów regulacyjnych jest konieczne, aby regulacja prawna odznaczała się wysoką jakością i efektywnością. Autorzy zidentyfikowali szesnaście rodzajów bezpośrednich kosztów regulacyjnych ponoszonych przez władze, obywateli i przedsiębiorstwa w związku z przygotowaniem i wdrożeniem obowiązków regulacyjnych, oraz dwa typy kosztów pośrednich. Najodpowiedniejsze w naszym przypadku rodzaje kosztów wyróżnione przez Marneffe & Vereeck (2011) zostały wymienione poniżej. Ich uzupełnieniem jest zaproponowane przez Komisję Europejską narzędzie lepszego stanowienia prawa nr 59:

- 1) Bezpośrednie koszty regulacyjne ponoszone przez władze:
 - a) Koszty administracyjne;
 - b) Koszty egzekwowania prawa;
 - i. Koszty monitorowania;
 - ii. Koszty kontroli;
 - iii. Koszty arbitrażu;
 - iv. Koszty postępowania sądowego.
- 2) Bezpośrednie koszty regulacyjne ponoszone przez osoby fizyczne i osoby prawne:
 - a) Koszty informacyjne;
 - b) Koszty dostosowawcze (mogą to być koszty jednorazowe lub stałe):
 - i. Obciążenia administracyjne;
 - ii. Koszty początkowe lub jednorazowe;
 - iii. Koszty operacyjne lub stałe;
 - c) Koszty opóźnienia;
 - d) Koszty egzekwowania prawa.

Określone rodzaje kosztów bezpośrednich i ich przykłady przedstawiono w poniższej tabeli.

Bezpośrednie koszty regulacyjne ponoszone przez władze	
Rodzaj kosztu	Przykład kosztu
Koszty administracyjne	Jeśli rząd miałby wdrożyć obowiązkowy trzyletni certyfikat dla wszystkich pracowników branży spożywczej, musiałyby wszystkie te certyfikaty przeanalizować, aby upewnić się, że każda osoba ma odpowiednie umiejętności do postępowania z żywnością. Analiza tych certyfikatów wiązałaby się ze znacznym kosztem koniecznym do poniesienia przez rząd.

<p>Koszty egzekwowania prawa</p> <p>a) Koszty monitorowania</p> <p>b) Koszty kontroli</p> <p>c) Koszty arbitrażu</p> <p>d) Koszty postępowania sądowego</p>	<p>Koszty organizowania procedur reklamacyjnych i innych form dochodzenia praw na drodze administracyjnej. Koszty sprawdzania zgodności zaangażowanych podmiotów z prawem. Koszty korzystania z systemu prawnego w celu rozstrzygnięcia sporu. Koszty reprezentacji prawnej.</p>
--	--

<p>Koszty informacyjne</p>	<p>W ramach przygotowania do wejścia w życie Rozporządzenia o ochronie danych osobowych (Rozporządzenie UE Nr 2016/679), administrator danych osobowych może mieć obowiązek udziału w warsztatach omawiających wpływ Rozporządzenia na przedsiębiorstwo, co stanowiłoby koszt informacyjny.</p>
-----------------------------------	---

<p>Bezpośrednie koszty regulacyjne ponoszone przez osoby fizyczne i przedsiębiorstwa</p>	
<p>Koszty dostosowawcze (mogą to być koszty jednorazowe lub stałe)</p>	
<p>a) obciążenia administracyjne</p>	<p>W świetle czwartej unijnej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy państwa członkowskie mają obowiązek stworzenia rejestru wszystkich ostatecznych rzeczywistych beneficjentów przedsiębiorstw. Załóżmy, że rząd opracowuje dla nich aplikację umożliwiającą rejestrowanie ich ostatecznych beneficjentów. Zbieranie i wprowadzanie danych o beneficjentach jest obciążeniem administracyjnym.</p>
<p>b) koszty finansowe (kapitałowe)</p>	<p>Aby przeciwdziałać oszustwom związanym z podatkiem VAT w kawiarniach i restauracjach, rząd mógłby zobowiązać przedsiębiorców do korzystania z kas fiskalnych. Rejestrują one każdy wydany paragon i uniemożliwiają wyczyszczenie rejestru. Inwestycja w kasę tego typu wymaga poniesienia kosztów kapitałowych.</p> <p>Co więcej, przedsiębiorstwa poniosą także koszty kapitałowe wynikające z konieczności zmiany ich procesów produkcyjnych wskutek wprowadzenia przez władze określonego nakazu lub zakazu.</p>
<p>c) koszty operacyjne</p>	<p>Jeśli rząd nałożyłby obowiązek wymagający od producentów amunicji poddania się kontroli jakości ładunku przeznaczonego na eksport przed wysyłką</p>

	towaru, producenci musieliby ponieść koszt operacyjny związany z zaangażowaniem zewnętrznego inspektora przy każdorazowym eksporcie.
Koszty opóźnień	Założmy, że spółka stworzyła nowy produkt i jest gotowa wprowadzić go na rynek. Musi jednak poczekać jeszcze 6 miesięcy, aż urząd rozpatrzy jej zgłoszenie patentowe. Do tego czasu spółka nie decyduje się na wprowadzenie na rynek produktu bez ochrony patentowej, ponosi więc stratę wynikającą z niemożności sprzedaży produktu przez 6 miesięcy.
Koszty egzekwowania prawa a) Koszty arbitrażu b) Koszty postępowania sądowego	Koszty korzystania z systemu prawnego w celu rozstrzygnięcia sporu. Obejmują one także koszty reprezentacji prawnej.

II. Analizując zidentyfikowane korzyści, pamiętaj o zasadzie proporcjonalności.

Przeprowadzając ocenę wpływu, należy koncentrować się na najistotniejszych korzyściach. Spójrzmy na nasz przykład ograniczenia emisji CO₂ przez zakłady hutnicze oraz założmy, że wymierna korzyść dla zdrowia tej interwencji (mniej zachorowań na nowotwory, mniej chorób układu oddechowego itp.) wyniesie ok. 200 mln euro. W takim przypadku dysproporcją byłoby uwzględnienie korzyści wiążącej się z mniejszym zużyciem prądu na oświetlenie ulic dzielnicy znajdującej się w pobliżu zakładu wskutek obniżenia ilości szkodliwych substancji w powietrzu (mniejsze zamglenie).

III. Rozdziel korzyści na ekonomiczne i pozaekonomiczne oraz wybierz przede wszystkim te ekonomiczne.

Większość interwencji legislacyjnych nie tylko stanowi źródło korzyści ekonomicznych dla jednostek i społeczeństwa, lecz także prowadzi do powstania świadczeń społecznych. Wracając do przykładu nałożenia ograniczenia emisji na zakłady hutnicze znajdujące się w pobliżu dzielnicy mieszkaniowej, możliwe jest, że niższe emisje wpłynęłyby pozytywnie na poziom szczęścia i na samopoczucie jej mieszkańców. Ze względu na trudność w ustaleniu wartości pieniężnej tych pozaekonomicznych korzyści, zalecamy skupienie się na (1) korzyściach ekonomicznych (ceny rynkowe i pozarynkowe techniki wyceny można zastosować do ustalenia ich wartości) oraz (2) skutkach bezpośrednich.

IV. W odniesieniu do każdej korzyści ekonomicznej zidentyfikuj korzyści wymierne i niewymierne oraz wybierz tylko te wymierne.

Korzyści niematerialne są z zasady trudniejsze do ujęcia w postaci ilościowej i pieniężnej. Założmy, że lokalne gazety piszą o ograniczeniach emisji przez zakłady hutnicze oraz o poprawie samopoczucia mieszkańców wynikającej z niższych emisji. Dzięki artykułom

dana dzielnica mieszkaniowa stanie się bardziej atrakcyjna, a może nawet poprawi się rynek mieszkaniowy. Ujęcie pieniężne większej atrakcyjności dzielnicy jest kłopotliwe, zważywszy, że musi wystąpić związek przyczynowo-skutkowy między publikacją artykułów, a większą chęcią potencjalnych nabywców do zapłaty za nieruchomość. Dodatkowo, ujęcie pieniężne tej korzyści nie byłoby zgodne z zasadą proporcjonalności. Zalecamy, aby osoby sporządzające ocenę wpływu skupiały się przede wszystkim na tych korzyściach ekonomicznych, które można wyrazić w formie pieniężnej.

V. W odniesieniu do każdej korzyści ekonomicznej zidentyfikuj korzyści bezpośrednie i pośrednie.

Jak wspomniano wyżej, kwantyfikacja korzyści ekonomicznych pochłania zazwyczaj dużo czasu i zasobów. Poprzez staranną identyfikację bezpośrednich korzyści ekonomicznych interwencji rządowej, a zatem poprzez koncentrację - zgodnie z zasadą proporcjonalności - na najistotniejszych korzyściach, można zminimalizować liczbę *błędów pominięcia*, które pojawiają się wskutek nieobjęcia analizą wszystkich (pośrednich) korzyści.

VI. W odniesieniu do każdej korzyści ekonomicznej zidentyfikuj korzyści jednorazowe i stałe oraz wybierz tylko te stałe.

Omawiając skutki interwencji regulacyjnej, należy rozróżnić pomiędzy korzyściami jednorazowymi a stałymi. Korzyść jednorazowa występuje tylko jednokrotnie. Załóżmy, na przykład, że pewne kraje oferują obywatelom możliwość zgłoszenia środków pieniężnych z nielegalnego źródła dochodów. Pieniądze te są jednokrotnie opodatkowywane, co jest korzystne dla skarbu państwa. Korzyść stała to korzyść powtarzająca się co miesiąc, kwartał, rok lub kilka lat. Jeśli na przykład przedsiębiorcy rozpoczynający działalność byłiby zwolnieni z obowiązku składania kwartalnych deklaracji VAT w pierwszych trzech latach działalności, skorzystaliby na tym cztery razy w ciągu każdego z najbliższych trzech lat. Oprócz znajomości korzyści stałych, należy w ocenie wpływu zdyskontować powtarzalne korzyści (w tym przypadku zmniejszone obciążenie administracyjne).

Aby porównać poszczególne warianty rozwiązania problemu mające wpłynąć na nieprawidłowości na rynku, w obecnie prowadzonych obliczeniach należy uwzględnić skutki, które będą pojawiać się w późniejszym czasie. Dyskontowanie skutków mających wystąpić w przyszłości umożliwia określenie wartości korzyści, które mogą wystąpić w późniejszym czasie, zgodnie z dzisiejszą ich wartością pieniężną, tj. w sposób, który ukaże ich **obecną (bieżącą) wartość**. Dla przykładu inwestycja 1 000 000 euro w 2025 roku ma dzisiejszą wartość netto 813 092 euro przy zastosowaniu 3-procentowej stopy dyskontowej. Stopa dyskontowa służy do przeliczenia przyszłych korzyści wycenionych na podstawie obowiązujących w danym momencie cen na ich wartość obecną. Należy pamiętać o tym, aby zdyskontować zarówno korzyści pieniężne, jak i niepieniężne. Weźmy na przykład interwencję, dzięki której liczba ofiar wypadków drogowych zmniejszy się o 200 w ciągu 10 kolejnych lat lub która zapobiegnie wycięciu 500 drzew w ciągu 5 kolejnych lat. Po przełożeniu tych korzyści na wartość pieniężną należy je zdyskontować w celu poznania

ich obecnej wartości. Zachęcamy do zapoznania się z treścią narzędzia lepszego stanowienia prawa nr 61, które zawiera więcej informacji na temat dyskontowania przyszłych korzyści.

Przed szczegółową oceną skutków w odniesieniu do poszczególnych podmiotów analityk powinien rozważyć trzy wymiary ich istotności: czy korzyści wywołane wdrożeniem danego rozwiązania nadal uzasadniają koszty jego wdrożenia, czy regulacja rzeczywiście nakłada możliwie niskie obciążenie na interesariuszy oraz czy jej modyfikacja ma znaczenie z perspektywy opłacalności.

Uzasadnienie kosztów

- Czy korzyści proponowanej regulacji uzasadniają jej koszty?

Nałożenie możliwie niskiego obciążenia

- Analityk powinien ocenić, czy projektowana regulacja nakłada obciążenia na podmioty, już objęte innymi powiązаныmi regulacjami lub regulacjami wdrożonymi przez ten sam organ. Jeśli tak, to ile wynosi łączne obciążenie i koszty spełnienia wymagań nałożonych na te podmioty? Czy korzyści uzasadniają te koszty?
- Jeśli regulacja ma znacząco wpłynąć na małe przedsiębiorstwa, czy można będzie ją zmienić tak, by zredukować skutki negatywne, zachowując jej cel?
- Czy są dla regulacji jakiegokolwiek logiczne alternatywy, które mogłyby obniżyć obciążenie nałożone na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym bez uszczerbku dla jej zamierzonego celu?

Znaczenie

- Czy byłaby możliwa zmiana regulacji tak, aby osiągnąć większą opłacalność, w dalszym ciągu zapewniając osiągnięcie zamierzonych wyników?

3. Jakościowy opis korzyści ekonomicznych

KROK 3: JAKOŚCIOWY OPIS KORZYŚCI		
☐	I.	Wskaż, który skutek jest znaczący (kolumna 1 w kolejnej tabeli)
☐	II.	Opisz skalę skutków pod względem jakościowym (w kolumnie 3 poniższej tabeli), odpowiadając na pytania pomocnicze (w kolumnie 2 poniższej tabeli).
	III.	Wybierz odpowiednie wskaźniki oceniające zakres i skalę skutków. Kolumna 4 (poniższej tabeli) zawiera ogólne wskaźniki dla każdego skutku oraz przykłady określonych wskaźników.

Jak korzystać z przewodnika dotyczącego sporządzania jakościowych opisów wskaźników ekonomicznych?

- 1) W pierwszej kolumnie poniższej tabeli przedstawiono kategorie skutków, które mogą być przydatne w identyfikacji znaczących dla danego przypadku wskaźników. Zadaniem analityka w tym przypadku jest ocena czy i w jaki sposób analizowana

regulacja wpłynie na cztery podstawowe podmioty (konsumentów, rynki, przedsiębiorstwa i instytucje). Należy pamiętać, że na niektóre z tych kategorii regulacja nie wywrze żadnego wpływu, dlatego nie muszą one być uwzględnione w ocenie wpływu.

- 2) Po wybraniu odpowiednich kategorii skutków analityk powinien zapoznać się z pytaniami pomocniczymi podanymi w drugiej kolumnie. Jak nazwa wskazuje, pytania mają charakter *pomocniczy*, tzn. mają jedynie wesprzeć osobę oceniającą. Zasadniczo należy odpowiedzieć na pytania pomocnicze, ale może okazać się, że pytania dodatkowe, które sformułowali interesariusze podczas konsultacji, mają kluczowe znaczenie.
- 3) W trzeciej kolumnie przedstawiono przykłady każdej kategorii skutków. Przykłady mają charakter wyłącznie ilustracyjny oraz pokazują, jak przedstawić i połączyć je z innymi zidentyfikowanymi wskaźnikami wpływającymi na rynek. Przykłady mają przedstawić sposób sporządzenia opisu jakościowego zidentyfikowanych wskaźników oraz zachęcić do udzielania odpowiedzi w sposób spójny i zwarty, będący przeciwieństwem suchego odznaczania pozycji na liście kontrolnej.
- 4) Przygotowaliśmy także listę stosownych ogólnych i szczegółowych wskaźników, które można uwzględnić podczas oceniania skuteczności danego wariantu. Podobnie jak w przypadku pytań, wskaźniki te także mają charakter *pomocniczy* i *niewyczerpujący tematu*. Każde z rozwiązań obejmuje zestaw charakterystycznych tylko dla niego wskaźników. Kluczowym warunkiem przeprowadzenia solidnej oceny skutków regulacji jest identyfikacja wszystkich istotnych wskaźników, zarówno tych ogólnych, jak i szczegółowych, oraz prawidłowa ich ocena.

1. KONSUMENTY			
1.1 TOWARY I USŁUGI	PYTANIA POMOCNICZE	OPIS JAKOŚCIOWY	WSKAŹNIKI
1.1.1 Cena	<ul style="list-style-type: none"> • Czy wariant rozwiązania/dane rozwiązanie znacząco wpłynie na sytuację finansową jednostek/ gospodarstw domowych w perspektywie krótko- i długoterminowej? • Czy regulacja spowoduje wzrost lub spadek cen ogólnych lub cen poszczególnych towarów lub usług? Jeśli tak, ceny których towarów/usług zmienią się najbardziej? • Czy towar/usługa jest wrażliwa cenowo? Jeśli tak, podaj szczegóły. • Jaka jest oczekiwana zmiana ceny spowodowana wdrożeniem regulacji? • Czy zmiana ceny wpłynie na wszystkich konsumentów, czy tylko na ich określoną grupę? 	<p>Przyjmijmy, że w kraju A ma zostać wdrożone nowe rozwiązanie którego celem jest obniżenie podatku VAT od samochodów z X% do Y%.</p> <p>Zmiana spowoduje spadek cen samochodów i wzrost liczby sprzedanych aut.</p> <p>Skutek będzie znaczący i natychmiastowy oraz będzie on oznaczał łącznie obniżenie podatku VAT od samochodów z 200 mln do 150 mln. Korzyść dla konsumentów samochodów wyniesie zatem 50 mln rocznie.</p> <p>Pośrednie skutki tego rozwiązania to: spadek korzystania z komunikacji miejskiej i, w konsekwencji, mniejsze przychody z tego tytułu, pogorszenie jakości powietrza, większe wydatki na zdrowie, więcej obrażeń ciała i zgonów oraz większy ruch uliczny, czyli konieczność spędzania dłuższego czasu w samochodzie.</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) • Ludzie zagrożeni ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ludzie, którzy wydostali się z ubóstwa lub wykluczenia społecznego • Średni dochód gospodarstwa domowego • Roczny zysk netto • Dochody, wydatki, oszczędności, zadłużenia, aktywa finansowe i transakcje finansowe gospodarstw domowych, wartość netto <p><u>Przykłady konkretnych wskaźników</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik cen samochodów • Zmiana cen samochodów

<p>1.1.2 Ilość</p>	<p><u>Istniejące produkty i usługi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Czy regulacja spowoduje wzrost/spadek całkowitej liczby wytwarzanych towarów/usług? Jeśli tak, wskaż, na które towary/usługi regulacja wpłynie w największym stopniu. • Jaka jest obecna liczba towarów/usług, na które regulacja będzie miała wpływ? • Jaka jest oczekiwana skala oddziaływania danego rozwiązania na liczbę towarów/usług? 	<p>W kraju X działa dwóch operatorów telekomunikacyjnych (Yellow i Todofone). Na obszarze Xc położonym blisko granicy kraju żaden z operatorów nie oferuje konsumentom dostępu do technologii 4G, przez co dostęp do Internetu jest tam bardzo ograniczony. Dzięki nowej regulacji na rynek wkroczą dwa dodatkowe przedsiębiorstwa telekomunikacyjne, które zaoferują w kraju X nowe produkty, w tym dostęp do technologii 4G na obszarze Xc, dzięki czemu przyciągną 250 000 nowych klientów.</p> <p>Po pierwsze zwiększy się liczba produktów i usług dostępnych dla konsumentów. Obecnie 250 000 dodatkowych konsumentów korzysta z nowych usług, w szczególności z transmisji 4G. Można także spodziewać się, że ceny na rynku spadną, ponieważ liczba operatorów wzrośnie z dwóch do czterech.</p> <p>Co więcej, każde z przedsiębiorstw ma mniej więcej równy udział w rynku (między 25 a 30%), przez co rynek zmierza w stronę oligopolu (zob. skutki rynkowe).</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wolumen dostarczanych towarów/usług • Liczba nowych towarów/usług na rynku • Liczba nowych konsumentów na rynku <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowych usług telekomunikacyjnych, z których korzystają konsumenci
---------------------------	--	--	--

<p>1.1.3 Wybór i dostępność</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Czy regulacja znacząco wpływa na zdolność konsumenta do czerpania korzyści z towarów dostępnych na rynku lub na dostęp do krajowych lub zagranicznych towarów i usług? • Jaki jest obecny poziom dostępności głównych towarów lub usług, na które wpływa regulacja? • Jaka jest oczekiwana skala wpływu na wybór i dostęp konsumentów do głównych towarów i usług, na które wpływa regulacja? • Czy regulacja wpłynie na wzrost lub spadek dostępności i wyboru wszystkich/określonych towarów/usług? Jeśli tak, na które towary/usługi wpłynie w największym stopniu? • Jak zmieni się dostępność po wdrożeniu regulacji w porównaniu z dostępnością na świecie? • Czy wdrożenie regulacji spowoduje wprowadzenie na rynek nowych towarów/usług? 	<p>Spójrzmy na poprzedni przykład, w którym w kraju X działa tylko dwóch operatorów telekomunikacyjnych, Yellow i Todofone. Dzięki nowej regulacji pojawiają się dwa dodatkowe przedsiębiorstwa telekomunikacyjne świadczące usługi na odległych obszarach, dzięki czemu zdobywają 250 000 nowych klientów.</p> <p>Oprócz wpływu na jakość świadczonych usług, wynikającego z faktu, że każdy dostawca ma inną ofertę, klienci zyskują większy wybór oraz dostęp do pożądaných przez nich usług - na rynku działa teraz czterech dostawców zamiast dwóch, co wiąże się z niemal dwukrotnie szerszą ofertą. Większa konkurencja powoduje niewielki spadek cen, dzięki czemu usługi są dostępne dla większej liczby osób.</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszone przeszkody w imporcie/eksporcie towarów • Liczba nowych konsumentów • Liczba konsumentów, którzy uzyskali dostęp do towaru lub usługi "od ręki" • Liczba otrzymujących wsparcie przedsiębiorstw, które zamierzają wprowadzić na rynek nowe towary/usługi <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowych dostawców usług telekomunikacyjnych wg typów oferowanych usług • Liczba konsumentów z nowo przyznanym dostępem do usług telekomunikacyjnych • Liczba nowych usług telekomunikacyjnych wg ich typu
--	--	---	---

1.2 OCHRONA KONSUMENTÓW	PYTANIA POMOCNICZE	OPIS JAKOŚCIOWY	WSKAŹNIKI
1.2.1 Informacje i wiedza	<ul style="list-style-type: none"> • Czy wskutek wdrożenia regulacji zaszła zauważalna zmiana w dostępie konsumentów do informacji? Jeśli tak, na które produkty regulacja wpłynie w największym stopniu? • Jaki jest obecny poziom informacji i wiedzy posiadanej przez konsumentów? • Czy regulacja spowoduje wzrost lub spadek ogólnego poziomu informacji i wiedzy konsumentów? • Jaka jest skala wpływu, jaki rozwiązanie wywrze na informacje i wiedzę posiadane przez konsumentów? • Czy istnieje ryzyko, że konsumenci nie posiadają dostatecznie dużo informacji? • Jak zmieni się odsetek dobrych decyzji podejmowanych wskutek zmiany w poziomie informacji i wiedzy? • W jaki sposób rozszerzony dostęp konsumentów do informacji przekłada się na korzyści? 	<p>W 2004 roku belgijski rząd wprowadził dokument Car Pass, którego celem było wyrównanie asymetrii informacyjnej, z którą mierzyli się konsumenci. Często zdarzało się, że nabywca miał mniej informacji o samochodzie używanym niż sprzedawca, co prowadziło do spadku zaufania i mniejszej gotowości do zapłaty proponowanej ceny niezależnie od stanu samochodu. Sprzedawcy aut używanych byli tego świadomi, lecz niechętnie godzili się na sprzedaż samochodów po niższej cenie, co spowodowało 10-procentowy spadek sprzedaży samochodów. Jeśli nabywcy samochodów chcieli upewnić się co do jakości pojazdu, mogli wynająć zewnętrznego eksperta, aby sprawdził samochód. Koszt zaangażowania eksperta wynosił 50 euro.</p> <p>Wprowadzenie Car Pass, dokumentu, który wymaga od każdego właściciela pojazdu rejestrowania aktualnego przebiegu auta przy okazji naprawy lub przeglądu auta, spowodowało wzrost zaufania klientów do rynku, co z kolei przełożyło się na 15-procentowy wzrost sprzedaży używanych samochodów.</p> <p>Wdrożenie tego rozwiązania nie tylko wpłynęło na zjawisko cen nieoptymalnych, lecz także na liczbę sprzedawanych aut, zaufanie, istniejącą asymetrię informacji oraz bezpieczeństwo na drogach (regularne przeglądy aut).</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Procentowy wzrost liczby konsumentów, którzy uzyskali dostęp do danego towaru/usługi wskutek regulacji <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba reklamacji dotyczących nieuczciwych praktyk na rynku samochodów używanych

1.2.2 Zaufanie	<ul style="list-style-type: none"> • Czy rozwiązanie znacząco wpływa na zaufanie konsumentów do towaru/przedsiębiorstwa/rynku /gospodarki/institucji? Jeśli tak, na które towary/usługi wpłynie w największym stopniu oraz na jakim poziomie? • Jaki jest obecny poziom zaufania konsumentów do towaru/przedsiębiorstwa/rynku/institucji/gospodarki? • Jaka jest skala wpływu regulacji na całkowity poziom zaufania? • Czy regulacja nakłada na konsumentów koszty dostosowawcze? • Jak regulacja zmienia ogólną satysfakcję konsumenta? • W jakim stopniu wzrosło zaufanie konsumentów do gospodarki/institucji/rynku/towaru? 	<p>Wróćmy do przykładu dotyczącego wprowadzenia dokumentu Car Pass w celu wyeliminowania asymetrii informacji, do których dostęp mieli klienci. Spadek sprzedaży samochodów używanych wynikał głównie z niedostępności informacji dotyczących specyfikacji pojazdów dla klientów. Doprowadziło to do spadku zaufania nabywców do sprzedawców samochodów (również do komisów samochodowych).</p> <p>Wprowadzenie Car Pass nie tylko zwiększyło poziom informacji dostarczanych klientom, ale także spowodowało wzrost zaufania z ich strony. W konsekwencji wzrosła sprzedaż samochodów.</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Średnia ważona ogólnej satysfakcji klientów • Wskaźnik ufności konsumenckiej • Liczba reklamacji dotyczących towarów/usług • Liczba reklamacji dotyczących funkcjonowania rynku <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Postrzegane zaufanie będące skutkiem nowej regulacji
-----------------------	---	---	---

1.3 JAKOŚĆ			
	PYTANIA POMOCNICZE	OPIS JAKOŚCIOWY	WSKAŹNIKI

<p>1.3.1 Bezpieczeństwo</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Czy rozwiązanie znacząco wpływa na bezpieczeństwo towarów i usług wskutek wdrożenia regulacji? • Jaki jest obecny poziom bezpieczeństwa głównych towarów lub usług, na które wpływ ma regulacja? • Jaka jest skala wpływu, który regulacja wywrze na ogólne bezpieczeństwo towarów, objętych regulacją? • Czy regulacja spowoduje poprawę lub pogorszenie ogólnego bezpieczeństwa towarów lub usług? Jeśli tak, na które towary/usługi wpłynie w największym stopniu? • Jak zmienił się poziom bezpieczeństwa wskutek wdrożenia regulacji? 	<p>IKEA otrzymywała liczne reklamacje z tytułu odpowiedzialności produktowej dotyczącej materacy dla dzieci o nazwie „Vyssa” oraz sprzedawanych w komplecie z nimi łóżeczek dziecięcych. Okazało się, że wskutek niezapewnienia odpowiednich środków bezpieczeństwa istniało zagrożenie uwięzienia dziecka między materacem a szczelkami zabezpieczającymi łóżeczko. IKEA wycofała 169 000 materacy. Później, po ujawnieniu niezgodności materacy z amerykańską normą dotyczącą otwartego ognia i wycofaniu kolejnych 34 800 materacy, IKEA została zobowiązana do zwrotu rodzicom pełnej kwoty za materac nawet bez dowodu zakupu.</p> <p>Liczba poszkodowanych w związku z incydentem była ograniczona. Miarą szkód w tym przypadku były koszty medyczne poniesione przez dzieci i rodziców. Szacowany koszt wyniósł 45 000 euro na jedno poszkodowane dziecko. Liczba wypadków była niska - w Europie i w Stanach Zjednoczonych miało miejsce łącznie 12 takich przypadków. Decyzja o wycofaniu materacy z rynku była zatem wynikiem obaw o bezpieczeństwo wyrażonych w formie pieniężnej.</p> <p>Propozycja pełnego zwrotu ceny wpłynęła na klientów, ponieważ dano im możliwość wyboru bezpieczniejszego produktu, oraz na przedsiębiorstwo, które poniosło znaczne straty finansowe oraz wizerunkowe.</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba zarejestrowanych reklamacji dotyczących wadliwych lub niebezpiecznych towarów lub usług • Bezpieczeństwo towarów/usług postrzegane przez konsumentów • Liczba towarów lub usług wycofana przez producentów ze względów bezpieczeństwa • Potencjalny rozmiar incydentów i szansa ich wystąpienia (ryzyko i skala skutków) <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Procentowa zmiana liczby wypadków wskutek wdrożenia regulacji • Spadek liczby poszkodowanych w wypadku wskutek wdrożenia regulacji • Pozytywny skutek pośredni – liczba przedsiębiorstw, które dostosowały swoje standardy bezpieczeństwa wskutek regulacji.
---	--	---	---

1.3.2 Produkty zrównoważone pod względem środowiskowym	<ul style="list-style-type: none"> • Czy rozwiązanie znacząco wpływa na zrównoważenie towarów lub usług pod względem środowiskowym? • Jak długi jest obecnie cykl życia towarów, na które ma wpływ regulacja? • Jaka jest skala wpływu, który rozwiązanie wywrze na cykl życia towarów? • Czy regulacja spowoduje obniżenie lub podwyższenie poziomu zrównoważenia pod względem środowiskowym? Jeśli tak, na które towary/usługi wpłynie w największym stopniu? • Jak zmiana praktyk dotyczących stopnia zrównoważenia pod względem środowiskowym przekłada się na korzyści (oszczędności z tytułu niewykorzystanej lub alternatywnej energii itp.)? 	<p>Powiedzmy, że w kraju X wdrożono nową strategię, wymagającą od producentów lodówek i zamrażarek zgodności z normą minimalnego zużycia energii (Minimum Energy Performance Standard -MEPS) i umieszczenia na produktach etykiet efektywności energetycznej (Energy Rating Label, - ERL).</p> <p>Strategia ma wpływ na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stopień zrównoważenia produktów pod względem środowiskowym poprzez podwyższenie progu MEPS, co powoduje niższe zużycie energii i co najmniej dwa lata dłuższy cykl życia towarów. - asymetrię informacji wynikającą ze zbyt skąpych danych na etykietach dotyczących klasy efektywności energetycznej i zużycia prądu przez urządzenie. Dzięki wprowadzeniu nowego rozwiązania konsumenci podejmują bardziej świadome decyzje i bardziej ufają branży. Ponadto wskutek zmniejszenia całkowitego zużycia energii spadła cena użytego prądu. <p>Klienci zaczęli także inwestować w bardziej energooszczędne produkty, chcąc płacić mniej za prąd, co przełożyło się na wzrost sprzedaży tych sprzętów.</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Powstałe odpady ogółem (kg/os.) • Liczba podmiotów, które zaczęły stosować bardziej zrównoważone pod względem środowiskowym technologie, praktyki czy produkcję • Cykl życia towarów lub usług <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • procentowa zmiana łącznego zużycia prądu • Procentowa zmiana sprzedaży energooszczędnych urządzeń • Pozytywny skutek pośredni: procent konsumentów decydujących się na bardziej energooszczędne działania
---	---	---	--

1.4 KOSZTY			
REGULACYJNE	PYTANIA POMOCNICZE	OPIS JAKOŚCIOWY	WSKAŹNIKI

	<ul style="list-style-type: none"> • Czy regulacja znacząco wpływa na ponoszone przez konsumenta koszty informacyjne, obciążenia administracyjne, koszty operacyjne i koszty egzekwowania prawa? Jeśli tak, jakie są jej główne skutki? • Jaki jest obecny poziom ponoszonych przez klientów kosztów informacyjnych, administracyjnych i kosztów związanych z egzekwowaniem prawa? • Jaka jest skala wpływu regulacji na ponoszone przez konsumenta koszty informacyjne, obciążenia administracyjne, koszty operacyjne i koszty egzekwowania prawa? • Czy regulacja spowoduje nałożenie na przedsiębiorstwa dodatkowych kosztów dostosowawczych, kosztów zgodności z przepisami lub kosztów transakcyjnych? • Jak zmieniają się koszty informacyjne, koszty zgodności z przepisami (w tym obciążenia administracyjne, koszty rozpoczynania działalności gospodarczej i koszty operacyjne), koszty opóźnienia, koszty egzekwowania prawa itp.? 	<p>Pan Jerzy chce dobudować garaż do swojej willi. Aby móc to zrobić, musi uzyskać od władz cztery pozwolenia dotyczące kontroli bezpieczeństwa, własności i innych kwestii o znaczeniu społecznym. Czas oczekiwania na pozwolenia to cztery miesiące, podczas których pan Jerzy musi wynajmować garaż, którego koszt wynosi ok. 500 euro. Po dobudowaniu garażu pan Jerzy musiałby zapłacić inspektorowi budowlanemu za przeprowadzenie kontroli zgodności z przepisami. Nowo wdrożone rozwiązanie umożliwia osobom fizycznym i przedsiębiorcom składanie wniosków o niezbędne pozwolenia przez Internet, korzystając ze swojego profilu elektronicznego. Standardowy czas oczekiwania na pozwolenia wynosi obecnie zaledwie 10 dni.</p> <p>Korzyści, które ma z tego pan Jerzy, wynikają z uniknięcia <i>kosztów informacyjnych</i> (nie musi spędzać czasu przeglądając dokumenty i wymagania), <i>kosztów opóźnienia</i> (nie musi wynajmować garażu) i <i>kosztów administracyjnych</i> (nowa procedura internetowa nie wymaga stawienia się w urzędzie, aby odebrać pozwolenia).</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Czas oczekiwania na wdrożenie regulacji przez władze • Czas wymagany, aby spełnić wymogi informacyjne • Czas wymagany, aby spełnić wymóg dotyczący kontroli <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie liczby podejmowanych działań i kosztów związanych z wnioskowaniem o pozwolenie na budowę • Skrócenie czasu przeznaczonego na informowanie o właściwych pozwoleniach i na wnioskowanie o ich przyznanie
--	--	--	--

1.5 WRAŻLIWI KONSUMENCI	PYTANIA POMOCNICZE	OPIS JAKOŚCIOWY	WSKAŹNIKI
--------------------------------	---------------------------	------------------------	------------------

	<ul style="list-style-type: none"> • Czy regulacja znacząco wpływa na którąkolwiek z kategorii grup wrażliwych? Jeśli tak, na które grupy regulacja wpłynie w największym stopniu oraz w jaki sposób? • Jaki jest obecny status określonych grup wrażliwych w odniesieniu do celów regulacji? • Jaka jest skala wpływu regulacji na grupy wrażliwe? • Czy regulacja będzie miała korzystny lub niekorzystny wpływ na wrażliwe grupy, które odczują jej konsekwencje? • Która ze zmian wynikających z wdrożenia rozwiązania przyniesie korzyści wrażliwym grupom? 	<p>Wdrożono nowe rozwiązanie nadające osobom niepełnosprawnym automatyczne prawo do świadczeń z pomocy społecznej. Zanim regulacja zaczęła obowiązywać, osoby niepełnosprawne musiały osobiście wnioskować o świadczenia, co dla części z nich było bardzo kłopotliwe lub zawstydzające. Po wprowadzeniu nowego rozwiązania każda osoba zarejestrowana jako niepełnosprawna otrzymuje świadczenia "z urzędu", dzięki czemu liczba osób korzystających ze świadczeń wzrosła o 30%.</p> <p>Skutkiem jest nie tylko poprawa jakości życia i wzrost dobrobytu osób z niepełnosprawnościami, lecz także zmniejszenie obciążenia administracyjnego i kosztów informacyjnych.</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby podmiotów, na których regulacja ma negatywny wpływ • Procent osób wrażliwych mających dostęp do produktów oraz/lub usług na rynku • Wskaźnik zagrożenia ubóstwem wg progu ubóstwa, wieku i płci <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Procentowy wzrost członków grup wrażliwych, którzy korzystają z prawa do świadczeń • Zmiana jakości życia i dobrobytu osób niepełnosprawnych
--	---	--	---

2. RYNKI			
2.1 PRZESZKODY PRZY WEJŚCIU NA RYNEK ZBLIŻENIE PRZEPISÓW	I		
	PYTANIA POMOCNICZE	OPIS JAKOŚCIOWY	WSKAŹNIKI
	<ul style="list-style-type: none"> • Czy rozwiązanie znacząco wpływa na wprowadzanie określonych towarów lub usług na rynek? Jeśli tak, na które towary/usługi regulacja wpłynie w największym stopniu oraz w jakiej formie? • Jaka jest skala wpływu regulacji na wprowadzanie towarów i usług na rynek? • Czy regulacja wiąże się z wprowadzeniem lub wycofaniem określonych towarów lub usług z rynku? • Jak wskutek wdrożenia regulacji zmieni się dostęp do rynku? • Czy regulacja wprowadzi przeszkody przy wejściu na rynek, które mogłyby ograniczyć innowacyjność poprzez utrudnianie wejścia na rynek nowym podmiotom? • Czy regulacja może wzmocnić siłę rynkową lub obniżyć efektywność ekonomiczną rynku? 	<p>Jednym z podstawowych wymagań, aby założyć biuro podróży w kraju X było posiadanie wyższego wykształcenia z zakresu turystyki (przynajmniej licencjatu). Po zmianie polityki wymóg ten już nie obowiązuje, więc osoba chcąca otworzyć biuro podróży nie musi już mieć dyplomu z tej dziedziny.</p> <p>Zmiana ta mocno wpłynęła na sektor przedsiębiorstw. Obecnie można otwierać biura podróży bez żadnych przeszkód ani obciążeń regulacyjnych. Ponadto, otwarcie przykładowo stu biur podróży powoduje rozszerzenie oferty i obniżenie cen dla konsumentów, a to z kolei prowadzi do rozwoju turystyki zarówno w kraju, jak i poza nim, i dodatkowych wpływów na poziomie 5 milionów euro rocznie (koszty podróży, pamiątek, pieniądze wydane przez turystów, zagraniczne inwestycje wywołane rozwojem turystyki itp.).</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Udział nowych przedsiębiorstw wprowadzających innowacje na rynek • Liczba nowych producentów mających dostęp do rynku • Spadek administracyjnych i regulacyjnych obciążeń nakładanych na nowe i istniejące MŚP • Liczba nowych przedsiębiorstw wg sektora <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowych biur podróży otwartych w ostatnich latach

2.2 SWOBODNY PRZEPIYW	PYTANIA POMOCNICZE	OPIS JAKOŚCIOWY	WSKAŹNIKI
2.2.1 Przepływ osób, towarów, usług i kapitału	<ul style="list-style-type: none"> • Czy rozwiązanie znacząco wpływa na swobodny przepływ osób, towarów, usług i kapitału? • Ile osób lub usług jest obecnie zaangażowanych w inicjatywy związane z mobilnością transgraniczną? • Jaka jest skala wpływu regulacji na swobodę przepływu osób, towarów, usług i kapitału? • Jak wskutek regulacji zwiększył się udział uczestników inicjatyw związanych z mobilnością transgraniczną? • Do jak znacznego wzrostu eksportu przyczyniła się regulacja? • Jak zmienia się złożoność i gotowość do udziału w inicjatywach związanych z mobilnością transgraniczną? • Jaka jest obecna wielkość kapitału wynikająca z inicjatyw związanych z mobilnością transgraniczną? 	<p>PlumBob, przedsiębiorstwo pana Roberta świadczące usługi hydrauliczne po jego niewyobrażalnym sukcesie i zatrudnieniu w zeszłym roku ponad dwudziestu osób dzięki wprowadzeniu na poziomie unijnym nowej dyrektywy o usługach <u>Dyrektywa Nr 2006/123/EC</u> może rozszerzyć swoją działalność z kraju A na kraj B.</p> <p>Ponieważ na rynku w kraju A działa już wiele spółek o podobnym profilu, pan Robert uznał, że jego przedsiębiorstwo rozwinęłoby się, gdyby został otwarty jej oddział w kraju B, gdzie konkurencja w branży usług hydraulicznych jest o 45% mniejsza. Pan Robert otworzył w kraju B nową placówkę. Zatrudnił w niej 7 osób będących obywatelami kraju B oraz przeniósł do niej dwoje pracowników z kraju A. Przychody pana Roberta wzrosły o 30%, z korzyściami zarówno dla kraju A, jak i kraju B.</p> <p>Z tego powodu pan Robert przeniósł swój kapitał do kraju B, aby założyć nową spółkę. Następnie zatrudnił w kraju B więcej osób i przeniósł tam dwie kolejne osoby, które dotychczas zatrudniał w kraju A.</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba uczestników inicjatyw związanych z mobilnością transgraniczną • Liczba eksportujących i importujących MŚP • Stosunek importu do eksportu • Procentowa wielkość całkowitego zliberalizowanego importu • Zmiany w proporcjach eksportu prowadzonego przez MŚP • Postrzeganie złożoności i gotowości do składania ofert za granicą przez przedsiębiorstwa aktywne w sektorze zamówień publicznych • Stosunek liczby zidentyfikowanych przeszkód w swobodnym przepływie kapitału do liczby przeszkód zniesionych wskutek regulacji <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p>

			<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przyjętych środków upraszczających dla dużych, średnich i małych przedsiębiorstw • Zmniejszenie różnicy w kosztach transgranicznych transakcji na papierach wartościowych względem wyrównanych krajowych transakcji na papierach wartościowych • Wzrost wartości dodanej brutto w przedsiębiorstwach otrzymujących wsparcie • Liczba nowych zagranicznych spółek na rynku
2.2.2 Dostęp do pracy, towarów, usług i kapitału	<ul style="list-style-type: none"> • Czy dane rozwiązanie znacząco wpływa na dostęp do pracy, towarów, usług i kapitału? • Jaka jest skala wpływu regulacji na dostęp do pracy, towarów, usług i kapitału? • Ile przeszkód w swobodnym przepływie kapitału zostanie zniesionych wskutek wdrożenia regulacji i jaki będzie tego skutek? • Jak zmienia się złożoność i gotowość do transgranicznego korzystania z dostępu do pracy, towarów, usług i kapitału? 	<p>Nowe rozwiązanie wprowadzone w kraju X zapewnia większą elastyczność zatrudnienia, dzięki czemu osoby w wieku emerytalnym mogą nadal podejmować pracę. W konsekwencji osoby w wieku emerytalnym mogą otrzymywać przykładowo 60% świadczeń emerytalnych w połączeniu z 40% wynagrodzenia za pracę na niepełnym etacie.</p> <p>Polityka ta nie tylko poprawia jakość życia osób, do których jest ona skierowana, ale i zwiększa dostępność miejsc pracy. Dzięki temu 230 000 osób jest gotowych podjąć pracę na część etatu, co wcześniej było niemożliwe.</p> <p>W tym przypadku trudniej jest skwantyfikować wpływ na jakość życia i dostępność miejsc pracy. Ze względu na możliwość przyjrzenia się łącznemu</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba uczestników inicjatyw związanych z mobilnością transgraniczną • Postrzeganie złożoności i gotowości do transgranicznego korzystania z dostępu do pracy, towarów, usług przez przedsiębiorstwa aktywne w sektorze zamówień publicznych • Stosunek liczby zidentyfikowanych przeszkód w swobodnym

		<p>dochodowi osób dotkniętych zmianą, łatwiejszy jest tutaj pomiar wzrostu dobrobytu.</p>	<p>przepływie pracy, towarów, usług i kapitału do liczby przeszkód ustanowionych w konsekwencji wdrożenia regulacji</p> <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Procentowy wzrost siły roboczej wskutek wdrożenia regulacji • Liczba przedsiębiorstw zatrudniających pracowników łączących przychody z tytułu emerytury z przychodami z pracy na część etatu
--	--	---	--

2.3 KONKURENCJA			
	PYTANIA POMOCNICZE	OPIS JAKOŚCIOWY	WSKAŹNIKI
2.3.1 Struktura rynkowa	<ul style="list-style-type: none"> • Czy rozwiązanie znacząco wpływa na strukturę rynku? Jeśli tak, jakie są jej główne skutki? • Jaka jest obecnie struktura rynku? • Jaka jest skala wpływu rozwiązania na strukturę rynku? • Jakie główne zmiany wywoła regulacja w strukturze rynku? • Jaki jest poziom penetracji rynku, włączając zarówno ekspansję istniejących rynków, jak i tworzenie nowych? 	<p>Wróćmy do wcześniej omawianego przykładu dwóch operatorów telekomunikacyjnych w kraju X (Yellow i Todorfone). Ustaliliśmy już, że regulacja przewidująca wejście na rynek dwóch nowych dostawców przyniesie korzyści w zakresie ceny, ilości i wyboru.</p> <p>Oprócz korzyści na poziomie konsumenta, struktura rynku jest obecnie mniej jednorodna - więcej podmiotów oferuje te same produkty, mając możliwość ustalenia własnego progu cenowego zarówno dla starych, jak i nowych technologii. Struktura rynkowa staje się bardziej konkurencyjna, a udział dwóch istniejących operatorów w rynku zmniejsza się.</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba przedsiębiorstw współpracujących z instytucją wdrażającą • Penetracja rynku, w tym ekspansja istniejących rynków i tworzenie nowych oraz wzrost konkurencyjności operatorów • Udział uczestniczących przedsiębiorstw, wprowadzających innowacje na rynek

	<ul style="list-style-type: none"> • Czy istnieje przedsiębiorstwo posiadające ponad 40% udziału w rynku lub trzy przedsiębiorstwa posiadające łącznie co najmniej 70% udziału w rynku? • Czy regulacja wiąże się z wprowadzeniem surowszych zasad postępowania dla jednej lub większej liczby określonych przedsiębiorstw? Jeśli tak, jakie będą tego korzyści? 		<ul style="list-style-type: none"> • Obecność trzech przedsiębiorstw, których łączny udział w rynku przekracza 70% <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowych operatorów telekomunikacyjnych, którzy weszli na rynek w zeszłym roku • Udział uczestniczących przedsiębiorstw wprowadzających nowe usługi telekomunikacyjne na obszarach, które wcześniej pozbawione były do nich dostępu • Procentowa zmiana podziału rynku telekomunikacyjnego
2.3.2 Udział w rynku	<ul style="list-style-type: none"> • Czy rozwiązanie znacząco wpływa na udział w rynku? Jeśli tak, jaki - jest ten wpływ i jak rynki najbardziej je odczują? • Jaki jest obecny udział w poszczególnych rynkach? • Jaka jest skala wpływu rozwiązania na podział rynku? • Czy istnieje przedsiębiorstwo posiadające ponad 40% udziału w rynku lub trzy przedsiębiorstwa posiadające łącznie co najmniej 70% udziału w rynku? 	<p>Wspomniany wyżej przykład opisujący zmiany, które może spowodować regulacja dopuszczająca więcej dostawców usług telekomunikacyjnych do rynku, pokazuje także zmiany w zakresie udziału w rynku.</p> <p>Dopuszczenie innych dostawców spowodowało podniesienie konkurencyjności i obniżenie cen. Wzrost liczby uczestników oznacza jednak zmianę udziału w rynku telekomunikacyjnym - jest on teraz rozdzielony bardziej równomiernie między przedsiębiorstwa, których udział wynosi obecnie 25-30% rynku, ze zwrotem w kierunku oligopolu (zob. efekty rynkowe).</p> <p>Przykład ten dobrze obrazuje w jak wielu dziedzinach może być widoczny skutek bezpośredni,</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Regularny wzrost liczby spółek z ograniczoną odpowiedzialnością • Obecność przedsiębiorstwa, którego udział w rynku wynosi co najmniej 40% • Obecność trzech spółek, których łączny udział w rynku przekracza 70% <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p>

	<ul style="list-style-type: none">• Jakim głównym zmianom uległ podział rynku wskutek wdrożenia danego rozwiązania?	który pozytywnie wpływa na inne pośrednie lub mniej oczywiste skutki.	<ul style="list-style-type: none">• Udział uczestniczących przedsiębiorstw wprowadzających nowe usługi telekomunikacyjne na obszarach, które wcześniej pozbawione były do nich dostępu• Procentowa zmiana podziału rynku telekomunikacyjnego
--	---	---	---

3. PRZEDSIĘBIORSTWA

3.1 KOSZT PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI	PYTANIA POMOCNICZE	OPIS JAKOŚCIOWY	WSKAŹNIKI
3.1.1 Koszty operacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Czy regulacja znacząco wpływa na koszt prowadzenia działalności gospodarczej? Jeśli tak, jakie są główne skutki regulacji? (Koszty informacyjne, obciążenia administracyjne, koszty opóźnienia, koszty dostosowawcze, koszty egzekwowania prawa) • Jaki jest obecny poziom kosztów operacyjnych ponoszonych przez przedsiębiorstwa? • Jaka jest skala wpływu regulacji na koszt prowadzenia działalności gospodarczej? • Czy regulacja wpływa na produkcję lub konsumpcję towarów i usług w Polsce? • Czy regulacja spowoduje nałożenie dodatkowych kosztów operacyjnych na podmioty prowadzące działalność gospodarczą? • Jakie wsparcie otrzymywać będą lokalne przedsiębiorstwa w ramach propagowania konkurencyjności? • Ile wynosi stopa akumulacji kapitału? 	<p>Nowe rozwiązanie wdrożone w kraju A obniżyło standardy emisji, rozluźniając wymagania zobowiązujące przedsiębiorstwa do kupna filtrów oraz do zatrudniania wyłącznie usługodawców, którzy stosują filtry emisji.</p> <p>Skutkiem rozwiązania jest obniżenie kosztów dostosowawczych i kosztów informacyjnych ponoszonych przez nowe przedsiębiorstwa na rynku, dzięki czemu nie muszą one wykonywać pewnych inwestycji ani ponosić kosztu analizy, które filtry są wymagane.</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dodatkowe koszty operacyjne według typu • Procentowa zmiana kosztów oraz/lub dostępności koniecznego wkładu (surowców, maszyn, pracy, energii itp.) • Procentowa zmiana kosztów wkładu pośredniego i czynników związanych z produkcją, takich jak praca czy kapitał. • MŚP korzystające z usług wsparcia w zakresie prowadzenia działalności i innowacyjności w celu zwiększenia swojej konkurencyjności • Wsparcie lokalnej produkcji • Stopa akumulacji kapitału • Rynkowe koszty transakcyjne (koszty informacyjne, koszty

	<ul style="list-style-type: none"> W jakim stopniu regulacja wpływa na koszt lub dostępność elementów wyjściowych (surowców, maszyn, pracy, energii itp.)? 		<p>wyszukiwania, koszty negocjacji, koszty kontraktowe, koszty ochrony praw własności)</p> <ul style="list-style-type: none"> Czas oczekiwania na wdrożenie regulacji przez władze Czas wymagany, aby spełnić wymogi informacyjne Czas wymagany, aby spełnić wymóg dotyczący kontroli <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Obniżenie kosztów informacyjnych, wyszukiwania, negocjacji i kosztów kontraktowych wskutek wprowadzenia nowych usługodawców Skrócenie czasu wymaganego, aby spełnić obowiązki informacyjne i wymagania kontroli filtrów emisji
<p>3.1.2 Koszty regulacyjne</p>	<ul style="list-style-type: none"> Czy regulacja znacząco wpływa na koszty regulacyjne ponoszone przez przedsiębiorstwa? Jeśli tak, na które podmioty regulacja wpłynie w największym stopniu? Jaki jest obecny poziom kosztów 	<p>Pan Jerzy chce zbudować nowy lokal dla swojej restauracji. Aby to zrobić, musi uzyskać od władz cztery pozwolenia dotyczące bezpieczeństwa, własności i innych znaczących kwestii. Czas oczekiwania na wszystkie pozwolenia wynosi 4 miesiące. W tym czasie pan Jerzy stracił ok. 25 000 euro przychodu (koszty opóźnienia). Nowa</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Zmiany kosztów informacyjnych, kosztów planowania, kosztów dostosowawczych (w tym obciążeń administracyjnych,

	<p>regulacyjnych ponoszonych przez przedsiębiorstwa?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaka jest skala wpływu regulacji na koszty regulacyjne ponoszone przez przedsiębiorstwa? • Czy regulacja spowoduje nałożenie na przedsiębiorstwa dodatkowych kosztów dostosowawczych lub kosztów transakcyjnych? • Jakie środki upraszczające przyjęto na rzecz dużych, średnich i małych przedsiębiorstw? • Jak zmieniają się koszty informacyjne, koszty planowania, koszty dostosowawcze (w tym obciążenia administracyjne, koszty rozpoczęcia działalności gospodarczej i koszty operacyjne), koszty opóźnienia, koszty egzekwowania prawa itp.? 	<p>regulacja umożliwia obywatelom składanie wniosków o niezbędne pozwolenia przez Internet. Standardowy czas oczekiwania uległ skróceniu do 10 dni.</p> <p>Po wybudowaniu lokalu pan Jerzy musiałby zapłacić inspektorowi budowlanemu za przeprowadzenie kontroli zgodności z przepisami. Obecnie nie jest to już konieczne, ponieważ pan Jerzy może opisać wykonane prace budowlane na swoim osobistym koncie w serwisie rządowym i oświadczyć zgodność z zasadami, dzięki czemu poniesie mniejsze koszty egzekwowania prawa.</p> <p>Pan Jerzy oszczędza też swój czas, ponieważ nie musi już ręcznie wypełniać wszystkich formularzy i zanosić ich do urzędu. Teraz może wypełnić formularz w formie elektronicznej i przesać go przez Internet. Oszczędność czasu jest formą obniżenia kosztu administracyjnego, który ponosi pan Jerzy.</p>	<p>kosztów rozpoczęcia działalności gospodarczej i kosztów operacyjnych), kosztów opóźnienia, kosztów egzekwowania prawa itp.</p> <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Czas wymagany, aby spełnić wymogi informacyjne • Czas wymagany, aby spełnić wymogi dotyczące kontroli
<p>3.1.3 Koszty finansowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Czy regulacja znacząco wpływa na koszty finansowe ponoszone przez przedsiębiorstwa? Na które podmioty regulacja wpłynie w największym stopniu? • Jaki jest obecny poziom kosztów finansowych ponoszonych przez przedsiębiorstwa? Jak wygląda to w porównaniu z innymi krajami na świecie? • Jak regulacja wpłynie na swobodny przepływ kapitału? 	<p>Pani Anna chce otworzyć hotel na wsi, w pięknym rolniczym, górskim regionie. Jako wdowa z niskimi przychodami nie dysponuje niezbędnymi środkami, aby spełnić marzenie swojego życia. Decyduje się więc na wzięcie pożyczki z banku, zyskawszy pewność, że jej przyszłe przychody pozwolą spłacić dług. Władze w jej kraju przyjęły nowy program partnerski ułatwiający początkującym przedsiębiorcom chcącym przyczynić się do rozwoju turystyki na odseparowanych obszarach rolnych dostęp do bezzwrotnego dofinansowania ich działalności.</p> <p>Pani Anna otwiera swój nowy hotel, z którego usług</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Finansowanie i liczba przedsiębiorstw korzystających z finansowania dłużnego <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowych przedsiębiorstw korzystających ze wsparcia przy otwieraniu działalności, co przyczynia się do rozwoju

	<ul style="list-style-type: none"> • Jaka jest skala wpływu regulacji na koszty finansowe ponoszone przez przedsiębiorstwa? • Jak wskutek wdrożenia regulacji zmienia się koszty finansowe ponoszone przez przedsiębiorstwa? • Czy regulacja wpłynie na dostęp do finansów? • Czy regulacja wpłynie na cykl inwestycyjny przedsiębiorstw? 	<p>korzysta ponad 50 turystów tygodniowo. Wzrost przychodów odnotowuje nie tylko pani Anna, ale także lokalni sprzedawcy i cała gospodarka regionu. Bezpośrednią korzyścią wynikającą z regulacji jest w tym przypadku wzrost liczby przedsiębiorstw uzyskujących związane z tym przychody. Skutkiem pośrednim jest tzw. efekt rozprzestrzeniania się, jak np. wyższe przychody w sektorze turystyki, większe korzyści dla lokalnego handlu i wzrost atrakcyjności dla inwestorów.</p>	<p>turystyki w obszarach rolniczych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przychody wynikające z rozpoczęcia działalności tego typu
--	---	--	---

3.2 INNOWACJE I			
BADANIA	PYTANIA POMOCNICZE	OPIS JAKOŚCIOWY	WSKAŹNIKI
	<ul style="list-style-type: none"> • Czy regulacja znacząco wpływa na liczbę szans i praktyk dotyczących innowacji i badań w odniesieniu do przedsiębiorstw? • Jaki jest obecny stan innowacji i badań w przedsiębiorstwach, na które regulacja ma wpływ? • Jaka jest skala wpływu danego rozwiązania na innowacyjność i badania prowadzone przez przedsiębiorstwa? • Czy od momentu wprowadzenia regulacji pojawiły się nowe lub mniej kosztowne metody, technologie oraz/lub innowacyjne 	<p>Nowa regulacja znosi zakaz stosowania materiałów niebezpiecznych w kraju X. Niewielka uczelnia w X prowadzi eksperymenty w dziedzinie fizyki, dzięki którym może otrzymać światową nagrodę. Regulacja umożliwi pracownikom uczelni prowadzenie nowych badań i wprowadzanie nowych produktów na rynek.</p> <p>Nowe produkty generują przychód i wpływają na dobrobyt konsumentów (patrz skutki dla konsumentów), jak również pozytywnie oddziałują na poziom zatrudnienia.</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba podmiotów gospodarczych wykonujących projekty modernizacyjne w danym sektorze • Sprzedaż na rynku nowych towarów i usług • Udział uruchamianego na wczesnym etapie kapitału podwyższonego ryzyka (% PKB) • Liczba istniejących i nowych patentów na rynku

	<p>techniki umożliwiające podmiotom objętym regulacją osiągnięcie zamierzonych wyników w skuteczniejszy i/lub efektywniejszy sposób?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czy regulacja ułatwia wprowadzanie i rozpowszechnianie nowych metod produkcji, technologii i towarów/usług? • Czy regulacja propaguje większą produktywność/efektywność w wykorzystywaniu zasobów? 		<ul style="list-style-type: none"> • Wydatki ogólne na badania i rozwój na danym rynku • Wzrost wydatków na badania i rozwój na danym rynku <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba niewykorzystanych szans na innowacje • Strata kapitału wynikająca z wdrożenia regulacji
--	--	--	--

3.3 MIKRO-, MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA	PYTANIA POMOCNICZE	OPIS JAKOŚCIOWY	WSKAŹNIKI
	<ul style="list-style-type: none"> • Czy regulacja znacząco wpływa na mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa? Na które podmioty regulacja wpłynie w największym stopniu? • Jaka jest skala wpływu regulacji na mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa? • Jaki jest wpływ zidentyfikowanych dodatkowych kosztów i obciążeń na działalność i konkurencyjność mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw? 	<p>W kraju A działa około 1,1 mln MŚP, z których 50% zatrudnia poniżej 10 pracowników.</p> <p>Stara, zmieniona obecnie regulacja zobowiązywała wszystkie spółki, niezależnie od ich wielkości, do składania corocznego bilansu społecznego. Bilans społeczny to dokument wskazujący ile kobiet i ilu mężczyzn jest zatrudnionych w przedsiębiorstwie. Wprowadzona zmiana eliminuje niepotrzebne obciążenie administracyjne, które ponosiły małe przedsiębiorstwa. Zgodnie z poprzednią regulacją nawet spółki zatrudniające zaledwie dwie osoby musiały sporządzać bilans społeczny. Nowa regulacja zmienia ten wymóg, zwalniając spółki zatrudniające poniżej dziesięć osób z obowiązku sporządzania bilansu społecznego.</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba MŚP zajmujących się eksportem i importem w porównaniu do stanu wyjściowego. • Zróżnicowanie finansowania dłużnego / finansowania udziału w rynku, z którego korzystają MŚP, w łącznej zaległej należności

	<ul style="list-style-type: none"> • O ile wzrosła liczba eksportujących i importujących MŚP odkąd została wdrożona regulacja? • Jak zmieniło się finansowanie dłużne/udział finansowania rynkowego dla MŚP? • Jaka liczba MŚP otrzymała usługi wsparcia w zakresie prowadzenia działalności/innowacyjności na rzecz poprawy konkurencyjności i w jakich sektorach? • Czy regulacja spowoduje spadek udziału MŚP w rynku? • Czy skutki odczuwane przez MŚP są proporcjonalnie większe niż te odczuwane przez przedsiębiorstwa niebędące MŚP? • Czy którekolwiek z branych pod uwagę wskaźników można zastosować w stosunku do mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw? Jak można je zastosować i jakie byłyby tego skutki? 	<p>Skutki regulacji dotyczą około 550 000 przedsiębiorstw (50% z 1,1 miliona), które zyskują 2 mln dolarów rocznie dzięki oszczędności czasu, który musiałyby poświęcić na sporządzenie bilansu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Finansowanie i liczba przedsiębiorstw korzystających z finansowania dłużnego • MŚP korzystające z usług wsparcia w zakresie prowadzenia działalności i innowacyjności w celu zwiększenia swojej konkurencyjności • Liczba środków upraszczających przyjętych dla dużych, średnich i małych przedsiębiorstw • Zmiany w proporcji MŚP zajmujących się eksportem • Zmiany dotyczące zbędnych obciążeń administracyjnych i regulacyjnych nakładanych na nowe i istniejące MŚP • Zmiany w rozwoju MŚP (liczba pracowników) <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Inne wcześniej określone wskaźniki, które można zastosować wobec MŚP
--	--	--	--

4. ADMINISTRACJA			
4.1 ADMINISTRACJA	PYTANIA POMOCNICZE	OPISY JAKOŚCIOWE	WSKAŹNIKI
	<ul style="list-style-type: none"> • Czy regulacja znacząco wpływa na administrację krajową? Na które podmioty regulacja wpłynie w największym stopniu? • Jaka jest skala wpływu regulacji na administrację krajową? • W jakim stopniu regulacja wpływa na operacyjne, regulacyjne i finansowe koszty ponoszone przez administrację oraz jaka jest skala wzrostu/spadku? • W jakim stopniu regulacja nakłada na administrację koszty informacyjne, administracyjne, operacyjne i koszty egzekwowania prawa? • Jak bardzo wzrosły koszty koordynacji i wdrożenia regulacji, w tym obciążenia administracyjne? 	<p>Od 10 lat władze w kraju X zatrudniały prywatnych inspektorów, aby sprawdzać zgodność przedsiębiorstw z wymaganiami dotyczącymi obowiązkowych środków bezpieczeństwa pożarowego. Koszt zatrudniania inspektora z sektora prywatnego wynosił nawet 2000 euro dziennie. Władze założyły, że inspektor będzie przyznawał wiele grzywien dziennie, dzięki czemu znalazłyby się środki na opłacenie jego usług.</p> <p>Nowa regulacja nakazuje ustanowienie agencji rządowej mającej prowadzić kontrole zgodności z ww. wymaganiami, co umożliwi rezygnację z usług inspektorów prywatnych. Władze nie muszą zatem płacić wynagrodzenia inspektorowi z zewnątrz, lecz urzędnikowi zatrudnionemu przez rząd, którego wynagrodzenie wynosi 400 euro dziennie.</p> <p>Grzywny nadal są dla władz źródłem przychodu i nie zostaną one zmienione przez nową regulację (pod warunkiem, że nowy inspektor będzie równie surowy w przyznawaniu grzywien, jak jego poprzednik).</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba podmiotów, na które zmiana ma wpływ, wg ich typu • Procentowa zmiana kosztów regulacyjnych, operacyjnych i finansowych. • Obciążenie administracyjne i koszty regulacyjne administracji • Zmiany kosztów regulacyjnych, w tym kosztów informacyjnych, kosztów związanych z podejmowaniem decyzji, kosztów sporządzania dokumentacji, kosztów administracyjnych (np. kosztów związanych z rozpoczęciem i prowadzeniem działalności), kosztów monitoringu i kosztów egzekwowania prawa <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Procentowy spadek kosztów finansowych wynikający z utworzenia nowej agencji • Zmiana kosztów

			i monitoringu egzekwowania prawa <ul style="list-style-type: none"> Zmiana obciążenia administracyjnego spowodowana wprowadzeniem nowego rozwiązania
5. ŚRODOWISKO MAKROEKONOMICZNE			
5.1 ZATRUDNIENIE	PYTANIA POMOCNICZE	OPIS JAKOŚCIOWY	WSKAŹNIKI
	<ul style="list-style-type: none"> Czy regulacja znacząco wpływa na całkowite zatrudnienie? Jaki jest aktualny poziom zatrudnienia? Jaka jest skala wpływu regulacji na zatrudnienie? Czy regulacja spowoduje poprawę lub pogorszenie całkowitego zatrudnienia? Czy w wyniku regulacji wzrósł wskaźnik zatrudnienia? W których sektorach wzrósł wskaźnik zatrudnienia w wyniku regulacji? O ile procent wzrósł wskaźnik zatrudnienia w wyniku regulacji? Jakie są główne kategorie beneficjentów wzrostu zatrudnienia? 	<p>Władze w kraju E przyjęły bardzo kontrowersyjną i niepopularną regulację powodującą obniżenie zasiłku dla bezrobotnych do 40% ostatnio otrzymywanego miesięcznego wynagrodzenia (przed zmianą zasiłek wynosił 60% wynagrodzenia).</p> <p>Wiele osób niepracujących uważa, że obniżony zasiłek nie wystarcza na pokrycie niezbędnych kosztów życia. Z tego powodu jeszcze intensywniej próbują oni znaleźć pracę. Stanowiska pracy, które przed przyjęciem nowej strategii były niechętnie zajmowane, są już zajęte, a na rynku pracy odnotowano 10-procentowy wzrost dostępnej siły roboczej.</p> <p>W konsekwencji powyższego wskaźnik zatrudnienia wzrósł w ostatnich dwóch latach o 1,1%.</p> <p>Przyjęta regulacja ma pozytywny wpływ na wydatki publiczne na zasiłki dla bezrobotnych i na zatrudnienie, lecz negatywnie wpływa na poziom ubóstwa i dobrobyt osób niepracujących.</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Dyspersja produktywności pracy na osobę Stworzone szanse zatrudnienia Wskaźnik zatrudnienia <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Spadek wskaźnika zatrudnienia Wzrost wskaźnika zatrudnienia Liczba osób, które zmieniły status z osoby bezrobotnej na zatrudnioną

5.2 INWESTYCJE	PYTANIA POMOCNICZE	OPIS JAKOŚCIOWY	WSKAŹNIKI
	<ul style="list-style-type: none"> • Czy regulacja znacząco wpływa na całkowity poziom inwestycji? Jeśli tak, na które podmioty regulacja wpłynie w największym stopniu? • Jaki jest obecny poziom inwestycji i jak są one rozłożone? • Jaka jest skala wpływu regulacji na całkowity poziom inwestycji? • Jakie główne zmiany regulacja wprowadzi w zakresie szans inwestycyjnych? • Jak regulacja przyczynia się do poprawy warunków inwestycji i prawidłowego funkcjonowania rynków? • Czy regulacja wpływa na wartość międzynarodowej pozycji inwestycyjnej netto (Net International Investment Positions - MPIN)? 	<p>Pani Anna chce otworzyć hotel na wsi, w pięknym rolniczym, górskim regionie. Jako wdowa z niskimi przychodami nie dysponuje niezbędnymi środkami, aby spełnić marzenie życia. Decyduje się więc na wzięcie pożyczki z banku, zyskawszy pewność, że jej przyszłe przychody pozwolą spłacić dług. Władze w jej kraju przyjęły nowy program partnerski zapewniający początkującym przedsiębiorcom chcącym przyczynić się do rozwoju turystyki na odseparowanych obszarach rolnych dostęp do bezzwrotnego dofinansowania ich działalności</p> <p>Pani Anna otwiera swój nowy hotel, z którego usług korzysta ponad 50 turystów tygodniowo. Wzrost przychodów odnotowuje nie tylko pani Anna, ale także lokalni sprzedawcy i cała gospodarka regionu.</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Udział kraju w imporcie z krajów partnerskich, z którymi zawarta jest umowa handlowa • MPIN dla danego kraju w % PKB w porównaniu z sytuacją wyjściową • Koncentracja bezpośrednich inwestycji zagranicznych powiązana z PKB • Atrakcyjność dla inwestorów zagranicznych <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wielkość zagranicznych inwestycji na obszarach wiejskich • Wielkość krajowych inwestycji w projekty na obszarach wiejskich

5.3 WZROST GOSPODARCZY	PYTANIA POMOCNICZE	OPIS JAKOŚCIOWY	WSKAŹNIKI
	<ul style="list-style-type: none"> • Czy regulacja znacząco wpływa na wzrost gospodarczy kraju? • Jaki jest aktualny wskaźnik wzrostu gospodarczego? • Jaka jest skala wpływu regulacji na wzrost gospodarczy kraju? • Jakim największym zmianom uległ wzrost gospodarczy kraju wskutek wdrożenia regulacji? • Czy regulacja spowoduje wprowadzenie przeszkód w zakresie handlu, ceł lub w dziedzinach pozahandlowych? W jaki sposób? • Jakim zmianom uległ PKB i PNB? • Czy dzięki oszczędnościom i transferom kapitału odnotowano zmiany w wartości netto? • Jak znacząco regulacja zmienia statystyki dotyczące handlu/podaży pieniądza/zatrudnienia? 	<p>Rząd chce wdrożyć nowy program zmniejszający o 30% obciążenia biurokratyczne dla przedsiębiorstw. Bezpośrednim skutkiem programu będzie obniżenie kosztów administracyjnych. Pośrednio natomiast program może znacząco wpłynąć na wzrost gospodarczy. Według piśmiennictwa znaczne obniżenie kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwa może pozytywnie wpłynąć na ich wzrost w przyszłości.</p> <p>Nieliczne regulacje będą miały znaczny wpływ na wzrost. Prawdopodobieństwo wpłynięcia na rozwój gospodarczy mają jedynie te rozwiązania, które w znaczącym stopniu oddziałują na koszty prowadzenia działalności, na jakość instytucji lub na poziom publicznych wydatków/przychodów.</p>	<p><u>Wskaźniki ogólne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmiany w rozwoju MŚP • Nowy kapitał pozyskany jako % PKB • Zmiany w wartości netto spowodowane oszczędnościami i transferami kapitału • PNB • Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych • Ankieta ufności konsumenckiej • Statystyki dotyczące bieżącego zatrudnienia • Podaż pieniądza • Bilans handlowy <p><u>Przykłady wskaźników szczegółowych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nowy kapitał pozyskany jako % PKB wynikający z programu? • Jaka jest wielkość transgranicznego przepływu kapitału? • Jak zmieni się PNB w

			wyniku wdrożenia programu?
--	--	--	----------------------------

4. Ustalenie wartości pieniężnej korzyści ekonomicznych

Po identyfikacji podmiotów, na które dane rozwiązanie ma wpływ (Krok 1), wskazaniu skutków, które podmioty te odczują i podziale ich na kategorie (Krok 2), w przewodniku podano liczne przykłady prawidłowego sporządzenia opisu jakościowego wybranych korzyści ekonomicznych (Krok 3). Krok czwarty wskaże, jak wyrazić te korzyści w ujęciu pieniężnym. Po przeprowadzeniu tego kroku dla wszystkich wariantów rozwiązania, krokiem ostatnim będzie porównanie wariantów w celu wyboru wariantu najefektywniejszego.

Do ustalenia wartości kosztów administracyjnych (zapewnienia zgodności z wymaganiami regulacyjnymi dla obywateli, przedsiębiorców i organów władzy publicznej) korzysta się z Modelu Kosztu Standardowego (MKS). Natomiast, do przypisania bezpośrednich i pośrednich kosztów do określonych procesów biznesowych stosuje się Rachunek Kosztów Działań (RKD). Obiema metodami można ustalać wartość korzyści ekonomicznych. Ponieważ metoda MKS opiera się na powszechnie znanych zasadach, ma powszechnie akceptowaną strukturę i jest łatwa w użyciu, zostanie ona użyta w niniejszym przewodniku do ustalenia wartości pieniężnych korzyści interwencji. Logika metody RKD jest taka sama, jak w przypadku MKS. Aby wykorzystać metodę MKS, należy znać następujące parametry:

- Ilość: liczba podmiotów zaangażowanych w procedurę lub działanie administracyjne;
- Stawka godzinowa: koszt godziny pracy osoby odpowiedzialnej za działanie (administracyjne);
- Czas: czas potrzebny do wykonania działania (administracyjnego);
- Koszt bieżący: koszt poniesiony na rzecz wykonania działania (administracyjnego). Koszty bieżące są zwykle powiązane z kosztami kapitałowymi, o których mowa w kroku 2 pt. "Identyfikacja skutków".

Zilustrujmy to na przykładzie. Władze fikcyjnego kraju zamieszkiwanego przez 6 milionów ludzi zamierzają uprościć procedurę uzyskiwania aktu urodzenia. Obecnie obywatele, którzy chcą otrzymać akt urodzenia, muszą stawić się w urzędzie swojego miasta/gminy. Po wprowadzeniu zmiany obywatele będą mogli pobrać akt ze specjalnie utworzonej internetowej platformy eCertificate. Parametry wymagane do przeliczenia korzyści tego rozwiązania upraszczającego na wartość pieniężną to:

- Ilość: liczba osób wnioskujących rocznie o akt urodzenia, która wynosi 175 000;
- Stawka godzinowa: godzinowa stawka urzędnika gminy lub miasta (38,09 euro) oraz koszt alternatywny obywatela wnioskującego o wydanie aktu urodzenia (24,23 euro);
- Czas:
 - Poprzednie rozwiązanie: Czas przeznaczony na wizytę w urzędzie miasta/gminy (36 minut, z czego 20 minut to czas spędzony w drodze tam i z powrotem, 6 minut to czas oczekiwania, a 10 minut to czas obsługi petenta);

- Poprzednie rozwiązanie: Czas przeznaczony przez urzędnika na obsługę wniosku o akt urodzenia (10 minut);
- Nowe rozwiązanie: Czas przeznaczony na wyszukanie (1 minuta) i zalogowanie się na platformie eCertificate (1 minuta), czas przeznaczony na pobranie aktu urodzenia z platformy eCertificate (1 minuta) i czas przeznaczony na wydruk aktu urodzenia (2 minuty);
- Koszt bieżący:
 - Bieżący koszt przejazdu osoby samochodem do urzędu miasta - 1,99 euro (łącznie tam i z powrotem);
 - Bieżący koszt wydrukowania aktu urodzenia czarnym tuszem na arkuszu papieru o formacie A4 - 0,11 euro (zarówno dla urzędu miasta w starym rozwiązaniu, jak i dla obywatela w nowym rozwiązaniu).

Wartości powyższych parametrów uzyskano:

- ze statystyk z krajowego rejestru (parametr ilościowy);
- z danych dotyczących dochodów pochodzących z banku krajowego i z urzędu ds. ekonomii fikcyjnego kraju (godzinowa stawka pracy urzędnika);
- dzieląc ogólny produkt krajowy, uwzględniając nominalne ceny w kraju, przez łączną liczbę godzin przepracowanych przez wszystkie osoby reprezentujące siłę roboczą kraju (koszty alternatywne obywateli);
- przeprowadzając pomiary czasu w wybranych gminach i miastach (parametry czasu dla starego rozwiązania);
- przeprowadzając pomiary czasu przeznaczonego na wnioskowanie o akt urodzenia na platformie eCertificate (parametry czasowe dla nowego rozwiązania);
- opracowanie narzędzia do obliczania poświęconego czasu i kosztów bieżących ponoszonych w celu dojazdu do urzędu miasta, w oparciu o łączną liczbę urzędów miasta w fikcyjnym kraju;
- analizując bieżący koszt czarno-białego wydruku na kartce formatu A4 w wybranej liczbie bibliotek publicznych.

Poniżej przedstawiono parametry wykorzystane w MKS, aby zmierzyć korzyści z fikcyjnej interwencji. W przypadku tym władze zyskują korzyść w kwocie 3 650 004 euro dzięki uproszczeniu procedury wnioskowania o akt urodzenia. Podmiotem, który czerpie najwięcej korzyści z tej interwencji, są obywatele (korzyść w kwocie 2 519 796 euro). Urzędnicy i szeroko pojęte władze lokalne odnotowują korzyść ekonomiczną w wysokości 1 130 208 euro.

Zalecamy zapoznanie się z zaproponowanymi przez Komisję Europejską narzędziami lepszego stanowienia prawa nr 60, które zawierają bardziej szczegółowe informacje na temat Modelu Kosztu Standardowego.

Rysunek 2 Metoda Modelu Kosztu Standardowego służąca pomiarowi korzyści interwencji

Przykład procedury wnioskowania o akt urodzenia

Nr	Opis procesu	Liczba (Q)	Częstotliwość	%	Profil	Stawka godz. (EUR)	Przezn. czas (min.)	Koszty bieżące (EUR)	Koszty zgodności		
									TxP	Q	AB
Stare rozwiązanie: Pobranie aktu urodzenia z urzędu miasta											
A1	Obywatel: Dojazd do urzędu (tam i z powrotem)	175.000	1	100.00%	Obywatel	24,23	20,00	1,99	10,07	175.000	1.761.667
A2	Obywatel: Czas oczekiwania na obsługę	175.000	1	100.00%	Obywatel	24,23	6,00	0,00	2,42	175.000	424.025
A3	Obywatel: Obsługa prowadząca do otrzymania aktu	175.000	1	100.00%	Obywatel	24,23	10,00	0,00	4,04	175.000	706.708
A4	Urzędnik: Obsługa wniosku o akt urodzenia	175.000	1	100.00%	Urzędnik	38,09	10,00	0,11	6,46	175.000	1.130.208
									Koszty zgodności		4.022.608
Nowe rozwiązanie: Pobranie aktu urodzenia z platformy eCertificate											
B1	Obywatel: Odszukanie platformy internetowej eCertificate	175.000	1	100.00%	Obywatel	24,23	1,00	0,00	0,40	175.000	70.671
B2	Obywatel: Zalogowanie do eCertificate przy pomocy karty eID	175.000	1	100.00%	Obywatel	24,23	1,00	0,00	0,40	175.000	70.671
B3	Obywatel: Pobranie aktu urodzenia na platformie eCertificate	175.000	1	100.00%	Obywatel	24,23	1,00	0,00	0,40	175.000	70.671
B4	Obywatel: Wydrukowanie aktu urodzenia	175.000	1	100.00%	Obywatel	24,23	2,00	0,11	0,92	175.000	160.592
									Koszty zgodności		372.604

Wpływ 1-2	-3.650.004
-----------	------------

5. Porównanie korzyści netto

KROK 5: PORÓWNANIE KORZYŚCI NETTO

☐	I.	Ustal, który z analizowanych wariantów rozwiązania przynosi największą korzyść.

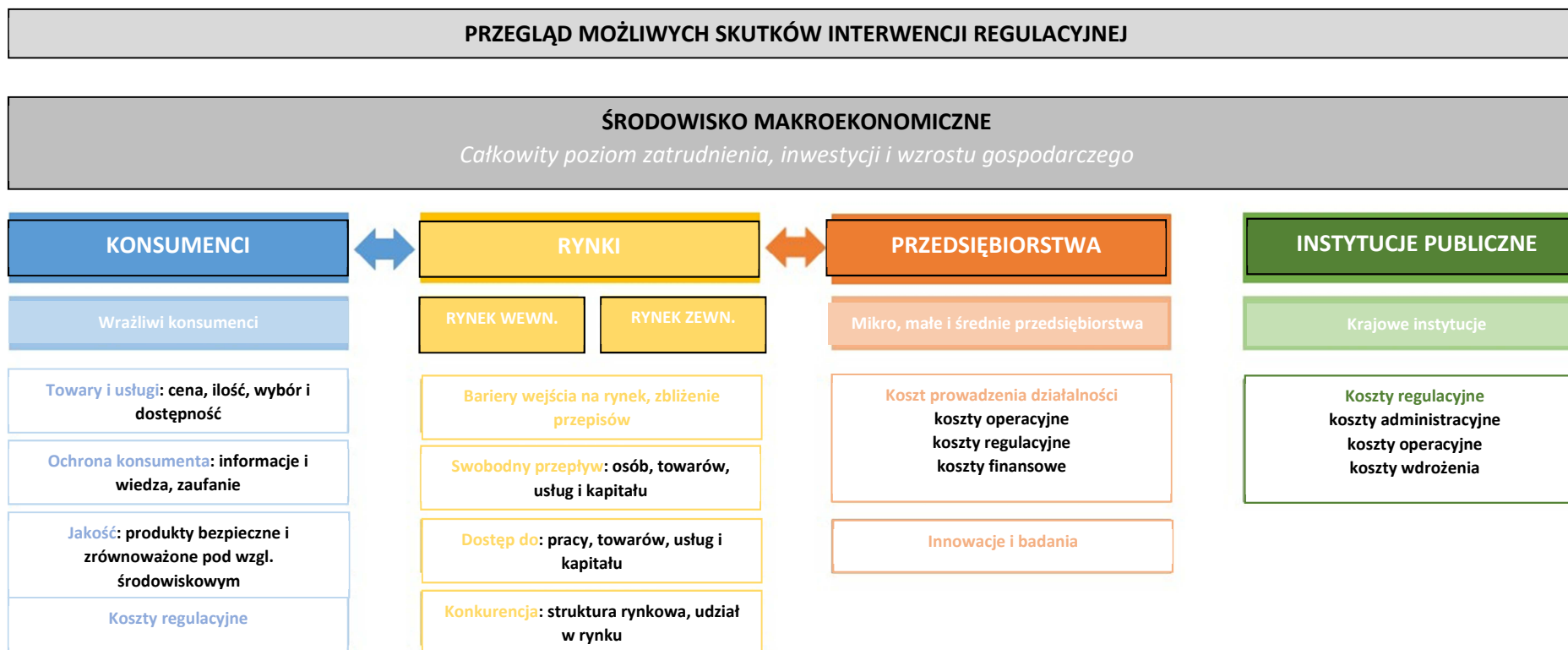
Wróćmy do przykładu internetowej platformy eCertificate. Dzięki jej wprowadzeniu rząd odnotowałby zysk w kwocie 3 650 004 euro. Załóżmy, że oprócz platformy eCertificate istnieje drugie rozwiązanie, które umożliwia osobom wnioskującym o akt urodzenia dostęp do krajowego rejestru zawierającego dane dotyczące urodzenia wszystkich obywateli. Załóżmy także, że w wyniku identyfikacji i ustalania wartości pieniężnej w ramach tego wariantu ustalono korzyść w wysokości 3 752 120 euro. Większa korzyść wynika z wyeliminowania komunikacji między obywatelem a osobą otrzymującą akt urodzenia (ponieważ osoba otrzymująca może sama wnioskować o akt).

Konieczne byłoby zatem przeanalizowanie kosztów obu wariantów. Załóżmy, że koszt opracowania i przetestowania wyniósłby w przypadku platformy eCertificate 1 000 000 euro, a w przypadku punktów dostępu do krajowego rejestru 1 250 000 euro. Wyższy koszt uruchomienia punktów dostępu do krajowego rejestru wynika w głównej mierze z wyższych kosztów protokołów bezpieczeństwa.

Po dokonaniu pełnej identyfikacji wszystkich kosztów i korzyści związanych z wariantami, osoby sporządzające OSR doszłyby do wniosku, że platforma eCertificate jest wariantem efektywniejszym. Wariant eCertificate przyniósłby korzyść netto w wysokości 2 650 004 euro, podczas gdy korzyść netto z platformy internetowej wyniosłaby 2 502 120 euro. Wariant eCertificate osiąga cel strategiczny, zapewniając większą korzyść netto.

Rysunek 3 poniżej przedstawia możliwe skutki interwencji dla konsumentów, przedsiębiorstw, rynków i administracji. W części III odniesiono studium przypadku do poniższej struktury ramowej.

Rysunek 3: Przegląd możliwych skutków interwencji rządowej

CZĘŚĆ III Studium przypadku: Elektroniczne bony (vouchery) żywieniowe w Belgii

1. Wstęp

Pracodawcy w Belgii mogą udostępniać swoim pracownikom świadczenie w formie bonów żywieniowych (zob. rysunek). Bony żywieniowe są popularną alternatywą dla podwyżek, ponieważ przynoszą one korzyści zarówno pracodawcom, jak i pracownikom. Bony żywieniowe przyznawane pracownikom przez pracodawców są zwolnione

ze składek na ubezpieczenie społeczne. Pracodawcy mogą także odliczać od podatku określoną kwotę wartości bonu żywieniowego. Pracownicy zyskują większą siłę nabywczą, ponieważ otrzymanie bonu żywieniowego o wartości np. 8 euro kosztuje ich zaledwie 1,09 euro z ich pensji. Nie muszą oni także odprowadzać podatku od przyznanych przez pracodawcę bonów. Voucherami można płacić za żywność w supermarketach, sklepach mięsnych, piekarniach itp. (rynek spożywczy) oraz za posiłki w restauracjach, barach, stołówkach itp. (rynek usług gastronomicznych) na obszarze Belgii.

Papierowe bony żywieniowe mogą być traktowane w sklepach/restauracjach jako czek lub gotówka. Za bochenek chleba w cenie 2,20 euro można na przykład zapłacić voucherem. Konsument otrzyma następnie resztę. Sprzedawca, któremu zapłacono papierowym bonem, odsyłał otrzymane vouchery przedsiębiorstwu, które je wydało, aby odzyskać ich równowartość w euro. Przepływ bonów żywieniowych przedstawiono na Rysunku 4.

Rysunek 4: Schemat przepływu papierowych bonów żywieniowych

Aby zmniejszyć obciążenia administracyjne związane z obsługą papierowych bonów żywieniowych, w 2011 roku belgijski rząd wprowadził bony elektroniczne. Zmiana ta przyniosła znaczącą korzyść ekonomiczną pracownikom, pracodawcom, przedsiębiorstwom sprzedającym żywność i świadczącym usługi gastronomiczne oraz przedsiębiorstwom wydającym bony (korzyści wiązały

się głównie z eliminacją kosztów administracyjnych). Poniższa struktura ramowa przedstawia szczegóły dotyczące korzyści.

W przypadku elektronicznych bonów żywieniowych wartość voucherów jest co miesiąc deponowana na koncie połączonym ze specjalną kartą elektroniczną. Bony żywieniowe są ważne przez rok. Pracodawcy płacą pewien procent wartości bonów jako prowizję za usługi. Sprzedawcy na rynku artykułów spożywczych i usług gastronomicznych ponoszą koszt transakcyjny na rzecz przedsiębiorstw wydających bony.

Przedsiębiorstwa wydające vouchery (zarówno papierowe, jak i elektroniczne) muszą z kolei być podmiotami zatwierdzonymi przez belgijski rząd. Gdy obowiązywało stare rozwiązanie, tylko przedsiębiorstwa Sodexo i Edenred miały zezwolenie na wydawanie bonów żywieniowych. W 2011 roku, wraz z wprowadzeniem bonów elektronicznych, rząd belgijski zatwierdził dwa inne przedsiębiorstwa, Monizze i E-VE (E-kena), chcąc zwiększyć konkurencyjność na rynku bonów żywieniowych.

Belgijski rząd zdecydował o całkowitej eliminacji bonów papierowych z dniem 1 stycznia 2016 roku. W trzeciej części przewodnika zastosujemy ramową strukturę przedstawioną w poprzedniej części do przypadku reformy bonów żywieniowych, aby zilustrować proces identyfikacji, opisywania i ustalenia finansowych skutków wariantu (tj. całkowitego zastąpienia papierowych bonów żywieniowych bonami elektronicznymi).

2. Zastosowanie proponowanej struktury ramowej do przypadku elektronicznych kuponów żywieniowych

KROK 1: IDENTYFIKACJA ZAANGAŻOWANYCH PODMIOTÓW		
□	I.	<p>Zastanów się, które z czterech podmiotów odczują skutki proponowanego rozwiązania.</p> <p>Zastąpienie papierowych kuponów żywieniowych kuponami elektronicznymi prawdopodobnie wpłynie na konsumentów, rynki, przedsiębiorstwa i instytucje. Konsumenci skorzystają z ułatwienia, jakim jest korzystanie z elektronicznego nośnika. Kłopotliwe dla przedsiębiorców obciążenie związane z obsługą bonów żywieniowych ulegnie znacznemu zmniejszeniu. Łatwość w korzystaniu z bonów żywieniowych będzie prawdopodobnie miało pozytywny wpływ na rynek spożywczy i rynek usług gastronomicznych. Państwo skorzysta na zmianie, ponieważ elektroniczne bony żywieniowe będą mniej podatne na oszustwa.</p>
□	II.	<p>Dla każdego podmiotu wskaż, które określone grupy odczują skutki danego wariantu rozwiązania.</p> <p>Konsumentami, którzy odczują wpływ zamiany bonów papierowych na elektroniczne, są:</p> <p>a) Konsumenci bezpośredni, czyli pracodawcy przyznający pracownikom świadczenie w formie bonów żywieniowych (ok. 75 000);</p> <p>b) Konsumenci końcowi, czyli osoby zatrudnione, otrzymujące od swoich pracodawców świadczenie w formie bonów żywieniowych (ok. 2 000 000).</p> <p>Przedsiębiorstwami, które odczują skutki zmiany, są:</p> <p>a) Supermarkety, sklepy spożywcze, sklepy mięsne, piekarnie, warzywniaki, kawiarnie, bary, restauracje i inne podmioty otrzymujące zapłatę w formie bonów żywieniowych (ok. 40 000);</p> <p>b) Przedsiębiorstwa wydające bony żywieniowe (tylko dwie: Sodexo i Edenred).</p> <p>Rynki, na które nowe rozwiązanie ma wpływ, to rynek produktów spożywczych i rynek usług gastronomicznych.</p> <p>Instytucją, która odczuje skutki zmiany, jest federalny departament finansów (skarb państwa).</p>
□	III.	<p>Opisz, w jaki sposób proponowany wariant rozwiązania wpłynie na każdą z grup.</p> <p>Skutki zamiany papierowych bonów żywieniowych na elektroniczne dla pracodawców (konsumentów bezpośrednich):</p> <p>1) Pracownik przedsiębiorstwa zatrudniającego nie jest już odpowiedzialny za przyjmowanie bonów żywieniowych od przedsiębiorstwa wydającego bony, ani za przekazywanie ich pracownikom. Eliminuje to obciążenie administracyjne związane z przyjmowaniem i wydawaniem bonów.</p> <p>2) Zapłata prowizji wybranemu przedsiębiorstwu wydającemu bony jako wynagrodzenie za utrzymywanie systemu elektronicznego.</p> <p>Skutki zamiany papierowych bonów żywieniowych na elektroniczne dla pracowników (konsumentów końcowych):</p> <p>1) Mniejsze ryzyko zgubienia bonów żywieniowych.</p> <p>2) Mniejsze ryzyko kradzieży bonów żywieniowych - kartę elektroniczną można zablokować po zgłoszeniu kradzieży.</p> <p>3) Karta elektroniczna zapewnia wykorzystanie w pierwszej kolejności najdawniej przyznanych bonów. Dzięki temu spada ryzyko "przeterminowania" bonów.</p> <p>4) Nowe bony żywieniowe są dostępne natychmiast po ich wydaniu. Papierowe bony żywieniowe należało najpierw przesłać pracodawcy, który następnie przekazywał je pracownikowi.</p> <p>5) Brak konieczności odbioru papierowych bonów i pokwitowania odbioru podpisem.</p> <p>6) Mniej punktów przyjmujących elektroniczne bony żywieniowe, ponieważ aby móc je obsługiwać, sprzedawcy muszą posiadać terminal do płatności elektronicznych.</p> <p>7) Utrudnione przekazywanie bonów członkom rodziny i znajomym z powodu</p>

zabezpieczenia karty elektronicznej kodem.

Skutki zamiany papierowych bonów żywnościowych na elektroniczne dla **sprzedawców artykułów spożywczych i podmiotów świadczących usługi gastronomiczne**:

- 1) Czas obsługi przy kasie się skraca, ponieważ sprzedawcy nie muszą już przeliczać papierowych bonów żywnościowych ani sprawdzać ich ważności.
- 2) Znaczące zmniejszenie obciążenia administracyjnego dla sprzedawców w zakresie obsługi bonów żywnościowych oraz eliminacja konieczności odsyłania bonów przedsiębiorstwom je wydającym.
- 3) Bezpieczniejsze płatności (karta elektroniczna a papierowe bony).
- 4) Szybszy zwrot kwoty przez przedsiębiorstwo wydające bony (w ciągu 48 godzin).
- 5) Zapłata kosztów transakcyjnych oraz/lub jednorazowy koszt początkowy na rzecz przedsiębiorstwa wydającego bony umożliwiające przyjmowanie płatności w formie elektronicznych bonów żywnościowych.
- 6) Potencjalny wzrost kosztów prowadzenia działalności (aktualizacja oprogramowania kasy, terminal do płatności elektronicznych itp.).

Skutki zamiany papierowych bonów żywnościowych na elektroniczne dla **przedsiębiorców wydających bony**:

- 1) Prowizje płacone przez pracodawców przyznających pracownikom elektroniczne bony żywnościowe.
- 2) Opłata transakcyjna oraz/lub jednorazowa opłata początkowa uiszczana przez sprzedawców chcących obsługiwać elektroniczne bony żywnościowe.
- 3) Inwestycje w oprogramowanie i infrastrukturę.
- 4) Utrata przychodów z powodu wygaśnięcia, zagubienia i kradzieży papierowych bonów żywnościowych. Pracodawca płacił za bony, które później ulegały przeterminowaniu, gubiły się lub były kradzione. Bony te oczywiście nigdy nie zostały wykorzystane do kupna artykułów spożywczych czy posiłków. Z tego powodu przedsiębiorstwa wydające bony nie musiały wypłacać sprzedawcom zwrotu, dzięki czemu przeterminowane, zgubione i skradzione bony były dla nich źródłem zysku.

Skutkiem zamiany papierowych bonów żywnościowych na bony elektroniczne dla **branży spożywczej i gastronomicznej** jest wzrost atrakcyjności spowodowany łatwością korzystania z elektronicznych bonów żywnościowych. Zmiana może mieć jednak większy wpływ na rynek usług gastronomicznych (kawiarnie, bary i restauracje), ponieważ podmioty na nim działające oferują produkty bardziej luksusowe.

Odczuwanym przez **administrację** skutkiem zamiany papierowych bonów żywnościowych na bony elektroniczne jest wprowadzenie systemu mniej podatnego na oszustwa, na czym skorzysta skarb państwa (obieg elektroniczny a obieg papierowy).

KROK 2: IDENTYFIKACJA SKUTKÓW

☐	<p>I.</p>	<p>Zidentyfikuj wszystkie koszty i korzyści wynikające z proponowanego wariantu rozwiązania.</p> <p>Koszty i korzyści zamiany papierowych bonów żywnościowych na bony elektroniczne dla pracodawców:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Koszt prowizji płaconej przedsiębiorstwu wydającemu bony; 2) Korzyść z mniejszego obciążenia administracyjnego. <p>Koszty i korzyści zamiany papierowych bonów żywnościowych na bony elektroniczne dla pracowników:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Koszt zmniejszenia liczby punktów akceptujących elektroniczne bony żywieniowe; 2) Koszt wynikający z trudności przekazania elektronicznych bonów żywieniowych członkom rodziny lub znajomym; 3) Korzyść z mniejszej liczby zagubień bonów żywieniowych; 4) Korzyść z mniejszej liczby kradzieży bonów żywieniowych; 5) Korzyść z mniejszej liczby przeterminowanych bonów żywieniowych; 6) Korzyść z natychmiastowej dostępności bonów żywieniowych; 7) Korzyść z braku konieczności odbioru bonów i potwierdzenia ich odbioru podpisem. <p>Koszty i korzyści zamiany papierowych bonów żywieniowych na elektroniczne dla sprzedawców artykułów spożywczych i podmiotów świadczących usługi gastronomiczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ponoszony na rzecz przedsiębiorstwa wydającego bony koszt prowizji za transakcję oraz/lub jednorazowy koszt początkowy umożliwiający przyjmowanie płatności w formie elektronicznych bonów żywieniowych; 2) Koszt uzyskania technicznej gotowości do obsługi elektronicznych bonów żywieniowych; 3) Korzyść ze skrócenia czasu przeznaczonego na obsługę jednego klienta przy kasie; 4) Korzyść z mniejszego obciążenia administracyjnego; 5) Korzyść z bezpieczniejszych płatności; 6) Korzyść z szybszego zwrotu środków od przedsiębiorstw wydających bony. <p>Koszty i korzyści zamiany papierowych bonów żywnościowych na bony elektroniczne dla przedsiębiorstw wydających bony:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Koszt inwestycji w oprogramowanie i infrastrukturę; 2) Koszt utraty przychodów z przeterminowanych papierowych bonów żywieniowych; 3) Korzyść z otrzymywania prowizji od pracodawców (klientów bezpośrednich); 4) Korzyść z otrzymywania opłaty transakcyjnej oraz/lub jednorazowej opłaty początkowej od sprzedawców. <p>Dla branży spożywczej i gastronomicznej korzyścią z zamiany papierowych bonów żywieniowych na bony elektroniczne jest wzrost atrakcyjności.</p> <p>Dla skarbu państwa korzyścią z zamiany papierowych bonów żywieniowych na bony elektroniczne jest mniejsza liczba oszustw dotyczących bonów.</p> <p>Należy zauważyć, że korzyści dla przedsiębiorstw wydających bony, tj. prowizja płacona przez pracodawców i opłata początkowa uiszczana przez sprzedawców, stanowią koszt dla pozostałych zaangażowanych podmiotów. W ocenie należy uwzględnić zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki dla każdej ze stron.</p>
☐	<p>II.</p>	<p>W odniesieniu do zidentyfikowanych korzyści zastosuj zasadę proporcjonalności.</p>
☐	<p>III.</p>	<p>Rozdziel korzyści na ekonomiczne i pozaekonomiczne oraz wybierz tylko te ekonomiczne.</p>
☐	<p>IV.</p>	<p>W odniesieniu do każdej korzyści ekonomicznej zidentyfikuj korzyści wymierne i niewymierne oraz wybierz tylko te wymierne.</p>
☐	<p>V.</p>	<p>W odniesieniu do każdej korzyści ekonomicznej zidentyfikuj korzyści bezpośrednie i pośrednie.</p>
☐	<p>VI.</p>	<p>W odniesieniu do każdej korzyści ekonomicznej zidentyfikuj korzyści jednorazowe i stałe oraz wybierz tylko te stałe.</p>

Skutek	Koszt/ korzyść	Proporcjon alność	Ekonomiczna / pozaekonom iczna	Wymierna/ niewymierna	Bezpośrednia/ pośrednia	Jednorazowa /stała
Pracodawca: Obciążenie administracyjne	Korzyść	Tak	Ekonomiczna	Wymierna	Bezpośrednia	Stała
Pracownik: Zagubienie bonów żywieniowych	Korzyść	Tak	Ekonomiczna	Wymierna	Bezpośrednia	Stała
Pracownik: Kradzież bonów żywieniowych	Korzyść	Tak	Ekonomiczna	Wymierna	Bezpośrednia	Stała
Pracownik: Wygaśnięcie bonów żywieniowych	Korzyść	Tak	Ekonomiczna	Wymierna	Bezpośrednia	Stała
Pracownik: Natychmiastowa dostępność	Korzyść	Tak	Ekonomiczna	Niewymierna	Bezpośrednia	Stała
Pracownik: Brak konieczności odbioru i pokwitowania podpisem	Korzyść	Tak	Ekonomiczna	Wymierna	Bezpośrednia	Stała
Sprzedawca: Czas spędzony przy kasie	Korzyść	Tak	Ekonomiczna	Wymierna	Bezpośrednia	Stała
Sprzedawca: Obciążenie administracyjne	Korzyść	Tak	Ekonomiczna	Wymierna	Bezpośrednia	Stała
Sprzedawca: Bezpieczniejsze płatności	Korzyść	Tak	Ekonomiczna	Niewymierna	Bezpośrednia	Stała
Sprzedawca: Szybszy zwrot	Korzyść	Tak	Ekonomiczna	Niewymierna	Bezpośrednia	Stała
Wydawca: Prowizja/opłata transakcyjna	Korzyść	Tak	Ekonomiczna	Wymierna	Bezpośrednia	Stała
Wydawca: Opłata początkowa	Korzyść	Tak	Ekonomiczna	Wymierna	Bezpośrednia	Jednorazowa
Rynek: Większa atrakcyjność	Korzyść	Tak	Ekonomiczna	Niewymierna	Bezpośrednia	Stała
Skarb państwa: Mniej oszustw	Korzyść	Tak	Ekonomiczna	Niewymierna	Bezpośrednia	Stała

KROK 3: JAKOŚCIOWY OPIS KORZYŚCI

I. Opisz bieżącą wartość dla każdego wskaźnika.

II. Dla każdego wskaźnika podaj oczekiwaną wartość po interwencji rządowej

Dla **pracodawców** (klientów bezpośrednich):

Po wprowadzeniu elektronicznych bonów żywniowych wzrost ich popularności doprowadził do 10-procentowego spadku ich ceny, co można uznać za najbardziej znaczącą korzyść dla pracodawców, odnotowują oni bowiem regularne oszczędności dzięki nabywaniu dużej liczby bonów. Spadek ceny spowodował wzrost zainteresowania ze strony innych pracodawców, co poskutkowało skokiem zapotrzebowania, a w konsekwencji wzrostem liczby bonów żywniowych w użyciu. W pierwszych trzech latach po przyjęciu nowego rozwiązania liczba pracodawców korzystających z elektronicznych bonów żywniowych wzrosła z 10,88% do 61,12%. Liczba zatrudniających ponad 50 pracowników i korzystających z bonów żywniowych przedsiębiorstw podwoiła się, a liczba udostępniających to rozwiązanie przedsiębiorstw zatrudniających mniej niż 50 osób uległa potrojeniu. Widząc błyskawicznie rosnącą popularność elektronicznych bonów żywniowych, na rynek weszło dwóch nowych producentów bonów, co dało pracodawcom większy wybór.

Dla **pracowników** (klientów końcowych):

Główną korzyścią dla pracowników był wzrost liczby nagromadzonych bonów dzięki niższemu wskaźnikowi straty bonów z powodu ich przeterminowania, zagubienia lub kradzieży. Drugą korzyścią było zmniejszenie obciążenia administracyjnego, którym była konieczność odbioru papierowych bonów żywniowych i pokwitowania ich odbioru podpisem. Kosztem ponoszonym przez użytkowników jest utrudniony dostęp do informacji na temat wartości posiadanych bonów. Podczas gdy wcześniej wystarczyło podliczyć wartość pozostałych bonów, obecnie aby to zrobić, należy sprawdzić w Internecie stan karty elektronicznej.

Dla **sprzedawców**:

Zamiana papierowych bonów żywniowych na bony elektroniczne oznaczała rezygnację z licznych obciążeń administracyjnych. Niewielka liczba sprzedawców, którzy dotychczas nie posiadali kasy ani oprogramowania umożliwiającego obsługę płatności elektronicznych, musi wprowadzić te rozwiązania. Zważywszy, że podmiotów tego typu jest względnie niewiele oraz że posiadanie specjalnej kasy i oprogramowania jest i tak konieczne, aby móc obsługiwać jakiegokolwiek płatności elektroniczne, zagadnienie to nie jest uznawane za znaczący skutek.

Dla **przedsiębiorstw wydających bony**:

Ponieważ wszystkie operacje są obecnie przeprowadzane elektronicznie, zbędna stała się obsługa, dystrybucja i produkcja papierowych bonów. Ta oszczędność czasu stanowi istotną korzyść dla przedsiębiorstw wydających bony, ponieważ znosi ona liczne obciążenia administracyjne. Oprócz korzyści, wydawcy bonów ponoszą także koszty wprowadzonej zmiany. Przykładem jest jednorazowy koszt instalacji niezbędnego oprogramowania i sprzętu umożliwiającego obsługę transakcji. Drugim kosztem jest utrata przychodów spowodowana mniejszą liczbą "zmarnowanych" bonów. Zdarzało się, że bony papierowe ulegały przeterminowaniu, gubiły się lub były kradzione, przez co pozostawały niewykorzystane. Były to bony sprzedane uprzednio przez ich wydawcę, lecz których sprzedawcy nie mogli już zamienić na gotówkę.

Dla **rynku artykułów spożywczych i usług gastronomicznych**:

Artykuł 19 królewskiego dekretu przyjętego dnia 28.11.1969 roku wprowadza pewne przeszkody ograniczające wejście na rynek podmiotom chcącym wydawać elektroniczne bony żywniowe. Stanowią one znaczące utrudnienie dla każdego przedsiębiorstwa chcącego prowadzić taką działalność. Wprowadzenie nowego rozwiązania wyraźnie wpłynęło na strukturę rynkową i udział w rynku. Wejście na rynek dwóch nowych wydawców elektronicznych bonów żywniowych przyniosło kres panującemu od 2016 roku duopolowi. Choć udział w rynku dwóch największych wydawców bonów jest nadal wysoki i wynosi około 90%, zmiana idzie w dobrym kierunku. Na rynku nadal jednak panuje oligopol. Wprowadzenie większej konkurencji z pewnością byłoby dla rynku korzystne.

KROK 4: USTALENIE WARTOŚCI KWOTOWEJ/PIENIĘŻNEJ KORZYŚCI

W ocenie skupimy się na nieponiesionych obciążeniach administracyjnych w wyniku zmiany na elektroniczne bony żywieniowe. Korzystając z Modelu Kosztu Standardowego dokonaliśmy kwantyfikacji następujących nieponiesionych obciążeń:

Dla pracodawców:

Całkowita rezygnacja z papierowych bonów żywieniowych na rzecz bonów elektronicznych prowadzi do zmniejszenia obciążenia administracyjnego o około 672,83 euro na pracodawcę dzięki skróceniu czasu przeznaczanego uprzednio na obsługę i dystrybucję bonów żywieniowych wśród pracowników. Wartość całkowitego spadku obciążeń administracyjnych wynosi 50.462.389 euro rocznie.

Dla pracowników:

Ponieważ pracownicy (końcowi konsumenci bonów żywieniowych) nie muszą już stawić się po odbiór bonów żywieniowych ani kwitować odbioru swoim podpisem, zastąpienie papierowych bonów żywieniowych bonami elektronicznymi spowodowało zmniejszenie administracyjnego obciążenia pracowników o 6,86 euro na osobę. Wskutek powyższego łączne obciążenie administracyjne spadło o 13 724 151 euro w skali roku.

Dla sprzedawców:

Brak konieczności sortowania, obsługiwanie i odsyłania papierowych bonów żywieniowych do przedsiębiorstwa wydającego bony przyczynił się do zmniejszenia obciążenia administracyjnego o 7.508,96 euro na sprzedawcę lub 67.580.668 euro łącznie w skali roku.

KROK 5: PORÓWNANIE KORZYŚCI NETTO

☐	I.	Ustal, który z wariantów rozwiązania przynosi największą korzyść netto.
--------------------------	----	---

Przypadek analizy funkcjonowania systemu elektronicznych bonów żywieniowych z przełomu roku 2015 i 2016 pokazał, że wariant przynoszący największą korzyść netto nie zawsze jest wariantem najbardziej pożądanym z politycznego punktu widzenia. Poza wariantem całkowitego zastąpienia papierowych bonów żywieniowych bonami elektronicznymi pod uwagę brano także inny wariant. Alternatywą dla zastąpienia bonów papierowych elektronicznymi była premia gotówkowa niepodlegająca składkom na ubezpieczenie społeczne. Choć ocena wpływu wskazała, że efektywniejszą opcją było przyznanie pracownikom ww. premii (korzyść netto w kwocie 150 744 399 euro), władze opowiedziały się za zamianą papierowych bonów żywieniowych na bony elektroniczne (korzyść netto w kwocie zaledwie 107 077 855 euro), ponieważ wariantu przewidującego wypłatę premii nie wsparli wszyscy interesariusze zaangażowani w analizę wpływu. Potwierdza to, że osoby odpowiedzialne za kształtowanie polityk mogą wprawdzie obliczyć korzyści netto wszystkich wariantów, lecz analiza nie zastępuje procesu podejmowania przez nich decyzji.

3. Wniosek

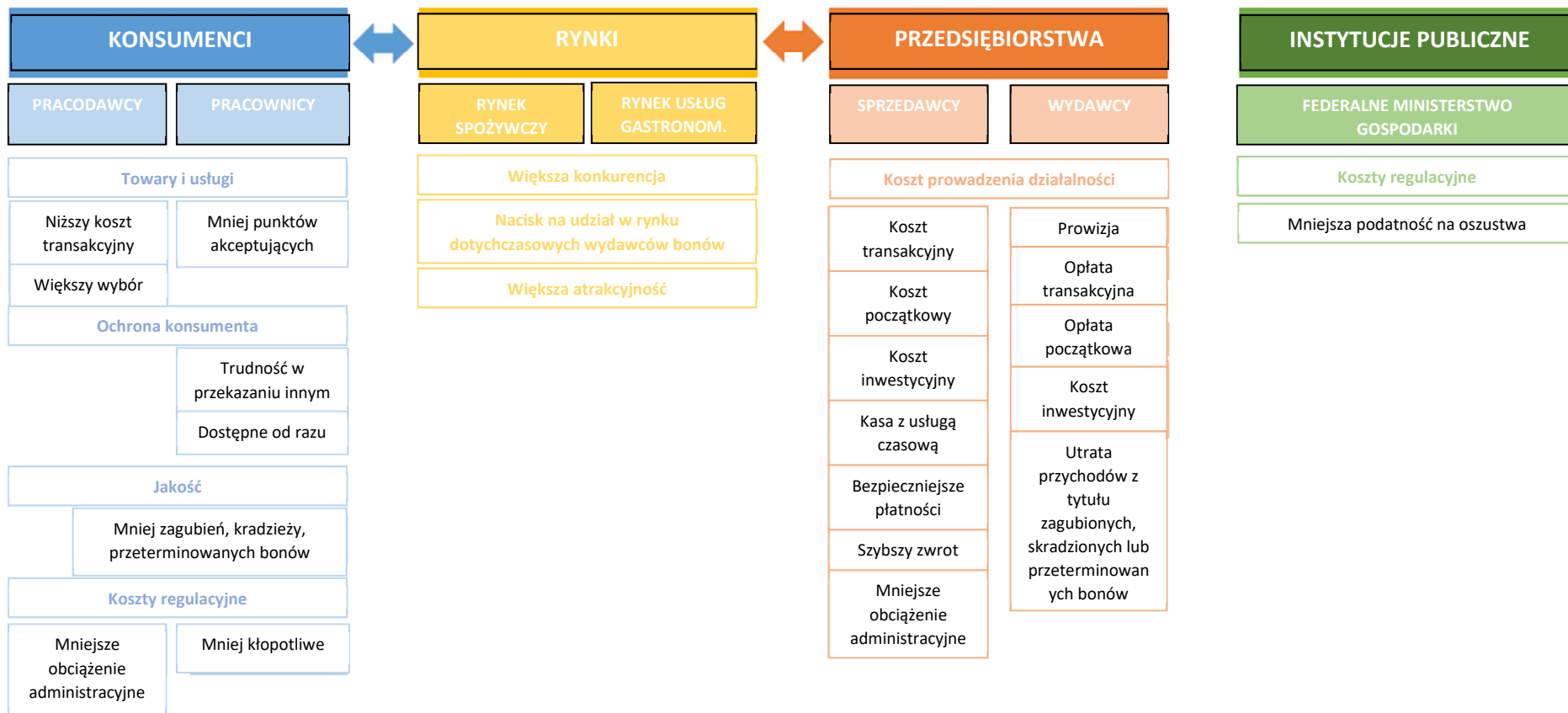
Dla osób stawiających pierwsze kroki w przeprowadzaniu oceny wpływu regulacji przypadek wprowadzenia elektronicznych bonów żywieniowych w Belgii może stanowić źródło kompleksowej wiedzy na temat sposobu identyfikowania i opisywania skutków rozwiązania. Jak opisano w Części II niniejszego przewodnika, skutki interwencji rządowej mogą odczuć cztery podmioty. Analiza funkcjonowania systemu elektronicznych bonów żywieniowych wykazała, że rozwiązanie to wpłynęło na konsumentów, przedsiębiorstwa, rynki i administrację. Powyższy przypadek potwierdza, że regulacja może mieć wpływ na więcej niż jeden podmiot. Wpływa ona zarówno na konsumentów, czyli w tym przypadku na pracodawcę i pracownika, jak i na przedsiębiorstwa - podmioty wydające bony żywieniowe oraz sprzedawców akceptujących płatności bonami.

Zmiana regulacji w określonym obszarze może mieć różnorakie skutki, w tym koszty i korzyści, względem zaangażowanych podmiotów. Niezwykle istotne jest przeprowadzenie dogłębnej analizy źródeł wtórnych oraz konsultacji z interesariuszami, która umożliwia uzyskanie jasnego obrazu wszystkich skutków danego wariantu. Należy zauważyć, że w przypadku elektronicznych bonów żywieniowych większość korzyści to koszty nieponiesione (obciążenia administracyjne). Zastosowanie metody Modelu Kosztu Standardowego (MKS) pozwoliło stwierdzić, że zamiana papierowych bonów żywieniowych na bony elektroniczne prowadzi do zmniejszenia obciążeń administracyjnych o 672,83 euro na pracodawcę, 6,86 euro na pracownika i 7 508,96 euro na sprzedawcę akceptującego bony żywieniowe.

Niemniej jednak zastąpienie papierowych bonów żywieniowych premią gotówkową, od której nie trzeba by odejmować składek na ubezpieczenie społeczne, oznaczałoby dla wszystkich interesariuszy większy zysk netto w kwocie 150 744 399 euro (zamiast 107 077 855 euro). Wskutek lobbowania pewnej grupy interesariuszy rząd belgijski zdecydował się jednak nie wprowadzać premii gotówkowej i zdecydował o całkowitym zastąpieniu papierowych bonów żywieniowych przez bony elektroniczne.

Ramy przedstawione na Rysunku 3 w Części II niniejszego podręcznika zostały zastosowane w przypadku dotyczącym bonów żywieniowych i zilustrowane na Rysunku 5 poniżej. Rysunek 5 przedstawia wszystkie skutki związane z wprowadzeniem wariantu rozwiązania zastępującego papierowe bony żywieniowe bonami elektronicznymi.

Rysunek 5: Przegląd skutków zastąpienia papierowych bonów żywniowych bonami elektronicznymi

ZAŁACZNIK 1: Wybrane przykłady dobrych praktyk w procesie oceny skutków regulacji

1. Przewodnik po ocenach skutków regulacji, Tom II Studium Przypadków, COFEMER – wybrane przykłady³

A. Standardy/normy bezpieczeństwa użytkowania trampolin komercyjnych (strona 5)

Problem – Rząd australijski rozważa, czy konieczne jest wprowadzenie przepisów w zakresie bezpieczeństwa trampolin. Badania oraz dostępne dane wskazują, że wśród dzieci rośnie liczba wypadków związanych z użytkowaniem trampolin i uderzeniami o twarde elementy trampoliny takie jak system ramy i zawieszenie (w tym sprężyny stalowe łączące matę z systemem ramy). Istniejące regulacje prawne w tym zakresie wydają się niewystarczające. Mimo, że wielu producentów sprzedaje siatki bezpieczeństwa wraz z trampolinami, wciąż nie jest to wymóg wynikający z przepisów prawa. W konsekwencji, na podstawie danych z trzech australijskich stanów, ok. 3000 dzieci korzystających z trampolin uległo wypadkom. Problemem jest nieskuteczność działań rządu wynikająca z braku odpowiedniej regulacji prawnej. Rząd ma na celu ograniczenie liczby oraz skutków wypadków z udziałem dzieci, wynikających ze zderzenia z elementami systemu ramy oraz zawieszenia trampolin.

Dlaczego ten przykład jest użyteczny?

Przykład ten wdraża analizę kosztów i korzyści poszczególnych wariantów rozwiązania, pozwalając na ich porównanie w celu podjęcia decyzji. Rozważając doznane obrażenia dzieci można badać zarówno skutki bezpośrednie, jak i pośrednie. Bezpośrednie koszty medyczne wiążą się z kosztami leczenia szpitalnego i wizyt lekarskich, podczas gdy koszty pośrednie mogą wynikać z utraconych możliwości (np. konieczność korzystania z wózka inwalidzkiego po incydencie i niemożność chodzenia) lub urazu psychicznego. Utracone możliwości i szkody emocjonalne mogą zostać wyrażone w wartościach pieniężnych przy pomocy Metod Wyrażonych Preferencji (jak opisano powyżej). Rząd australijski w ocenie skutków regulacji tego przypadku połączył bezpośrednio i pośrednie metody ustalania wartości pieniężnej kosztów. Pomiaru bezpośrednich kosztów medycznych dokonano przy wykorzystaniu Metody Kosztów Choroby (Cost of Illness Method), natomiast koszty pośrednie oszacowano przy wykorzystaniu metody Wartości Statystycznego Życia (VSL - Value of Statistical Life - służącej szacowaniu, ile ludzie są skłonni zapłacić za swoje bezpieczeństwo) i wskaźnika DALY (Disability Adjusted Life Years - lata życia skorygowane niesprawnością - wartość jednego straconego roku zdrowego życia, obliczonego jako suma lat utraconych z życia i lat utraconych z powodu niepełnosprawności). Ponadto obrażenia dzieci mają finansowy wpływ na ich opiekunów (np. rodziców lub dziadków) – z powodu rezygnacji z płatnych

³ Regulatory Impact Evaluation Guide, Volume II Case Studies, Cofemer, can be accessed at http://www.cofemer.gob.mx/presentaciones/English_Vol%20%202_Case%20Estudios_FINAL.pdf

godzin pracy w celu sprawowania opieki - prowadzi to do spadku wydajności ich pracy. Spadek wydajności został oszacowany również Metodą Kosztów Choroby. Koszty nieponiesione wzrastają przy bezpieczniejszych trampolinach i przekładają się na wymierne korzyści dla konsumentów.

Wartość życia i zdrowia w polityce publicznej szacowana jest na 3,3–6,6 mln dolarów na osobę (w oparciu o *Australijskie standardy „wartości życia i zdrowia w polityce publicznej”*). Uważa się, że wskaźnik VSL wzrósł. Bazując na poprzednich badaniach opinii społecznej szacowana wartość zmniejszenia ryzyka obrażeń spowodowanych upadkami na ramie trampoliny, wynosi około 30 milionów dolarów rocznie (pokrycie kosztów wszystkich poszkodowanych w jednym roku). W następstwie proponowanego rozwiązania regulacyjnego przewiduje się wzrost cen trampolin o ok. 15-25%, jednakże wzrostowi ceny przypisuje się jedynie średnie znaczenie jako, że część trampolin z wyższej półki cenowej już obecnie spełnia wymogi przewidywanej regulacji. Oszczędności wynikające ze zmniejszenia kosztów leczenia z powodu mniejszych obrażeń mają wpływ na rząd (zważywszy, że pokrywa koszty leczenia). Korzyści zdrowotne regulacji przyczyniają się również do ogólnej poprawy stanu zdrowia. Pomiar Metodą Kosztów Choroby wykazał, że można uniknąć bezpośrednich kosztów niesprawności fizycznej (około 2,4% całkowitych kosztów opieki zdrowotnej).

Koszty dla rządu związane są z opracowaniem, administrowaniem i egzekwowaniem nowych przepisów prawa, a także kampanii edukacyjnych, jak pokazano poniżej:

Rodzaj działania	Koszt (w \$ AUD)	Koszt w okresie 5 lat (w \$ AUD)
Opracowanie norm bezpieczeństwa i przegląd	70.000 \$	70.000 \$
Udział we wdrożeniu nowej normy	10.000 \$	10.000 \$
Nadzór nad rynkiem i prowadzenie badań kontrolnych (koszt roczny)	57.000 \$	285.000 \$
Przeprowadzenie kampanii edukacyjnej, obejmującej: opracowanie i rozpowszechnienie przewodnika/poradnika dla dostawców oraz, jeśli to konieczne, kampanii edukacyjnej dla dostawców uwzględniających spotkania informacyjne, w tym seminaria (koszty rozszerzone do okresu 5 lat)		26.000 \$
Suma		391.000 \$

Przewiduje się, że koszty dostosowawcze poniosą zarówno dostawcy, jak i producenci. Koszty zostaną częściowo przeniesione na konsumentów poprzez wzrost cen produktów. Konkurencja na rynku może zostać naruszona z uwagi na prognozowane wycofanie się z rynku części dostawców. Przewiduje się również wystąpienie korzyści dla producentów, gdyż w następstwie poprawy bezpieczeństwa może nastąpić wzrost popytu. Trzy wymienione powyżej skutki nie są uwzględnione w analizie kosztów i korzyści.

B. Przepisy dotyczące pożarów wywołanych paleniem papierosów i przepisy dotyczące zgłaszania wyrobów tytoniowych (Służba Zdrowia Kanady) (str. 14)

Problem – Niedopałki papierosów są główną przyczyną pożarów na terenach zamieszkałych Kanady. W latach 1995-1999 palenie papierosów wywołało 14.030 pożarów, w których zginęło 356 osób, 1.615 osób zostało rannych, przy szkodach materialnych oszacowanych na około 200 mln \$. Departament Zdrowia zaproponował wprowadzenie rozwiązania prawnego, które ograniczy prawdopodobieństwo wywołania pożaru niedopałkiem papierosa. Rozwiązanie to wiąże się ze zmianą cech charakterystycznych papierosów poprzez zmniejszenie obwodu, gęstości tytoniu i/lub porowatości papieru. Zidentyfikowanym problemem jest fakt, iż w obecnym stanie prawnym brak jest przepisów pozwalających na zmianę cech charakterystycznych papierosów oraz ich produkcji, co ograniczyłoby ryzyko wywołania pożaru. Celem jest zmniejszenie liczby pożarów w obszarach zamieszkałych poprzez zmniejszenie ryzyka zapłonu wyrobów tytoniowych.

Dlaczego ten przykład jest użyteczny?

Nawiązując do celu, w przykładzie ustalono bezpośrednią korzyść rozwiązania jako wartość pieniężną szkodliwego wpływu na zdrowie, jakiego udało się zapobiec. Po pierwsze, oszacowano koszty wynikające ze status quo poprzez obliczenie liczby zgonów z powodu zapłonu, liczby rannych i wartości szkód majątkowych.

Koszty oszacowano za pomocą modelu kosztu opracowanego przez Kanadyjski Departament Zdrowia oraz na podstawie badań ankietowych. Model uwzględnia materiały, robociznę i koszt produkcji jednej paczki papierosów, przed opodatkowaniem i uwzględnieniem marży. Badanie składało się z zestawu kwestionariuszy wysłanych do wszystkich znanych producentów i importerów papierosów, a także próbki innych potencjalnie zainteresowanych stron, w tym sprzedawców detalicznych, dystrybutorów, producentów i związków zawodowych. Całkowitą cenę produkcji paczki papierosów określono na podstawie modelu i badań ankietowych (5,70 \$). Wykorzystując ten sam model ustalono, że koszt dostosowawczy producentów wyniesie 0,126 \$ na opakowanie (26 mln \$ rocznie).

Korzyści obliczono szacując wartość życia (VSL - Wartości Statystycznego Życia - oszacowanie, ile ludzie są skłonni zapłacić za swoje bezpieczeństwo), w celu określenia wartości pieniężnej wynikającej z ograniczenia liczby przypadków śmiertelnych, ustalając wartość uratowanego życia na poziomie 5,8 mln \$ na osobę oraz szacując korzyści wynikające z ograniczenia następstw leczenia (COI - Cost of Illness, metoda stosowana do oszacowania następstw finansowych leczenia wynikających z wdrożenia regulacji). Inne podejście obejmuje koszty bezpośrednie, takie jak transport w nagłych wypadkach, opieka, hospitalizacja, leki i wizyty lekarskie, ale nie uwzględnia kosztów pośrednich. Potencjalne korzyści oblicza się biorąc pod uwagę dwa scenariusze - najlepszy przypadek i najgorszy przypadek - oraz koszt przestrzegania przepisów, jak pokazano w poniższej tabeli.

Scenariusze rozwiązania	Redukcja liczby ofiar	Redukcja liczby rannych	Redukcja szkód majątkowych	Suma korzyści
Scenariusz 1	208,8 mln CAD	0,2 mln CAD	19,1 mln CAD	228,1 mln CAD
Scenariusz 2	104,4 mln CAD	0,1 mln CAD	9,6 mln CAD	114,1 mln CAD

Zarówno w najlepszym, jak i w najgorszym scenariuszu korzyści przewyższają koszty wdrożenia programu.

C. Ujednoczenie prawa gospodarczego i przepisów inwestycyjnych: koncentracja na zastąpieniu istniejącego mechanizmu licencyjnego systemem rejestracji mającym zastosowanie do inwestorów zagranicznych (strona 52)

Problem - Przedsiębiorstwa w zależności od formy własności i/lub zakresu działalności były traktowane odmiennie pod względem m.in. dostępu do gruntów, kredytów, uprawnień handlowych, prawa budowlanego. W rezultacie warunki wykonywania działalności gospodarczej w Wietnamie były postrzegane jako niespójne, niesprawiedliwe, nieprzewidywalne, niestabilne i niezgodne z wymogami Światowej Organizacji Handlu (WTO), czyli organizacji, z którą Wietnam prowadził negocjacje w sprawie swojego członkostwa. Głównym celem regulacji jest zagwarantowanie, że wszystkie przedsiębiorstwa i inwestorzy będą traktowani jednakowo i sprawiedliwie w przejrzystym, stabilnym i przewidywalnym otoczeniu prawnym aby zapewnić warunki równej konkurencji i wspierania rozwoju przedsiębiorstw. Problemem jest niedoskonałość rynku z powodu istnienia barier utrudniających dostęp zagranicznych przedsiębiorstw (foreign invested enterprises - FIE) i braku jednolitych regulacji w zakresie funkcjonowania przedsiębiorstw w zależności od rodzaju, własności i zakresu działalności. Rząd proponuje wydanie dwóch kluczowych ustaw - UEL (Emission of Unified Enterprise Law – przepisów prawa gospodarczego) i CIL (Common Investment Law - prawo inwestycyjne) w celu ujednoczenia warunków wykonywania działalności gospodarczej i warunków wydawania zezwoleń na prowadzenie tej działalności.

Dlaczego ten przykład jest użyteczny?

Poddana ocenie skutków regulacja ma wpływ na otoczenie gospodarcze, społeczne, jak i administracyjne. W trakcie oceny skutków regulacji przeprowadzono analizę kosztów i korzyści, a decyzję o wyborze wariantu oparto na najkorzystniejszej relacji pomiędzy nimi.

Już na samym początku procesu przeprowadzania oceny skutków regulacji stwierdzono, że warunki rozpoczęcia i wykonywania działalności gospodarczej w Wietnamie były postrzegane jako niespójne, niesprawiedliwe, nieprzewidywalne, niestabilne i niezgodne z wymogami WTO.

Mimo, że wspomniane są również koszty i korzyści jakościowe, główny nacisk kładzie się na koszty ilościowe oraz na obliczenie wpływu gospodarczego netto zastąpienia istniejącego mechanizmu licencjonowania inwestycji systemem ich rejestracji, mającym zastosowanie zarówno do

inwestorów krajowych, jak i zagranicznych. Aby ocenić wpływ zastąpienia w okresie 2006-2020, opracowano prawdopodobny scenariusz i zastosowano go.

W celu zebrania danych do analizy przeprowadzono badanie dokumentacji, konsultacje z ekspertami, panele dyskusyjne, testy wpływu na biznes, sondaże/ankiety biznesowe i pogłębione wywiady z zainteresowanymi stronami.

Ponadto, aby móc porównać warunki wyjściowe z proponowaną regulacją, koszty, które inwestorzy zagraniczni muszą ponieść, zostały podzielone na trzy kategorie w oparciu o ich strukturę. Do pomiaru kosztów wykorzystano Model Kosztu Standardowego (SCM).

Koszty wg rodzaju	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3
Doradztwo prawne	6.000	3.000	2.000
Opracowanie studium wykonalności i wdrożenia	10.000	5.000	4.000
Koszty podróży i zakwaterowania zespołu projektowego	40.000	20.000	15.000
Koszt przygotowania poświadczeń prawnych i finansowych	500	500	500
Koszty/wydatki nieformalne (przyjęcie, prezentacja itp.)	10.000	5.000	5.000
Suma	66.500	33.500	26.500

Aby ocenić wpływ nowych proponowanych przepisów, zastosowano takie samo podejście do następujących kosztów:

Koszty wg rodzaju	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3
Doradztwo prawne	5.000	2.000	2.000
Opracowanie studium wykonalności i wdrożenia	10.000	10.000	10.000
Koszty podróży i zakwaterowania zespołu projektowego	500	500	500
Koszt przygotowania poświadczeń prawnych i finansowych	2.000	2.000	2.000
Suma	17.500	14.500	14.500

Jak wspomniano wcześniej, analiza polega na porównaniu kosztów poniesionych w wariantcie wyjściowym (status quo) z kosztami, które zostałyby poniesione w wyniku nowych warunków prawnych, aby sprawdzić, czy nowy program przyniosłby korzyści rządowi. Korzyścią ujętą w OSR jest zmniejszenie kosztów poprzez zastąpienie obecnej sytuacji nowymi warunkami (różnica między ujęciem kosztów w obu wariantach).

Koszty wg rodzaju	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3
Korzyść (redukcja kosztów w danym roku)	49.000	19.000	12.000

Na koniec, korzyść netto nowego programu została obliczona jako zmniejszenie rocznych kosztów w stosunku do liczby projektów inwestycyjnych.

Rodzaje projektów	Roczna redukcja kosztów rozpoczęcia		
	2006	2010	2011-2020
Projekty o dużej skali, które wymagały zezwolenia od MPI	2.312.163	2.642.472	2.312.163
Projekty, które wymagały zezwolenia na poziomie władzy prowincji	6.952.860	8.434.432	7.300.503
Projekty, które wymagały zezwolenia od zarządu IZ i EPZ	2.773.440	3.328.128	2.912.112
Suma korzyści netto	12.038.463	14.314.032	12.524.778

Z powyższych tabel jasno wynika, że korzyści przewyższają koszty. Wymieniono również korzyści jakościowe dla każdego z wariantów, ale tylko informacyjnie, ponieważ nie są one uwzględniane w analizie.

D. Oficjalna meksykańska norma PROY-NOM-032-ENER-2013. Maksymalne limity zużycia dla sprzętu i urządzeń, które wymagają zasilania w trybie czuwania. Metody badań i etykietowanie (strona 77)

Problem – Poziom poboru mocy urządzeń i sprzętu w trybie czuwania w Meksyku jest wyższy w porównaniu ze standardami międzynarodowymi. Brak standardu maksymalnego zużycia energii w trybie czuwania dla urządzeń elektrycznych, wraz z brakiem informacji dla konsumentów dotyczących kosztów zużycia urządzeń w trybie czuwania, uniemożliwia rozwój kultury oszczędności energii zarówno u producentów, jak i konsumentów. Producenci urządzeń nie są przez to zainteresowani wprowadzaniem innowacji i opracowywaniem technologii zmniejszających zużycie energii w trybie czuwania. Celem rządu jest zatem zmniejszenie maksymalnego dozwolonego zużycia energii (w trybie czuwania oraz podczas wyłączania urządzenia) oraz zwiększenie świadomości konsumentów w zakresie oszczędzania energii. Problem powstaje w wyniku negatywnych skutków marnowania nieodnawialnych zasobów naturalnych, jak również asymetrii informacji dostępnych dla konsumentów. Asymetrię informacji powoduje ograniczona ilość informacji, które konsumenci mają na temat urządzeń w zakresie zużywania energii (tj. że zużywają energię nawet w trybie czuwania) oraz kosztów związanych z takim zużyciem. Rząd zaproponował wprowadzenie obowiązkowej Oficjalnej Normy Meksykańskiej (NOM), określającej maksymalne zużycie energii w trybie czuwania dla 14 typów urządzeń i sprzętu.

Dlaczego ten przykład jest użyteczny?

Przeprowadzono analizę kosztów i korzyści w celu oszacowania skutków wdrożenia nowych norm. Obliczono koszty w horyzoncie czasowym wynoszącym 10 lat, biorąc pod uwagę liczbę sprzedanych urządzeń i sprzętu, tempo wzrostu sprzedaży, zużycie energii w trybie czuwania i liczbę godzin,

w których urządzenia pozostają w trybie czuwania. W poniższej tabeli liczba w ostatniej kolumnie jest wyrażona w milionach pesos (MP). Obliczenia pokazują, że spodziewane koszty użytkowników to 38 201 MP w okresie 2012-2021.

Aby obliczyć koszty po wdrożeniu norm zużycia, zastosowano to samo podejście, ale przeprowadzono analizę różnych wariantów i założeń (analiza wrażliwości), np. dostosowanie konsumentów do nowych cen urządzeń po wdrożeniu nowych norm zużycia; prowadząc do wyników przedstawionych w poniższej tabeli. Obliczenia uwzględniają sprzedaną liczbę urządzeń, cenę energii, liczbę godzin mocy w trybie czuwania do oszacowania całkowitego kosztu zużycia energii w trybie czuwania dla konsumentów.

Stan przed wdrożeniem Oficjalnej Normy Meksykańskiej (NOM):

Rok	Liczba sprzedanych urządzeń rosnąco ^a	Średnie zużycie energii w trybie czuwania (kW)/urządzenie ^b	Średnie zużycie energii w trybie czuwania przez wszystkie urządzenia (kW) ^b	Koszt/cena kWh energii (w pesos)	Średnia liczba godzin bezczynności urządzeń	Roczne zużycie energii w trybie czuwania (kWh)	Rozliczenie roczne (oszczędność w mln pesos)
2012 ^e	25.361.084	0,0047112	119.480	1,22	6.792	811.451.383	993
2013	52.654.872	0,0047112	248.065	1,26	6.792	1.684.741.417	2.130
2014	82.028.650	0,0047112	386.450	1,31	6.792	2.624.582.668	3.430
2015	113.640.929	0,0047112	535.380	1,35	6.792	3.636.046.836	4.912
2016	147.662.299	0,0047112	695.660	1,40	6.792	4.724.592.121	6.598
2017	184.276.352	0,0047112	868.154	1,44	6.792	5.896.092.679	8.512
2018	223.680.670	0,0047112	1.053.794	1,49	6.792	7.156.870.322	10.680
2019	266.087.890	0,0047112	1.253.581	1,54	6.792	8.513.728.629	13.133
2020	311.726.856	0,0047112	1.468.593	1,59	6.792	9.973.989.665	15.904
2021	360.843.853	0,0047112	1.699.991	1,65	6.792	11.545.533.488	19.030

Wyjaśnienie:
e/wartość szacowana w 2012 roku
a/sprzedaż rosnąca jest rozważana w celu oszacowania całkowitego zużycia energii w trybie czuwania przez urządzenia i sprzęt, które zostały zakupione w badanym okresie
b/4,7112WkW równa się 0,0047112
Źródło: Przygotowano w oparciu o dane z SENER

Stan po wdrożeniu Oficjalnej Normy Meksykańskiej (NOM):

2019	266.087.890	0,0047112	614.120	1,54	6.792	4.170.815.202	6.434
2020	311.726.856	0,0047112	719.453	1,59	6.792	4.886.186.714	7.791
2021	360.843.853	0,0047112	832.813	1,65	6.792	5.656.074.874	9.323

Po zdyskontowaniu energia zmarnowana w trybie czuwania szacowana jest na 18 714 MP, osiągając korzyść 19 486 MP. Jest to korzyść dla konsumentów ze zmniejszenia rachunków za energię elektryczną. Korzyścią jest różnica w kosztach między nieuregulowanym scenariuszem (przed wdrożeniem regulacji), a kosztami w ramach regulacji NOM. Ponadto OSR oblicza również koszty etykietowania, certyfikacji i badań laboratoryjnych, które (po konsultacji z ekspertami) mają wzrosnąć o 5,15%. Po dyskontowaniu koszty regulacyjne wynoszą 2 589 MP.

Aby ocenić wpływ regulacji, sporządzono tabelę kosztów i korzyści porównującą wariant wyjściowy z wnioskowanym, jak pokazano poniżej:

	Wariant postulowany (w MP - mln pesos)
1. Koszty przy braku regulacji (wariant wyjściowy)	38.201
2. Koszty po wprowadzeniu regulacji	18.714
3.=1-2 Korzyść brutto	19.487
4. Koszty wprowadzenia regulacji NOM	2.589
5=3-4 Korzyść netto	16.898

Pierwszy wiersz przedstawia koszty przed wprowadzeniem regulacji (które są kosztami wariantu wyjściowego), drugi wiersz przedstawia koszty po wprowadzeniu regulacji tj. scenariusza NOM (wariant postulowany). Korzyści brutto to różnica między dwoma scenariuszami. Czwarty wiersz przedstawia koszty związane z regulacją dla producentów i rządu.

2. Regulacja Stałego Komitetu ds. żywności ustanawiająca: Etykiety na opakowania napojów alkoholowych ostrzegające kobiety ciężarne, październik 2018 r., Wspólny System Regulacji Żywności, Australia⁴

Problem – Rząd australijski radzi aby kobiety w ciąży nie spożywały w ogóle alkoholu. Spożywanie alkoholu (w każdej postaci) może doprowadzić do uszkodzeń rozwijającego się płodu. Niemowlęta, których matki piły alkohol w ciąży częściej rodzą się przedwcześnie i mogą urodzić się z trwałymi uszkodzeniami mózgu i innych narządów, z upośledzeniem funkcji życiowych i struktur. Konsekwencje te zostały zdiagnozowane jako Alkoholowy Zespół Płodowy (Fetal Alcohol Spectrum Disorders – FASD). W obecnym stanie prawnym producenci napojów alkoholowych mają swobodę decydowania o dołączeniu etykiety ostrzegającej kobiety w ciąży o zagrożeniach związanych z piciem podczas ciąży. Dodatkowo to oni decydują o projekcie etykiety. Wskazuje się, że kampanie opakowaniowe w Australii w tym zakresie nie rozwiązują skutecznie problemu (umieszcza się piktogram obok komunikatu „najlepiej spożywać z umiarem” lub kieruje się konsumenta na stronę kampanii zamiast wyraźnie ilustrować zalecenia na opakowaniu). Problem wynika z asymetrii informacji (brak wystarczającej informacji), z jaką mogą się zetknąć klienci oraz brakiem działań regulacyjnych rządu standaryzujących zasady etykietowania. Rząd proponuje obowiązkowy, jednolity system etykietowania, który ostrzega kobiety przed niebezpieczeństwem spożywania alkoholu w trakcie ciąży.

Dlaczego ten przykład jest użyteczny?

W ramach OSR uwzględniono zarówno koszty jak i potencjalne korzyści, oraz obliczenia korzyści netto oszacowane w szczególny sposób jak można zobaczyć poniżej.

⁴ [Food Regulation Standing Committee Decision Regulation Impact Statement: Pregnancy warning labels on packaged alcoholic beverages, October 2018, Joint Food Regulation System, Australia, can be accessed at https://ris.pmc.gov.au/sites/default/files/posts/2018/10/pregnancy_warning_labels_on_packaged_alcoholic_beverages_decision_ris.pdf](https://ris.pmc.gov.au/sites/default/files/posts/2018/10/pregnancy_warning_labels_on_packaged_alcoholic_beverages_decision_ris.pdf)

Po pierwsze, oszacowano koszty producentów - ponieważ to oni będą wdrażać działania mające na celu zmianę systemu etykietowania (patrz tabela poniżej). Rozważane koszty regulacji zostały powiązane ze skutkami takimi jak spadek sprzedaży alkoholu, potrzebą promowania dobrowolnego etykietowania, a także skutkami niepieniężnymi, takimi jak zmniejszenie przestrzeni na etykietach oraz ich estetykę.

Koszty wg rodzaju	Średni szacowany koszt oznakowania produktu	Zakres szacunkowego całkowitego kosztu oznakowania produktu
Zaprojektowanie i zatwierdzenie grafiki/szablonu	\$ 97,26	\$ 0,00 - 1.151
Produkcja szablonów drukarskich	\$ 214,39	\$ 0,00 - 3.454
Koszty administracyjne	\$ 68,29	\$ 0,00 - 1.017
Koszty dodatkowe	\$ 7,43	\$ 0,00 - 128
Suma	\$ 344,44	\$ 0,00 - 4.743

Korzyści regulacji zostały przeanalizowane na poziomie społecznym, przewidując znaczny spadek kosztów, w tym kosztów związanych z następstwami Alkoholowego Zespołu Płodowego (FASD). Koszty społeczne wariantu wyjściowego (sprzed regulacji) spowodowane przez FASD szacuje się na około 1,18 mld AUD rocznie. Koszty te obejmują koszty leczenia chorób i rozwiązywania problemów behawioralnych.

Korzyści ekonomiczne i wydajność poprzez zwiększenie udziału w sile roboczej oraz zmniejszenie obciążenia systemu opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, systemu edukacji i opieki uznano za potencjalne korzyści, odstąpiono jednak od ich pomiaru w ramach oceny skutków regulacji. Wpływ na wymiar sprawiedliwości i system prawny uznano również za istotny, ponieważ zmniejszyłyby koszty związane z przestępczością i prowadzeniem zakładów poprawczych dla nieletnich i zakładów karnych dla dorosłych. Te ostatnie zostały rozważone w analizie ze względu na większe ryzyko przestępczości i problemów behawioralnych, z jakimi borykają się pacjenci z FASD. Tak więc również takie efekty regulacji są przykładami kosztów nieponiesionych.

Interesujące w tym przykładzie jest podejście do porównywania kosztów i korzyści. Koszty ustala się, wymieniając przewidywane koszty zmiany systemu etykietowania - główny wskaźnik wykorzystywany do oceny kosztów - przypadkom FASD, którym należałoby zapobiec, aby zrekompensować ten koszt. Jak wspomniano wcześniej, w ramach OSR określono korzyści jako koszty nieponiesione związane z ograniczeniem występowania FASD w społeczeństwie (brak kosztów więzień, zatrzymań młodzieży, opieki zdrowotnej itp.). Jest to szczególny sposób podejścia do korzyści, w sytuacji gdy często dokonuje się ich ustalenia poprzez obliczenie rzeczywistych korzyści pieniężnych. W przypadku tego konkretnego przypadku w OSR słusznie skoncentrowano się na kosztach nieponiesionych, a zaoszczędzone pieniądze mogłyby zostać przekierowane na inne cele przynoszące korzyści społeczeństwu.

Z uwagi na ograniczoną dostępność danych dotyczących występowania i faktycznych kosztów FASD analitycy stworzyli hipotetyczny scenariusz w celu oszacowania kosztów. Ponieważ FASD nie jest diagnozowany tuż po urodzeniu, trudno jest określić liczbę przypadków choroby. Dlatego częstość

występowania oblicza się, biorąc pod uwagę przypadki zdiagnozowane w trakcie dzieciństwa. W modelu zakłada się, że zdiagnozowana w trakcie dzieciństwa liczba przypadków i liczba przypadków przy urodzeniu są takie same. Liczba przypadków choroby w USA i Kanadzie została wykorzystana jako wartość przybliżona do oszacowania przypadków w Australii i Nowej Zelandii, przy założeniu, że spożywanie alkoholu w ciąży występuje w Australii i Nowej Zelandii częściej. Dlatego pomnożono odsetek przypadków amerykańskich przez trzy (uważa się, że Australijki piją trzy razy więcej niż kobiety w USA). Górny odsetek występowania choroby wynoszący 9% pochodzi właśnie z tego założenia. Stosując jednak bardziej prawdopodobny szacunkowy wskaźnik zapadalności na FASD na poziomie 2% oparty o zdiagnozowane przypadki, szacunkowy zakres częstości występowania FASD w Australii wynosi od 2% do 9%. Środkowy punkt tych szacunków wynosi 5% i został wykorzystany jako wiarygodny szacunek częstości występowania FASD w Australii. W poniższej tabeli wskazano szacunki Analityków Służby Zdrowia (Health Technology Analysts) dotyczące kosztu jednostkowego wystąpienia FASD. Ustalenie kosztu jednostkowego pozwala na modelowanie kosztów FASD przy założeniu różnej częstości występowania. Oparcie obliczeń na przypadkach zdiagnozowanych zamiast na szacunkach oznacza, że liczby odzwierciedlają koszt istniejących przypadków, a nie nowe przypadki. Wadą tego podejścia jest to, że obejmuje ono tylko koszty medyczne, a nie koszty prawne i uzyskania sprawiedliwości (zostały one oszacowane na podstawie danych międzynarodowych i porównania).

Tabela 1.1 Szacowany koszt nowych przypadków FASD w Australii		
Występowanie FASD (w odniesieniu do liczby urodzin)	Szacunkowa liczba przypadków FASD (na podstawie liczby urodzin z 2016 r.:	Roczny koszt nowych przypadków FASD (na podstawie kosztu jednostkowego ustalonego na 39.494 AUD)
2%	6.222	245,73 mln AUD
5%	15.555	614,33 mln AUD
9%	27.999	1,11 mld AUD

Poniższa tabela przedstawia roczne koszty nowych przypadków, które są kosztami medycznymi ustalonymi w powyższej tabeli przez Analityków Technologii Medycznych (the Health Technology Analysts), jak również roczne koszty systemu więziennego i systemu zakładów poprawczych dla młodzieży. Łączny koszt roczny uzyskuje się, biorąc pod uwagę 75 662 AUD na przypadek przy 5% współczynniku zapadalności dla Australii i 95 978 NSD na przypadek przy 3% współczynniku zapadalności. Można to uznać za koszty ponoszone wyjściowo tj. przed wdrożeniem regulacji.

Koszt	Australia	Nowa Zelandia
Roczny koszt nowych przypadków FASD (na podstawie danych oszacowanych w Tabeli 1.1 i 1.2)	614,33 mln AUD	172,10 mln NZD
Roczny koszt ponoszony przez system więziennictwa i zakładów poprawczych	562,60 mln AUD	99,02 mln NZD
Kosz łączny	1,18 mld AUD	171,12 mln NZD

Po określeniu kosztów stanu wyjściowego i wariantu preferowanego, analizowane są potencjalne korzyści netto. Korzyści są związane z kosztami nieponiesionymi w wyniku spadku liczby

przypadków FASD. W celu podkreślenia korzyści każdego z wariantów, obok potencjalnych kosztów zmian etykietowania w ciągu jednego roku, wymieniono przypadki FASD, których kompensacji koszty te odpowiadają. Z tabeli wynika, że koszty zmiany systemu etykietowania są niewielkie, względem osiąganego celu regulacji.

Scenariusz	Potencjalny roczny koszt zmiany systemu etykietowania	Liczba przypadków FASD, które równoważą koszt zmiany systemu etykietowania (przy 5% zapadalności na FASD oraz rocznym koszcie 75.662/przypadek choroby)
średnie koszty (uwzględnia okres przejściowy dla zmian etykiet)		
1	7,2 mln AUD	0,62% (96 przypadków)
2	6,6 mln AUD	0,56% (88 przypadków)
3	13,9 mln AUD	1,18% (183 przypadki)
wyższe koszty (brak okresu przejściowego dla zmian etykiet)		
1	99,7 mln AUD	8,47% (1.318 przypadków)
2	91,3 mln AUD	7,76% (1.207 przypadków)
3	191,0 mln AUD	16,23% (2.524 przypadki)

3. Ocena skutków regulacji dla projektu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przejrzystych i przewidywalnych warunków pracy w Unii Europejskiej⁵

Problem - Istnieje ryzyko niewystarczającej ochrony pracowników, w tym nowych i niestandardowych form zatrudnienia. Dyrektywa 91/533/EWG została przyjęta 27 lat temu i dotyczy praw do przejrzystych i przewidywalnych warunków zatrudnienia. Niedawny przegląd pokazuje jednak, że choć dyrektywa ma nadal zasadnicze znaczenie, zmiany na rynku pracy w ostatnich 27 latach ujawniły kilka luk w mechanizmach ochrony pracowników. Wskazano następujące problemy:

- Niektórzy pracownicy w ogóle nie otrzymują pisemnego oświadczenia o warunkach pracy;
- Oświadczenia dotyczące warunków pracy zawierają niewystarczające informacje;
- Brakuje mechanizmów egzekwowania, które mogłyby zagwarantować skuteczne wdrożenie przepisów prawnych.

Problemem jest brak wystarczających gwarancji stosowania przejrzystych i przewidywalnych warunków pracy przy rosnącej liczbie pracowników. Wynika to głównie z wzrostu zatrudnienia niestandardowego, braku zasad UE dotyczących określenia stosunku pracy, różnorodności wymogów krajowych w zakresie oświadczeń pisemnych oraz niewystarczających narzędzi

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017SC0478&from=EN>

egzekwowania przepisów. Problem ten jest konsekwencją braku wprowadzenia na poziomie UE jednolitych przepisów o warunkach zatrudnienia. Komisja Europejska dąży do zmiany dyrektywy aby promować bezpieczniejsze i przewidywalne zatrudnienie, przy jednoczesnym utrzymaniu zdolności dostosowawczych na rynku pracy i poprawy warunków życia i pracy.

Dlaczego ten przykład jest użyteczny?

Zmieniona dyrektywa w ramach preferowanego wariantu tworzy nowe obowiązki dla przedsiębiorstw, które przekładają się na koszty jednorazowe i powtarzające się. Koszty te dotyczą:

- Wydawania nowych lub poprawionych oświadczeń (szacowanych na 15-153 EUR);
- Wyszukania informacji na temat nowych przepisów i ich prawidłowe stosowanie (szacowane na 39-53 EUR w zależności od wielkości przedsiębiorstwa);
- Odpowiadanie na prośby pracowników o inne formy zatrudnienia.

Zagregowane koszty przedstawia poniższa tabela.

Rodzaj kosztów	Jednorazowy	Powtarzalny (rocznie)
Zapoznanie się z nowymi przepisami	852,5 mln EUR ¹⁵⁴	brak
Dostarczanie pisemnych oświadczeń nowym pracownikom	114-152 mln EUR ¹⁵⁵	11-30 mln EUR ¹⁵⁶
Udzielanie odpowiedzi na wnioski o inną formę zatrudnienia	brak	20-258 mln EUR ¹⁵⁷
Koszty łączne (maksymalne)	977,5 mln EUR	288 mln EUR

Jak można zauważyć, większość kosztów to koszty jednorazowe, które wystąpiłyby przy zmianie przepisów. Aby uniknąć każdego z wyżej wymienionych kosztów, przygotowano listę trzech potencjalnych rozwiązań, które w przypadku wdrożenia przyniosą korzyści. Wszystkie trzy rozwiązania mają na celu zmniejszenie obciążeń administracyjnych związanych z informowaniem i przestrzeganiem nowego rozporządzenia.

- Wykorzystanie elektronicznego oświadczenia, którego koszt szacuje się na około połowę kosztu e-faktury. We wniosku dotyczącym dyrektywy w sprawie e-fakturowania w zamówieniach publicznych szacuje się, że e-faktura prowadzi do oszczędności w kosztach administracyjnych w wysokości 60–80%. Firmy nie mają obowiązku korzystania z takich elektronicznych szablonów, ale oczekuje się, że dobrowolnie zrobią to, aby uprościć procesy i mieć większą pewność zgodności.
- Aby ułatwić proces udzielania odpowiedzi na wniosek o inne formy zatrudnienia, państwa członkowskie mogą przedłużyć termin na udzielenie odpowiedzi i zezwolić na ustne odpowiedzi w określonych okolicznościach. Pomoże to zmniejszyć obciążenia administracyjne związane z odpowiadaniem na wszystkie wnioski, które w przypadku mikro oraz małych i średnich przedsiębiorstw mogą być znaczące ze względu na niewielką liczbę pracowników.

- o W celu zmniejszenia kosztów zapoznania się z nowymi przepisami, które ponosiliby pracownicy i pracodawcy, państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia łatwego dostępu do wszystkich istotnych informacji.

REFIT ograniczenie kosztów – wariant preferowany		
Opis	Jednorazowe –	Cykliczne/ciągłe
1. Państwa członkowskie mogą wdrożyć elektroniczne szablony i wzorce oświadczeń	30-40% oszczędność na jednym oświadczeniu Oszczędność jednorazowa: 46-60 mln EUR	30-40% oszczędność na jednym oświadczeniu Oszczędność ciągła: 9-12 mln EUR
2. W mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach Państwa członkowskie mogą przedłużyć termin na udzielenie odpowiedzi na wnioski o inną formę zatrudnienia z jednego miesiąca do nie więcej niż trzech miesięcy i/lub umożliwienie ustnej odpowiedzi na kolejny podobny wniosek złożony przez tego samego pracownika, jeżeli uzasadnienie odpowiedzi dotyczące sytuacji pracownika pozostaje niezmienione		Pewne oszczędności (co najmniej 10%) i ułatwienie przestrzegania wymogów administracyjnych Oszczędność ciągła: 2-26 mln EUR
Państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia łatwego dostępu do wszystkich istotnych informacji dla pracodawców i pracowników.	10-20% oszczędności na kosztach zapoznania się z przepisami (85-170 mln EUR)	
RAZEM	230 mln EUR	38 mln EUR (co najmniej)

Aby oszacować liczbę niestandardowych pracowników, grupy, której konkretnie dotyczy zmieniana dyrektywa, wykorzystano różne źródła. Głównym źródłem były dane z badań rynku pracy przez Eurostat, statystyki Międzynarodowej Organizacji Pracy (ILO) i krajowe bazy danych statystycznych. Aby obliczyć koszt wydawania pisemnych oświadczeń, wzięto pod uwagę średni czas uzupełnienia w ramach umowy o pracę oraz roczne stałe koszty wypełnienia takiego formularza.

Wszystkie korzyści bezpośrednie zostały policzone, ale nie została ustalona ich wartość pieniężna. Za korzyści bezpośrednie uznano liczbę pracowników, którzy skorzystają z lepszych warunków pracy – co było głównym celem inicjatywy. Jest to zatem właściwa miara skuteczności regulacji.

Przeгляд korzyści (łącznie dla wszystkich przepisów regulacji) – wariant preferowany		
Opis	Ilość	Uwagi
Korzyści bezpośrednie		
Większa liczba pracowników uprawnionych do	Ok. 2-3 mln pracowników więcej ma prawo do	

otrzymania pisemnych warunków pracy	otrzymania warunków na piśmie	
Liczba pracowników otrzymujących bardziej wyczerpujące informacje pisemne o warunkach pracy	5-31 mln pracowników rocznie	
Liczba pracowników, którzy otrzymają pisemne warunki w pierwszym dniu zatrudnienia	8-16 mln pracowników rocznie	
Pracownicy otrzymujący z wyprzedzeniem informację o czasie pracy	4-6 mln pracowników	
Liczba pracowników zwolnionych z klauzuli wyłączności	6-7 mln pracowników dorywczych i zatrudnionych na podstawie bonów	29% spośród pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin w 2015 r. było zatrudnionych w ten sposób z konieczności. Można założyć, że większość z pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin pracuje mniej bardziej z powodu braku innych możliwości pracy niż z przymusu wynikającego z klauzul wyłączności. Jednakże, klauzule wyłączności są czynnikiem przyczyniającym się do skłaniania pracowników do pracy w niepełnym wymiarze godzin.
Liczba pracowników, którzy mają możliwość składania wniosku o inną formę zatrudnienia	52 mln pracowników (przewiduje się, że ok. 25% z nich skorzysta z możliwości)	
Liczba pracowników uzyskujących uprawnienie do bycia zatrudnionym na maksymalny czas trwania okresu próbnego	3-6 mln pracowników rocznie	
Liczba pracowników uzyskujących prawo do obowiązkowego szkolenia bez potrącenia z wynagrodzenia	Nieistotne	
Liczba pracowników uzyskujących lepszy dostęp do zadośćuczynienia	Wszyscy pracownicy, których prawa nie są respektowane	
Zwiększona pewność prawna dla pracodawców	16% pracodawców	

Dla porównania poniżej przedstawiono wycenę korzyści pośrednich nowej regulacji. W ramach OSR wskazano, że preferowany wariant prowadzi do wzrostu dochodów podatkowych oraz zmniejszenia obciążeń płatniczych dla pracowników.

Korzyści pośrednie		
Dodatkowe wpływy podatkowe od pracowników którzy mają możliwość uzyskania drugiej pracy	46-185 mln EUR rocznie	
Dodatkowe przychody z 1-3%	8-25 mln EUR rocznie	

pracowników zatrudnionych w szarej strefie/„na czarno”		
Ograniczenie/redukcja kosztów zabezpieczenia społecznego dot. pracowników podejmujących legalne zatrudnienie	4-24 mln EUR rocznie	Zakłada się, że redukcja zatrudnienia w szarej strefie i kosztów z tym związanych wyniesie ok 10-20%
Ograniczenie kosztów zabezpieczenia społecznego z uwagi na umożliwienie pracownikom podjęcia drugiej pracy u innego pracodawcy	Niewymierne/Nieemożliwe do ustalenia, ale związane z oczekiwanymi dodatkowymi 33-133 mln dodatkowych godzin pracy rocznie przez pracowników zwolnionych z klauzul wyłączności	
Zwiększona wydajność pracy, ograniczenie rotacji i wzrost lojalności pracowników itp.	16-20% pracodawców	
Ograniczenie nieuczciwej konkurencji	Korzyści dla ok 80-84% pracodawców, którzy już dostarczają pracownikom oświadczenia o warunkach zatrudnienia	
Poprawa dostępności siły roboczej dla kolejnych pracodawców tego samego pracownika	Umożliwienie dodatkowego zatrudnienia dla 91000-363000 pracowników po zakazie klauzul wyłączności	
Dodatkowe przychody dla kolejnych pracodawców tego samego pracownika z uwagi na wzrost dostępności siły roboczej	42-167 mln EUR	
Poprawa wykrywalności w zakresie niezarejestrowania pracowników	Niemierzalne	
Poprawa zdrowia pracowników i równowagi między ich życiem zawodowym i prywatnym	Niemierzalne	
Pracownicy, którzy otrzymają możliwość drugiego zatrudnienia u innego pracodawcy	Wzrost rocznych dochodów brutto pracowników na kwotę 355-1.424 mln EUR	
Korzyść finansowa z ograniczenia niezarejestrowanej pracy	40-120 mln EUR	

4. Decyzja w sprawie skutków rozporządzenia na temat domowych lodówek i zamrażarek, listopad 2017, Wspólna inicjatywa rządów Australii oraz Nowej Zelandii⁶

Problem - Niniejsza decyzja w sprawie skutków rozporządzenia proponuje zmiany przepisów dotyczących efektywności energetycznej mających zastosowanie do lodówek i zamrażarek domowych. Przepisy w Australii i Nowej Zelandii wymagają, aby domowe lodówki i zamrażarki dostarczane konsumentom spełniały minimalne normy wydajności energetycznej (MEPS), a także posiadały etykietę Energy Rating Label (ERL). Mimo, że obecne przepisy w dużej mierze osiągnęły swój cel, jakim jest promowanie rozwoju i używania bardziej energooszczędnych lodówek

⁶ [Decision Regulation Impact Statement - Household Refrigerators and Freezers, November 2017, A joint initiative of Australia, State and Territory and New Zealand Governments, can be accessed at https://ris.pmc.gov.au/sites/default/files/posts/2018/05/household_refrigerators_and_freezers.pdf](https://ris.pmc.gov.au/sites/default/files/posts/2018/05/household_refrigerators_and_freezers.pdf)

i zamrażarek, niż miałyby to miejsce w przypadku braku przepisów, pozostały następujące nieprawidłowości:

- Aktualne poziomy MEPS są zbyt niskie dla rynków Australii i Nowej Zelandii,
- Wymaganie od dostawców przetestowania swoich urządzeń zgodnie z regionalnym standardem testów lodówek i zamrażarek w Australii i Nowej Zelandii sprawia, że testowanie urządzeń jest bardziej skomplikowane niż jest to konieczne, co powoduje niepotrzebnie wysokie obciążenia regulacyjne.

Dlaczego ten przykład jest użyteczny?

OSR pokazuje, jak zmiany w zakresie zrównoważonego rozwoju produktów mogą skutkować oszczędnościami pieniężnymi zarówno dla konsumentów, jak i rządu, dzięki zmniejszonemu zużyciu energii. Lista oszczędności obejmuje również przedsiębiorstwa poprzez zwiększenie kosztów produktów (a więc i ceny) i efektywności energetycznej.

Przykład pokazuje skalę skutków, jakie może mieć ta regulacja, biorąc pod uwagę poziom zbieżności oczekiwań dostawców z proponowanymi przepisami i spieniężając te skutki działań, które należy podjąć aby dostosować się do nowych przepisów (np. zmiany zasobów administracyjnych, koszty testów i koszty rejestracji). Koszty konsumentów są również brane pod uwagę i odnoszą się do niewielkiego wzrostu cen urządzeń. Koszty te są wymienione obok typowego okresu zwrotu, który musi upłynąć, aby zneutralizować wzrost ceny w wyniku regulacji. Zwrot kosztów polega na oszczędności na rachunkach za energię, które uzasadniają inwestycję w droższe, ale bardziej energooszczędne urządzenie. Dla przemysłu koszty wynikają ze zmiany zasobów administracyjnych i są one przenoszone na konsumentów.

Grupa	Średni wzrost ceny	Średnie oszczędności roczne	Okres zwrotu (w latach)
1	9,2 \$	3,7 \$	2,5
2	3,5 \$	7,0 \$	0,5
3	4,8 \$	6,8 \$	0,7
4	1,9 \$	0,3 \$	5,6
5B	30,7 \$	10,9 \$	2,8
5S	55,5 \$	37,2 \$	1,5
5T	31,2 \$	14,3 \$	2,2
6C	17,7 \$	8,1 \$	2,2
6U	34,7 \$	10,4 \$	3,4
7	18,9 \$	11,9 \$	1,6

Większość korzyści dotyczy konsumentów dzięki zmniejszonemu zużyciu energii w następstwie lepszej wydajności urządzeń. Szacuje się, że osiągną one ok. 145 \$ w ciągu życia przeciętnej lodówki. Należy wskazać, że rozporządzenie nie wywoła żadnych bezpośrednich korzyści dla klientów, ale wygeneruje korzyści pośrednie poprzez zmniejszenie zużycia energii – co w rzeczywistości jest kosztem nieponiesionym. Główne wymienione korzyści to oszczędność energii dla konsumentów i gospodarki dzięki poprawie wydajności, zmniejszeniu emisji i dodatkowym oszczędnościom energii.

Jak widać w poniższej tabeli aby obliczyć wartość pieniężną oszczędności, najpierw ustalono wartość oszczędności energii i redukcji emisji gazów cieplarnianych (GHG).

Wskaźnik	Zainstalowane urządzenia w latach 2015-2030	
	Australia	Nowa Zelandia
Oszczędność energii (narastająco)	4.098 GWh	995 GWh
Ograniczenie emisji CO ₂ (narastająco)	3,5 Mt	104 kt
Korzyści	1.180,6 mln AUD	82,1 mln NZD
Koszty	300,6 mln AUD	39,1 mln NZD
Wartość bieżąca netto	879,9 mln AUD	43,0 mln NZD
Relacja korzyści do kosztów	3,93 : 1	2,10 : 1

Następnie OSR bierze pod uwagę wpływ na wielkość sprzedaży, a także zmiany w zapasach, cenach produktów konsumenckich, kosztach administracyjnych i kosztach przestrzegania przepisów, zużyciu energii, taryfach energetycznych i emisjach gazów cieplarnianych. Są one ustalane poprzez obliczenie ich zmniejszenia w wyniku regulacji.

Wariant	Oszczędność energii (rosnąco do 2030 r.) w GWh	Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych (rosnąco do 2030 r.) w Mt	Korzyści łącznie (NPV, A\$M)	Koszty łącznie (NPV, A\$M)	Korzyści netto (NPV, A\$M)	Relacja korzyści do kosztów
Wariant B	4.098	3,5	1.180,6 mln \$	300,6 mln \$	879,9 mln \$	3,9
Wariant C	5.605	4,7	1.655,9 mln \$	401,7 mln \$	1.254,3 mln \$	4,1

Badanie kończy się analizą wrażliwości, testując model poprzez zmianę stopy dyskontowej, osiągając analogiczne solidne wyniki.

	Stopa dyskontowa			
	0 %	3%	7%	10%
Wariant B				
Korzyści łącznie	2.929,5 mln \$	1.923,9 mln \$	1.180,6 mln \$	858,4 mln \$
Koszty łącznie	457,0 mln \$	377,4 mln \$	300,6 mln \$	258,3 mln \$
Korzyść netto	2.472,5 mln \$	1.546,4 mln \$	879,9 mln \$	600,1 mln \$
Relacja korzyści do kosztów	6,41 : 1	5,10 : 1	3,93 : 1	3,32 : 1
Wariant C				
Korzyści łącznie	4.179,2 mln \$	2.725,9 mln \$	1.655,9 mln \$	1.194,7 mln \$
Koszty łącznie	610,0 mln \$	503,8 mln \$	401,7 mln \$	345,6 mln \$
Korzyść netto	3.569,2 mln \$	2.222,1 mln \$	1.254,3 mln \$	849,2 mln \$
Relacja korzyści do kosztów	6,85 : 1	5,41 : 1	4,12 : 1	3,46 : 1

5. OSR – Dostępność budynków publicznych dla osób z niepełnosprawnościami, Australia, Marzec 2018, Ernst & Young⁷

⁷ Consultation Regulation Impact Statement - Accessible adult change facilities in public buildings, March 2018, EY, can be accessed at https://ris.pmc.gov.au/sites/default/files/posts/2018/03/accessible_adult_change_facilities_in_public_buildings_consultation_ris.pdf

Problem – Cykliczny pięcioletni przegląd standardów z 2010 r. w zakresie dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami dotyczy wyposażenia budynków publicznych w odpowiednie urządzenia. Accessible Adult Change Facilities (AACF) to urządzenia sanitarne pomagające osobom z głębszymi i złożonymi niepełnosprawnościami, które nie są w stanie samodzielnie korzystać ze standardowych udogodnień dostępnych w miejscach publicznych, takich jak centra handlowe, baseny, muzea, stadiony, lotniska itp. Przepis 6b zaleca, aby rząd australijski „weryfikował, czy i w jaki sposób urządzenia te są dostępne dla osób niepełnosprawnych i w jaki sposób powinny zostać uwzględnione w przepisach prawa”. Obecnie AACF nie są wymagane przepisami prawa. Uczestnictwo osób niepełnosprawnych w społeczeństwie może obejmować udział społeczny, kulturalny, polityczny lub gospodarczy.

Dlaczego ten przykład jest użyteczny?

Przykład pokazuje, jak istotne jest uwzględnienie wrażliwych grup społecznych w ocenie skutków regulacji oraz wpływ, jaki może to mieć na gospodarkę. Rozróżnia dwie kategorie kosztów – kapitałowe i bieżące, ponoszone przez właścicieli budynków - oraz dwa rodzaje korzyści dla społeczeństwa - mierzalne i jakościowe.

Wydatki inwestycyjne wywołują skutki obejmujące dostawę, budowę i instalację nowych urządzeń oraz inne działania niezbędne do spełnienia wymogów nowego rozporządzenia, osiągając 132 000 \$ na obiekt w ramach wariantu B (wariantu preferowanego). Koszty bieżące są związane z konserwacją. Koszty te są szacowane na metr kwadratowy i zakłada się, że nie są uzależnione od lokalizacji obiektu. Koszty regulacji nie są obliczane bezpośrednio, ale są podawane w dwóch raportach: „Raport na temat kosztów instalacji urządzeń poprawiających dostępność dla osób niepełnosprawnych” oraz „Badanie porównawcze kosztów operacyjnych i detalicznych centrów handlowych w 2017 r.”. W Australii koszty obciążeń regulacyjnych są obliczane z wykorzystaniem Regulatory Burden Measurement- RBM.

Zmiana w kosztach (w mln \$)	Business	Organizacje społeczne	Osoby prywatne	Całkowite koszty
Razem wg sektora	771.219 \$	0 \$	0 \$	771.219 \$

Korzyści są podzielone na dwie kategorie - te, które można spieniężyć, i te, których nie można wyrazić w kategoriach pieniężnych. Wymierne korzyści określają bezpośrednią wartość dodatkowej wizyty w przestrzeni publicznej, w której znajduje się AACF. Oznacza to, że każda dodatkowa podróż (która nie zostałaby wykonana, gdyby funkcjonowania AACF), posiada wartość lub użyteczność. Aby obliczyć korzyści z dostępności, początkowo obliczana jest wartość progowa użyteczności - przy której wartość podróży równa się kosztom i kapitałowi zainwestowanemu w AACF.

W następnym kroku obliczana jest gotowość do zapłaty (WTP) za tę dodatkową podróż - cena, jaką docelowa grupa byłaby skłonna zapłacić, aby móc uzyskać dostęp do AACF w przestrzeni publicznej. Korzyści jakościowe są postrzegane jako długoterminowe korzyści, które przyczyniają

się do poprawy jakości życia, samopoczucia i zdrowia psychiczne oraz kariery. Nie są one obliczane z powodu trudności z ustaleniem ceny.

	Główne centra handlowe	Mniejsze centra handlowe	Muzea	Stadiony
Obecna wartość kosztów (PV)	88 382 \$	88 382 \$	88 382 \$	88 382 \$
Scenariusz				
Próg rentowności (BE, wymaga korzyść na osobę na podróż)	1,71 \$	3,67 \$	13,62 \$	15,89 \$
Chęć zapłaty (WTP)	13,16 \$	13,16 \$	23,16 \$	37,16 \$
Punkt środkowy między BE i WTP	7,44 \$	8,42 \$	18,39 \$	26,52 \$
Wyniki - WTP				
Korzyści (PV)	678 294 \$	316 457 \$	150 336 \$	206 669 \$
Korzyści netto (PV)	589 912 \$	228 075 \$	61 954 \$	118 288 \$
Wyniki – punkt środkowy				
Korzyści (PV)	383 252 \$	202 419 \$	119 348 \$	147 525 \$
Korzyści netto (PV)	294 870 \$	114 038 \$	30 966 \$	59 144 \$

W skrócie, badanie szacuje wartość użytkowania każdej dodatkowej podróży do budynku publicznego posiadającego AACF. Podstawą podejścia do modelowania jest literatura ekonomiczna (w szczególności metoda wyceny podróży do obiektu jest mierzona jako wewnętrzna wartość pieniężna podróży).

LITERATURA

Boardman, A., Greenberg, D., Vining, A., & Weimer, D. (2011). *Cost-Benefit Analysis, Concepts and Practice*. Londo: Pearson.

Campbell, H. F., & Brown, R. P. (2016). *Cost-Benefit Analysis: Financial and Economics Appraisal Using Spreadsheets*. New York: Routledge.

DG Regional and Urban Policy. (2014). *Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects*. Brussels: European Commission.

Melichar, J., & Ščasný, M. (2006). Introduction to Non-Market Valuation Methods and Critical Review of Their Application in the Czech Republic . *Mimeo*.

PwC. (2016). *The impact of Car-Pass on the second-hand market in Belgium*.

Sunstein, C. (2014). *Simpler: The Future of Government*. New York: Simon & Schuster.

Sunstein, C. (2014). *Valuing Life: Humanizing the Regulatory State*. Chicago: University of Chicago Press.